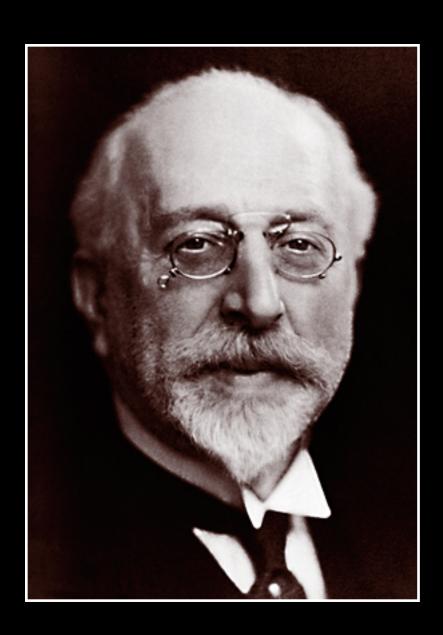
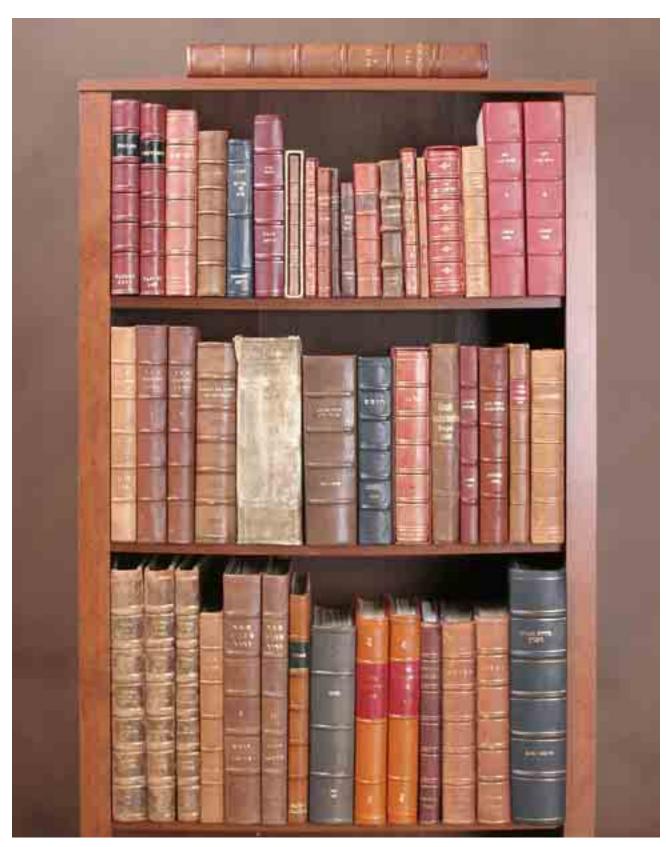
EXCEPTIONAL PRINTED BOOKS, SIXTY-FIVE HEBREW INCUNABULA: THE ELKAN NATHAN ADLER, WINEMAN FAMILY COLLECTION

Kestenbaum & Company Monday, 22nd November, 2004

KESTENBAUM & COMPANY

Auctioneers of Rare Books, Manuscripts and Fine Art

The Collection (a selection).

Catalogue of

EXCEPTIONAL PRINTED BOOKS, SIXTY-FIVE HEBREW INCUNABULA: THE ELKAN NATHAN ADLER, WINEMAN FAMILY COLLECTION

To be Offered for Sale by Auction on Monday, 22nd November, 2004 at 3:00 pm precisely

Viewing Beforehand on

Friday, 19th November: 10:00 am-1:00 pm Sunday, 21st November: 10:00 am-6:00 pm Monday, 22nd November: 10:00 am-2:30 pm

Additional Viewing Hours and Locations May be Made at the Company's Sole Discretion - by Appointment Only. For Further Inquiries, Please Contact Mrs. Margaret Williams

This Sale may be referred to as "Brunoy" Sale Number Twenty-Six.

Illustrated Catalogues: \$35 (US) • \$42 (Overseas)

KESTENBAUM & COMPANY

Auctioneers of Rare Books, Manuscripts and Fine Art

12 West 27th Street, 13th Floor, New York, NY 10001 • Tel: 212 366-1197 • Fax: 212 366-1368 E-mail: Kestenbook@aol.com • World Wide Web Site: www.kestenbaum.net

KESTENBAUM & COMPANY

Chairman: Daniel E. Kestenbaum

Operations Manager: Margaret M. Williams

Client Accounts: S. Rivka Morris

Press & Public Relations: Jackie Insel

Printed Books

Manuscripts & Autographed Letters: Rabbi Eliezer Katzman

Rabbi Bezalel Naor

Ceremonial Art: Aviva J. Hoch (Consultant)

Catalogue Production: Anthony Leonardo

Auctioneer: Harmer F. Johnson

(NYCDCA License no. 0691878)

25 25 25

For all inquiries relating to this sale please contact:

Daniel E. Kestenbaum

es es es

ORDER OF SALE

Italy: Lots 1-49

Spain: Lots 50-54

Portugal: Lots 55-64

Ottoman Empire: Lot 65

Front Cover Illustration: Elkan Nathan Adler, Esq. (1861-1946)

List of prices realized will be posted on our Web site, www.kestenbaum.net, following the sale.

Incunabula are those celebrated printed books that for centuries have been coveted by the most discerning of book-collectors. Of these first books, produced from the dawn of the invention of the printing press until the year 1500, those printed in Hebrew are the rarest and the most desirable of all.

Of all the great historic sales, The Adler-Wineman Collection of Hebrew Incunabula, is unprecedented in the annals of recorded auctions, wherein so many of these extraordinarily rare treasures are here available at one time. From Moritz Steinschneider and Alexander Marx, from Ephraim Deinard and A.S.W. Rosenbach, to David Solomon Sassoon and Salman Schocken, this is an auction opportunity that a century of book-people and more would be electrified by.

The extraordinary wealth of the Wineman Collection is such that of the twenty-six illustrious libraries with the largest number of incunabula world-wide, as listed by A.K. Offenberg in his authoritative Census, the Wineman Collection contains more incunabula than twenty of these libraries:- This includes institutions of such stature as the National Libraries of Paris, Washington, Moscow (Russian State Library), Copenhagen, The Vatican, as well as Cambridge, Columbia and Harvard Universities.

The Collection was originally formed by the bibliophile par excellence, Elkan Nathan Adler (1861-1946), who "had unusual opportunities to travel under favorable conditions and to build a remarkable library" (EJ, Vol. II cols. 275-76). Adler sold portions of his magnificent library to The Jewish Theological Seminary in 1923. For Alexander Marx's breathless account of this acquisition, see his Bibliographical Studies and Notes (pp. 328-33 and 44-50), wherein Marx writes: "There is no doubt that with this acquisition, the Seminary is now in the possession of the greatest Hebrew Collection..." Following Adler's death, the late Joseph Waimann (Wineman) acquired Adler's Incunabula to be added to the Wineman family's existing scholarly library.

The Adler-Wineman Collection has been arranged in this auction-catalogue according to the printer of each book (the H. Meyer method) - with certain reforms, thus reflecting the output of each printer, chronologically. For convenience, the rear of the present catalogue provides a Hebrew index according to the title of each book, a Geographic index, Author index and index of books according to Goff and Offenberg number.

Cataloguing incunabula can be complex and often bibliographers and scholars disagree as to the precise collation of a particular book. Detailed collation of each lot is provided in this catalogue, nevertheless, if so desired, further clarification may be obtained upon inquiry. Notwithstanding, potential purchasers should draw their attention to clauses one and two of the Conditions of Sale as printed in the rear of this catalogue.

In preparing the catalogue of this singular Collection, Kestenbaum & Company is particularly grateful for the exceptional scholarship of both Rabbi Eliezer Katzman and Rabbi Bezalel Naor. Thanks are also extended to the master of Hebrew bibliography, Dr. Brad Sabin Hill, for providing a most illuminating overview of the Wineman Collection.

Lastly, due acknowledgment must be placed with the Wineman Family themselves, who, over many years, have supplied enormous resources, time and effort in preserving the Collection; carefully undertaking restoration work and acquiring additional incunabula to Adler's original collection, as well as supplying needed leaves to existing volumes where necessary. A number of years ago Mr. David Wineman privately published an invaluable catalogue of the Collection which we have found exceptionally useful to drawn upon. His expertise is certainly to be admired.

Daniel E. Kestenbaum

HEBREW INCUNABULA AND THE WINEMAN COLLECTION

IN THE MIDDLE OF THE FIFTEENTH CENTURY, a new craft appeared in Europe, one which revolutionized the making of books, and changed the course of human life: the art of printing. The annals of early Hebrew typography comprise a significant if little-known chapter in the broader history of European printing during the Renaissance. There is archival evidence that as early as 1444 a Jew in Avignon collaborated with a certain Waldfogel of Prague in a "method of writing artificially" (ars scribendi artificialiter), which is assumed to mean printing, but nothing remains of this proto-typographic effort. Although Gutenberg's invention of movable type was launched in Mainz, Jews did not print in the German lands during the fifteenth century, probably due to the restrictions of the Christian guilds. It was, rather, in Italy that the first Hebrew printing presses came into existence. These were founded by Jews who either were apprenticed with émigré German craftsmen, or learned of the new invention in Germany and then moved south to practice.

The earliest dated Hebrew books were printed in Reggio in Calabria, in Southern Italy, and in Piove di Sacco, near Padua in the North, in 1475. However, a number of Hebrew books without dates were apparently issued earlier in other towns. Contrary to some suggestions that Hebrew printing was first launched in Ferrara, Naples or Mantua, the most recent research on the important collection of early Hebrew books in the British Library seems to confirm the priority of Rome. It is now believed that the first Hebrew book to issue from a printing press, ca. 1469, was not Nahmanides' commentary on the Pentateuch, as was long believed, but rather Kimhi's Sefer hashorashim, a lexicographical work. Historians of Jewish culture and students of intellectual history have yet to interpret the significance of a "dictionary" as the first Hebrew printed book, but surely it says something about the Jewish engagement - if not obsession - with language, and the profound Jewish attachment to the Holy Tongue in particular.

Hebrew typography spread from Italy to Spain, then to Portugal, and eventually to Ottoman Turkey before the end of the fifteenth century. The links between the twenty-odd early Hebrew presses, or printing towns, is not always evident, but in many cases can be ascertained through bibliographic and historical research. It is clear that the Hebrew printers in various Italian towns were not working altogether independently of each other. For example, Abraham of Pesaro, a pioneer Hebrew typesetter at Ferrara and Bologna, also had some connection or involvement with the Hebrew presses at Mantua and Soncino. A relation between the early Hebrew printers in Italy and Spain is seen in the single extant book printed at Reggio di Calabria in 1475, in Spanish Italy. Its type resembles later Spanish fonts, and its printer may have come from Spain. The interconnections of the Iberian presses are yet to be fully charted, but the link between Hijar in Aragon and Lisbon in Portugal is certain. Finally, Iberian and Italian craftsmanship come together in the single Hebrew book printed in 1493 by Jewish refugees at Constantinople, the easternmost place of typography in the fifteenth century.

Altogether about 140, perhaps 150, books in Hebrew letters are now believed to have been printed before the year 1500. These are far fewer than the forty or fifty thousand non-Hebrew incunables, the so-called "cradle-books", printed by Christians throughout Europe in these same years. Of the extant Hebrew incunables, many have survived only in incomplete or fragmentary form, and of some only one or two leaves remain, a result of the book-burnings, expulsions and persecutions of the Jews over the centuries since the Gutenberg revolution. The history of expulsions, inquisitions, papal decrees and royal edicts, autos-da-fé of books as well as of authors and readers, from the Spanish inquisition to the Nazi period, renders the physical history of early Hebrew books altogether dissimilar to that of the Christian books of the western world. These circumstances account not only for the extraordinary rarity of so many of the Iberian Hebrew incunables but also for the striking difference in the condition of the surviving Hebrew books, the state of their bindings, the incompleteness of their composition, their wear and tear, their water-stained or charred leaves, even the width of their remaining margins. A fine copy of a Hebrew incunable is a rare treasure, and sometimes even a small fragment of a Hebrew incunable is a precious gem.

IT IS NOT SOLELY ON ACCOUNT OF THE MAGNIFICENT HEBREW COLLECTIONS of the British Museum (now British Library) in London and of the Bodleian Library at Oxford, collections which were assembled by the greatest continental bibliophiles of the nineteenth century and described by the most learned bibliographers, that the British Isles figure so prominently in the world of Hebrew booklore. England has also been home to the world's greatest private collections of early and rare Hebrew books, built by distinguished Anglo-Jewish bibliophiles over the course of the late nineteenth and twentieth centuries. Long the centre of the Hebrew antiquarian book trade, London has housed the famous libraries of Elkan Nathan Adler (1861-1946), Moses Gaster (1856-1939), David Solomon Sassoon (1880-1942), and the Valmadonna Trust, all of which have rivaled the holdings of the British Museum and the Bodleian either in quality or quantity. The Hebrew incunables in these private collections equaled or surpassed in number those of most great national and university libraries.

Of the incunables in the Adler, Gaster and Sassoon collections, only those in the Adler collection remained largely intact. (Gaster's printed books were dispersed around the world, and the Sassoon collection was broken up in a series of celebrated auctions.) The purchase of Adler's famous manuscript collection, together with a portion of his Hebrew incunables, in one stroke in 1923 elevated the library of the Jewish Theological Seminary in New York to one of the greatest repositories of medieval and post-medieval Hebrew books in the world. Some of Adler's Hebrew incunables passed to the Hebrew Union College in Cincinnati, and in the late 1940s a final portion of his incunables was purchased en bloc by another London bibliophile, the Swiss-born Joseph Waimann (later Wineman),* who was interested almost exclusively in these earliest Hebrew books. Over the next fifty years, Wineman and then his heirs supplemented the Adler collection with judicious acquisitions of books and the choicest of fragments.

The Wineman family collection now comprises the largest private collection of Hebrew incunables in the British Isles, in fact one of the largest collections in public or private hands anywhere in the world. In the collection are 65 exempla from every country where Hebrew books were printed before 1500, nearly 50 from Italy, 10 from Portugal, 5 from Spain, and the one incunable from the Ottoman lands.

Among these are some of the earliest and rarest Hebrew printed books, including books which are known, or supposed, to be the very first instances of Hebrew printing in all of these countries. Many of these volumes are complete, and others consist of very significant fragments. Of the nine Hebrew books known to be printed before 1475, the Wineman collection holds seven (Lots 1-6 and 11). Both of the two books which have generally been considered, at different times and by different scholars, to be the very first Hebrew printed book - from Rome, ca. 1469 - are held in the collection (Lots 1 and 4). Also held, remarkably, are fragments of the first two dated books, from 1475 (Lots 8 and 9), of which one is so rare that only one nearly-complete copy exists, in the famous Biblioteca Palatina at Parma. Most of the books in the Wineman collection are first editions, especially valuable for the study of ancient and medieval texts.

Practically the entire geography of Hebrew incunable printing is represented in the Wineman collection, with titles from all but two of the 18 known places where Hebrew typography was undertaken in the fifteenth century,

_____

^{*} A descendant of the renowned Talmudic scholar Ezekiel Landau of Prague, author of the responsa Noda Biyhudah, Joseph Waimann was born in Luzern in 1906 to a family of Aleksandrow Hasidim from Szydlowiec in Poland; he was also related to the Poznanski family of magnates and scholars in Lodz and Warsaw. He died in Zurich in 1974.

to wit: Rome, Reggio di Calabria, Piove di Sacco, Mantua, Ferrara, Bologna (?), Soncino, Casalmaggiore, Naples, Brescia, Guadalajara, Hijar, Faro (?), Lisbon, Leiria, and Constantinople (see Geographic Index at rear of Catalogue). In the cases of Reggio and Casalmaggiore but a single Hebrew book was issued in these towns, the first instances of this curious phenomenon of Hebrew booklore. The single Hebrew incunable printed at Constantinople - later a major centre of Hebrew printing - is the only incunable in any language from this city. In fact, it is the first book printed by movable type outside of Europe, and the first in the entire Islamic world. Aside from books indicating their place of imprint, the collection also contains a number of books of uncertain localization, including two of the most bibliographically enigmatic incunables from Italy (Lots 7 and 45), and fragments of two of the most fascinating ignota from Portugal (Lots 55 and 58), one of which has been tentatively assigned to Lisbon. It should be said that the Wineman collection of incunables from Lisbon is one of the largest in the world, after the library of King Manuel II of Portugal, now at Coimbra.

Most, if not all, of the named printers of the first Hebrew books are likewise represented in the collection: Obadiah, Abraham ben Garton, Quzi, Abraham of Pesaro, Conat, and the Gunzenhausers in Italy; Alkabets, Alantansi and just possibly de Lucena (see below) in Spain; Toledano, d'Ortas and perhaps Samuel Gacon in Portugal; and the Ibn Nahmias brothers in Istanbul. Rich in Toledano's imprints from Lisbon, the collection also holds twelve of the thirteen incunables issued by the Gunzenhausers (Lots 31-42), which include both the first and the last Hebrew book printed in Naples. The most famous name in the history of Hebrew printing, the family Soncino, is represented in the Wineman collection in no less than 21 incunables from four towns (Lots 15-30 and 43-48), including an unimaginable 16 titles from the village of Soncino itself. Among the latter are five first editions of tractates of the Babylonian Talmud, three of them of utmost rarity; all are from the library of E.N. Adler, who first charted the history of "Talmud printing before Bomberg." No similar group of pre-1500 Soncino books have ever been featured together in a sale before.

Products of the first Hebrew presses in Rome, Soncino, Casalmaggiore, Naples and Lisbon are represented here in complete or even pristine copies. These include an astonishing number of works from the presses of Israel Nathan Soncino (?) and his sons, among them Joshua Solomon Soncino; Joshua's famous nephew Gershom Soncino (including the first book bearing his name); Joseph and Azriel Gunzenhauser, père et fils; and Eliezer Toledano; as well as the anonymous printers of Sefer Mitsvot Gadol in Rome and of the unlocalised Italian Kol Bo. It will be noted that among these perfect copies include first editions of Moses of Coucy, Ibn Gabirol, Albo, Jacob Landau, Abudrahim, Kimhi on the Latter Prophets, Immanuel of Rome on Proverbs, Avot and Maimonides' commentary on it, the whole of the Mishnah and Maimonides' commentary, the anonymous Kol Bo and the Roman Liturgy.

The rarity of books in the Adler-Wineman collection cannot be exaggerated. Seven of the Wineman incunables (Lots 23-26, 50, 61 and 64) are held in neither of the formidable collections of the British Library or the Bodleian (in which category are four of the collection's five tractates of the Talmud, printed in the village of Soncino). At least seven of the Wineman incunables are held in only one or two libraries in the world (Lots 8-9, 12, 22, 25, 50 and 51), and two are held in no public collection anywhere in the world (Lots 55 and 58). In the collection are fragments of several books of which only a single complete copy is known to survive, in the Biblioteca Ambrosiana in Milan (Lot 47) or the Bodleian at Oxford (Lot 52). Most extraordinary are the fragments from five books of which no complete copy is known to exist, and of which hardly more than a few fragments have survived at all. Two of these are from the rarest of the Soncino tractates (Lots 24-25), and the other three from Iberian incunables which are unrecorded or practically unknown: the Targum Onkelos printed in Faro ca. 1487 (Lot 55), the Seder Tefilot printed in Lisbon by Toledano ca. 1490-92 (Lot 58), and the unlocalised Mishneh Torah of Maimonides (Lot 64). Of these Iberian incunables, the Wineman collection contains leaves which are absolutely unique.

Such unica and rarissima, which until now have never been described in a published catalogue, merit special attention. The Faro Targum is one of only two incunables printed entirely in Aramaic. On typographic evidence this Targum may in fact be older than the Faro Pentateuch, of which the sole surviving copy preserved in the British Library has long been considered the first book printed in Portugal. Thus, the Wineman fragment of two unique leaves from this book might be not only one of the rarest jewels of early Bible editions, but also an historic monument of European, Iberian and Portuguese printing! Another of the greatest known treasures of Hebrew incunable printing, and perhaps the rarest book in the Wineman collection, is the Lisbon Seder Tefilot [liturgy of the Spanish rite]. It is one of the smallest of Hebrew incunables, but the incomplete Wineman copy is the largest known fragment of this book in the world, and most of its leaves are found nowhere else: it may properly be considered an unicum. Together with the Italian incunable Birkat ha-mazon [grace after meals], preserved in a sole copy at Parma, the Lisbon Tefilot is one of the outstanding rarities in the history of Hebrew liturgical printing.

Lastly, the single most intriguing book in the collection is the unlocalised Iberian edition of Maimonides' Mishneh Torah. Only 23 leaves of this book are known to exist, of which 10 - the largest known fragment - are held by the Wineman family. It has been suggested that this book was one of those printed ca. 1474-79 by the persecuted Marrano Juan de Lucena and his daughters, whose work is known only from inquisitorial records; no book of theirs has survived. As such this edition of Maimonides may be older than the so-called editio princeps of Rome, and it is even possible that this is the very first Hebrew book printed in Spain or anywhere on the peninsula.

THE SALE OF THE ADLER-WINEMAN HEBREW INCUNABLES will no doubt be reckoned as a rare opportunity in the antiquarian book trade. This is certainly the largest collection of Hebrew incunables ever to be offered at auction, with a broader range of lots than those which figured in the famous Zagayski, Sassoon and Schocken sales of the last thirty-five years. Nothing comparable has been put on the market since the celebrated sale, by Ludwig Rosenthal in Munich in 1913, of the collection belonging to Lazarus Goldschmidt. (The lavish catalogue by Maurice Ettinghausen is still studied by printing historians and bibliographers, although it lists only 47 incunables.) Thus the Adler-Wineman sale is a singular moment in the history of Hebrew booklore and bibliophilie. By any measure, this is an extraordinary group of antique Hebrew books, and it is unlikely that any such collection will ever be offered for sale again.

Brad Sabin Hill Dean of the Library, YIVO Institute for Jewish Research; Senior Associate, Oxford Centre for Hebrew and Jewish Studies. London / New York October 2004

Joseph Wineman (1906-1974)

	Foreword	
--	----------	--

The Wineman Family Collection has been within the possession of my family for more than fifty years. The collection was started by my father, Joseph Wineman, and the incunabula took pride of place in a large scholastic library that was an integral part of the family residence. When I first started researching the books I was not aware that this was the largest collection of Hebrew incunabula in private hands and as my research progressed it was thrilling to reveal a long list of first editions and rarities, some of which were difficult to identify. Cataloguing incunabula can be fascinating. Each edition has its own story and in many cases scholars have invested much time identifying or estimating the printer, place and date of a book. My own research owes much to these book detectives (more recently: Professor Offenberg, Avram Rosenthal, Tishby, Piatelli, Yudlov and Vinograd).

I would like to thank the craftsman who have worked extensively on the library: Jurek Stankiewicz of the JNUL, Angela Moor of the British Library, Gino Trionfo and Valentin Gishplink of Jerusalem and Collis, Bird and Withey of London. Over the past years most of our efforts have been invested in arranging for the restoration and binding of the books.

I now have the pleasure of passing the task of preparing the auction and accompanying sales catalogue of our collection to the very capable Mr. Daniel Kestenbaum.

I hand over these gems to new guardians with a mixture of pride and regret.

David Wineman. Autumn, 2004

KIMCHI, DAVID BEN JOSEPH. (Rada"k). Sepher ha-Shorashim ["Book of Roots": Biblical Lexicon].

FIRST EDITION. On the front blank there is a manuscript of what appears to be an alchemical formula complete with circular diagram. Besides the tell-tale mention of "zahav" (gold), the text at bottom contains the verse "Ha-tzur tamim pa'olo ki chol derachav mishpat (Deuteronomy 32:4). According to Raphael Patai, one finds in a typical Hebrew alchemical manuscript a procedure aimed at the transmutation of substances, lumped together with "charms, magic, incantations, conjurations, and divinations." See R. Patai, The Jewish Alchemists (Princeton, 1994), p. 521.

ff. (30 of 188). First and final leaves provided in facsimile. Incomplete leaves laid to size and extensively repaired. Modern calf-backed marbled boards. Folio.

[Vinograd, Rome 9; Goff 38; Goldstein 5; Offenberg 104; Steinschneider, p. 863, no. 4821; Thesaurus A24; Wineman Cat. 1].

(Rome, Obadiah, Menasseh and Benjamin of Rome: 1469-72).

\$10,000-15,000

№ IT IS THE OPINION OF A.K. OFFENBERG THAT THIS SEPHER HA-SHORASHIM WAS THE VERY FIRST HEBREW BOOK PRINTED.

By comparison to this Wineman copy, the copy of Sepher ha-Shorashim in JNUL has only 34 leaves; the JTSA copy has a fragment of just 2 leaves; and no part of it is in the possession of HUC. See Peretz Tishby, The Hebrew Incunabula in Israel in: Kiryath Sepher 59:4 (1984), p. 948, no. 8.

This funademtal lexicographical work was an essential part of any scholar's library in the 15th-16th centuries. It was printed three times before 1550, all three editions are contained here in the Wineman Collection (see also Lots 39 and 43).

ו בתחלת חיטונים זול לא יחא ניטרא לא קידי וגליד יוא נהידא בנות מלכים ביסחותי לנה הזור מא חסכי ברגט חסת ואלנו טידא כתובת או חרגט לתנאדת חסריאה במז תנני בחלק חדטיום וחונית חיור וחטלת תנשות בנית חסירות ומשפטו בקרווויך חיא קריאת בן נפונל וקריאת כן אטר חבית בסוא וחיור בחזרק במשפטו והוא תאר

וי בנכניות שלך כלומר בנשים תוכביות שלך חיו ביון בנית מלכים ישיף לך שפרני מירי פח יקשו לי נפענו כזפיר נכילמת מטח יוקטים נפעל בוקשת באפורי פיך תוקשו וגלברו פו שקש בו יחשם כי ביוקט הוא לך בפלס בועד יסר והסטוד במוסטים ינקב אה מוסטום שוע לי סלה ובסבוד הנקבות ומוסטות מיכולי י ות באר לשת חלוטר פת וקש כל כל דרכה בחלם ובטרק ובזמד פיר יקוט יכור כטך ושים בפלס ענום עניםים וחתאר לנולם יותניים בני ארם וכנד פירטתי הקרוקו בשער ירא ולא ירא אים כי ידא המילות כי יראה כי אתה אלהכם בקמן הריש ולית פותה סמוך יבין במר חשערם נידאנו אין היבש יראים בי לא יירא ד רא זיאמר חקרא כי קרום אנכי ויראו מגמות אליו יראו מה שיילות להא משני הוד ליראה אוש כל הימים מיראתי אותי ירא אהה בני ומיד. אר א אינה מששטו ילאי אא שנחה כי האלה כיי שלא ירבה למילת לראו "כון ראה הירוא לדותיראו שניהם בתיבים ביור ופוח חסדש וחענין וחושר אטרי איש ירא את ה וכסמו ירי בל ירא ת יראיה חדל וש אפה יראת ה - והשם יובילו טי לפורא לכית המינוט זא מקום חשורא ואת פוראי לא תיראו ולא הערים ומודאכם וחתכם יווח ביתוח ח ינו לום חתא במקום תאלת אן יחיה יובילו כי לפורא נאר לכם יתכר וכן היא מוראב וחטם בנה) יראה וליאה להם יראת ה ובעבור החיה יראתו והנפעל נירא מאר ניראות ים תענט למען תיורא ושי חייבות אאול כן הקבה נהן ביבשלה לעדיונים לעשות רוסט ין אבל חסוירות אינות עבור יי אם עמו למוח שלא יאמרו בני ארם ברבם אם אנחנו אים ותפיסו לנו המלאמים וינוא עונינו בא להודיע כי אין בהם המלחה למען טירוא חיצרם את חי לפעין כי עמו הסליחה לא עם אחר והלתו ותחב ר אברה אבן עודא וול פי ו לא תסלה לא ייראד החטאים ניעטויתפים ככל אות נפטם ופעם נודא מאר נודאה יונת רחוק הרחקת ואין להוציאם פעניינם אקפי שמלמעות חב פדבה על עם רחות ור רתקוו כי לעולם יירא האים הרהקים מבינו, שלא יוע מנתגם ועבורהם רובים סירע מנחגם ונבורתם וירמה בעינה על הדחוקים קהם גבורים וחוקים יותר ל חבבר כי יראני העם ע משל גרשוני ש השדרוני וכן אשר היו מיראים אוהי ות שלה טוביה ליראם ולבחלם יריך ירד ידרע בעדולה ווחים מאר השי והפית על מחרים ויגירו לרוד וורף הסלע ולא ידר עמנו לונות אי בפלחמת ידר ונספת כנחמת פנקעת תדר דירון אתי מסף עבדת דרו סכת יו לנו מטם מירדי כוד נמשך בקביץ בסעם ער דרת הומותיך עד דרתה עיני עיני ה פים פי הררה בפים וכן התרנה עינינו רפשה קדרנה ברסקה החבן לפרטו בדה: ז בית כי לרב חולת הרפשה שהדר כן העינים כנה הירידה לעינים - ועל דרך חווה מת חדיננה חלב ילכו מים כלו ייליל יודר בכבי אים מפרטי אותו בעניין אריר בטיחי דידד על החרים והסכל הכבר חולרט בידנו וחולדהם את אבי חנה הרירו אוונו החיים בנתרות מים ויוהר רירו על וקט נהת על חמון משיים והחידה פירוסו לכניו אל ותתיות זיט משרשין אותו מעניין אריר כסיוד ואין לו סעם ווזטם תם כמודד בית יינום במודר ויש לפרש מזה חמת חיו במרדי אור והנגי עתיר לפרטו בסרש מרד טבר פעלו מכנו אך אל טאול תורך וחורך חמשם רש מפרקים אפוד ירד בירו זוריר וקטה הוא לפרש וה טיחיה מעל חקל מוח חשרש יונא כי לא מיצאמהו כי אם התכן לפרש כשירר אכיתר כאשר כירו ידר ויש לפרש כי אכיהר כשברה ולקה עמד

ADRET, SOLOMON BEN ABRAHAM. (Rashb"a). Teshuvoth She'eloth [responsa].

FIRST EDITION. Replete with learned marginalia (cropped) in a Sephardi hand containing references to R. Joseph Karo's Beth Joseph. The word "meshumad" (apostate) was struck by the censor (ff. 6r., 9r., 21r., 91r.,156v.), as well as other words objectionable to the Church, such as "goy" and "nochri," (Gentile). ff. 150 (of 160). ff. 19, 62, 67, 68, 103, 104, 138, 139, 150, 160 supplied in facsimile (on older paper).

ff.1-2 lightly worn and repaired with no loss of text. Few light stains, otherwise an attractive copy Modern calf, a.e.g. Slipcase. 4to.

[Vinograd, Rome 8; Goff 45; Goldstein 6; Offenberg 55; Steinschneider, p. 2272, no. 6891-24; Thesaurus A25; Wineman Cat. 2. No copy in Cambridge University].

(Rome, Obadiah, Menasseh and Benjamin of Rome: 1469-73).

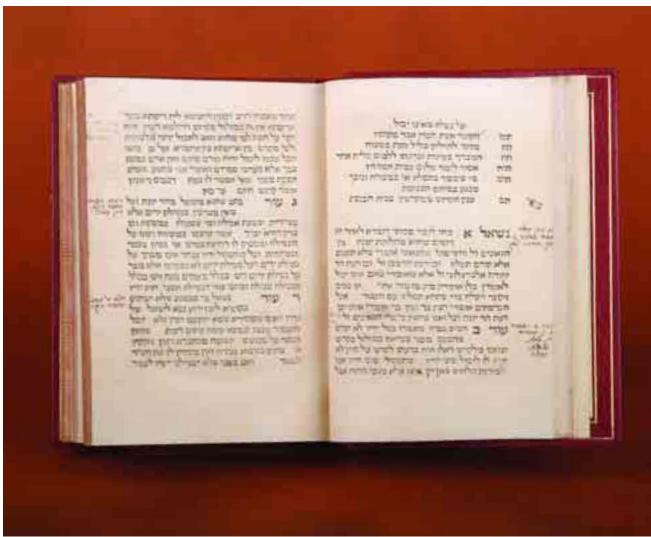
\$50,000-60,000

THE SECOND HEBREW INCUNABLE PRINTED. DESPITE LOSSES, AN EXCEPTIONALLY HANDSOME COPY OF THE ONLY BOOK OF RESPONSA PRINTED IN THE 15TH CENTURY.

Moses Marx notes that the font in the Responsa of the Rashb" a is somewhat larger than that used in Nachmanides' Commentary (see Lot 4), by the same Roman printers, Obadiah, Menasseh, and Benjamin - however the capital letters and the method of printing are identical. The unusual form of the letter "teth" does not occur. See M. Marx, On the Date and Appearance of First Hebrew Printed Books" in: Alexander Marx Jubilee Volume (1950) p. 493.

Solomon ben Abraham Adret of Barcelona, or Rashb" a (c.1235-c.1310), was the preeminent Spanish halachic authority of his day. His teachers were the cousins R. Jonah and R. Moses ben Nachman (Ramba" n), both of Gerona. In his capacity as supreme halachic authority, Adret felt it his solemn responsibility to safeguard Judaism from alien influences, whether it be Maimonides' Aristotelian philosophy or the "prophetic Kabbalah" of Abraham Abulafia.

Adret wrote a total of some 1,000 responsa. These contain clear replies to questions of Jewish law and belief from all parts of the globe including Portugal, Morocco, Algiers, as well as France, Germany, Bohemia, Sicily, Crete and Eretz Israel.

Lot 2

NATHAN BEN YECHIEL OF ROME. Sepher Ha'Aruch [Talmudic Lexicon].

FIRST EDITION. Distinctive letter "teth" with curclicue in center, unique to the Roman Hebrew incunabula. (See Moses Marx in: Alexander Marx Jubilee Volume, p. 493). Censorship on f. 74v.

ff. 96 (of 309) comprising the middle section, letters mem-kuph. Opening and closing leaves supplied in facsimile. Incidental worming, repaired. Modern diced calf. Folio.

[Vinograd, Rome 4; Goff 90; Goldstein 2; Offenberg 100; Steinschnerider, p. 2040, no. 6632; Thesaurus A23; Wineman Cat. 3. No copy in Cambridge University].

(Rome, Obadiah, Menasseh and Benjamin of Rome: 1469-73).

\$25,000-30,000

* Among bibliographers, Moses Marx states this is the second, Tishbi the fourth and Offenberg the fifth, Hebrew book printed.

Nathan ben Yechiel (1035-c.1110) served, together with his brothers Daniel and Abraham, as head of the Rome Yeshivah. See for example Aruch, s.v. matok, where Nathan cites an interpretation of his brother Daniel. In that same entry, Nathan cites a comment of "Mazliach." Mazliach ben Elijah ibn al-Bazak, a disciple of Hai Gaon, taught Nathan in his youth in Sicily.

Nathan's work Aruch is of inestimable value, not only as a lexicographic work but as a halachic authority. (See Aruch cited in Tosaphoth, Kethuboth 6a regarding Sabbath laws). Nathan drew on ealier Gaonic traditions, especially the commentaries of Hai Gaon to the Order of Purities.

From a scholarly point of view, this editio princeps of the Aruch is superior to the later editions that were printed from a different manuscript. Between the years 1878-1892, Alexander Kohut published a scholarly edition based on seven manuscripts which he entitled Aruch Completum.

כי התקינו כיהא אדם מואל לחבידו בטם כמו טאם ח עמכם ה עמך וח התקון הוא שלום עליכם וטלום מסמותיו דיוזבה שנ יצד סמוך תצור סלים טלום ואים אל תכזו כי וקנח אמך אמרו למעלה טהתקיט שיהא אדם טואל שלום חברו בסס אמרו בכאן אם אתה וקנח אמרן אמרן למעלה טהתקיט שיהא אדם טואל שלום חברו בסס אמרו בכאן אם אתה רואה טארך חומן ונמסך הגלות אל תאמר שזו התקנה היתה בימות הראטינים ובעת מלכותם עכשו אנחני נבוים וכסחוקין חדבר אין אנו חייבין בתקנה זו היו הבהנים בתחלה שלים אחר כל ברכה וכרכת ברוך ח אחי יטרא מן חשלם ובטשמעו חמינים אמרו אין עולם אא אחר וכטראו הכהנים שכשביל כן נהמעשה האמונה שלעולם הכא התקיט שיהו אמרו מן השלם ועד השלם כלו מן השלם הוא ובשכיל כבור המקום החדו ההיקון שהיה והיסיפו וער העולם ברא גם רם בא לו בהן נדול איבעי תים עה לעשות לה המרו תורתר כלו עת סכנה היתה ואין למירין חימינה בתמורה כמל יש בקרבנות היחור מעיינין בספר אגרתא בשכתא אמרו עת לעשות לה חמרו תורתר כלו אמרו בכירוטין והאמורה בבתי עדי חומה ושתי שנים שכשרה אחווה טש בעבר עכרי סכבן ושכבת כולן מעת לשת שם מפורשים כולם

לא יאנה לצריק כל אין תרג לא טפיר לצריהא כל פידעם רעתא ולך לא טפע גשרה וברא מסיקנא לא מקביל עתא וכן תרג ורט לא שמע גערה ומהומה בו ועתא ביה וכן תרג אין וחות מקטיב על שפת איון שקר פוין על לשין הוות עתר במר יש עתניאל עמר גין ה תרג ירוכלםי אנא חוינא מעתר אחי טמשן שמו עתניא שענחו תנא הוא עתניא הוא יענץ ומה שפו יחורה בסרק מי שמת כגם חשושבינות עתיר א יעבן שעיבן וריבן תורה בשרא ניבסין עתיר פומכי פי עשיר בסחורות סים כחן נפח כנון צמר גמן וכיוצא כו בפרק א בסוכח כנם חבילי קט הואיל וראייות לחפכן בעתר וכולי כבראט רבא פרט כד ויעתר יצחק ריש לקיש אפר שתפך הגוירה ולפים כן קריין ליח שתרא רחם ד אררא וכסו גם רם חבא על יכמתו מפני מה נמשלה חפולתן שלצרים בעתר לומ לך מה עתר מחסך וכי עותר בכראט רב סרשת מו מפני שרי גברתי מתלא אמר אך רחשר לא תחיש תריין עתר לך פרוכי וכולי אם לרחר אורניך

נשלם ערך עין אחל ערך פא

פאה בפרק כמה אשה נככול וכקאה נכרית לחזר כסוף גם דפר כי שאם הריני נויר ושמע תנא קם סכר איפשו המיאה נכרית ול סכר פיאה נכרית אדי רוחמא ליח כבל נמר רפל א כערכין אם רכא במיאה נכרית ול סכר פיאה נכרית אדי רוחמא ליח כבל נמר רפל א כערכין אם רכא במיאה נכרית שעם ראם תנו הא לא אם תנו גוסא הוא ומתחר והא מיכעא בעי לה ריוטי ש" הנינה כמו חלק בנמר חבה שיער נטים צרקניות מהו וכו עד לא גריכא רתלו נסיכוא פי זמה שאן לה רוב שיער לוקחת שיער מנשים אחרות ומשים על ראטה שנראה כמו שהוא שערה פאה כרא עירוכין בג ואם יש לו מעשה בארם שנען ל קינדסין כו מאות השרה ומתח על גכיתן וחתירו לו לעניין כראים אכל לא לשכת כתוסם כלאים כמל רכן גמליא וכסו חמר כי כל מירי רמקה קנים המרוקרין ועשה להן פיאה מלמעלה אפי כיותר מעשר מותר כי כל מירי רמקה ולא מגין ומכסה כולה קרו לה פיאה דרמיא לפיאה שהשרה כולה קרחת ומגולה אם נשתייר כה כמעט והיא נקרית מיאה וכן פיאה נכרית רמקפת הראש ולא מכסיא נשתיי בה מאה ביר רפר כמה אשה הבנים יוצאן כקשרים מא קטרים אם רכ יחורה קטרי פיאה פי לא של קיאה נכרית אלא פיאה זו דרשנין כראמל בספיר אספים החוצה הרע שלו צובען בו ארום ושם כלש ארם פותא וכרש שה החום והבי קאמא גיקשר החוצ שלו צובען בו ארום ושם כלש ארם פותא וכלש ערב פוות וחבי קאמא גיקשר החוצ שלו צובען בו ארום ושם כלש ארם פותא וכלש ערב פוות וחבי קאמא גיקשר החוצ שלו צובען בו ארום בושם בלש ארם פותא וכלש ערב פוות וחבי קאמא גיקשר החוצ שלו צובען בו ארום ושם בלש ארם פותא וכלש ערב פוות וחבי קאמא גיקשר

מן חקט שלו מוקמי שלא ועלה חולי ה מסו ! אפילו לבשפים מעלי פי נפל פיאח בכירא פי ימיאנה בענין חות ולא ר את כל אילו הרברים ועור פאי איריא בנים כפרק אפר לי עקיכת

MOSES BEN NACHMAN (NACHMANIDES. RaMBa"N). Perush HaTorah [Commentary to the Pentateuch].

FIRST EDITION. The distinctive letter "teth" with a curlicue in its center, unique to this edition, was commented upon by M. Marx in: Alexander Marx Jubilee Volume, p. 493. Splendid wide margins. Replete with learned marginalia in three different hands:

- 1) an Italian hand that addresses issues of missing text (e.g. ff. 206r., 207r., 209v., 211r., 221v.);
- 2) a Maaravic mashait script that elucidates Nachmanides' meaning (f.150r.);
- 3) Rashi script on f.27r. citing R. Elijah Mizrachi's supercommentary to Rashi (editio princeps Venice, 1527).

Censorship on f.60r. (anti-Roman reference); f.77v. (passage discusses prohibition of "meshumad" or apostate Jew partaking of Paschal lamb); f.94r. (concerning the prohibition of bringing a case before a non-Jewish court); f.189 concerning the prophesied destruction of Rome (likewise censored from the "Mikra'oth Gedoloth" edition in standard use, see Numbers 24:24); f.226r. concerning a contemporary idolatrous practice (see Deuteronomy 23:19), and f.232r. (regarding the "minim," or Christians).

Bound in at end of the volume: two leaves of fragmentary manuscripts: A personal letter; a page of index to Maimonides' Mishneh Torah and a page from a kabbalistic treatise on the mystery of sounding the shofar.

ff. 239 (of 241), lacking ff.1 and 169. Final section "VeZoth HaBeracha" bound out of sequence. After f.231v. ("kemo nopheleth") should follow f.236r. ("ve-yikre'u ha-meithah"); after f.232v. ("ve-or panav ki ratzam") should follow f.237r. ("ve-hofi'a ve-her'ah"). Likewise, after f.234v. ("di-kethiv u-ba'asher") should follow f.238r. ("yifge'u mi-tzaphon"), and after f.235v. ("u-temimim asher") should follow f.239r. ("le-shimcha"). Several leaves remargined. Small wormole on top margins of ff.220-238 resulting in minimal loss of few letters. Early repair to stain on f.186. Staining on ff.214-218. Final leaf laid to size. Nevertheless, OVERALL, A CRISP, CLEAN, WIDE-MARGINED COPY. Modern diced calf. Lg. folio.

[Vinograd, Rome 6; Goff 86; Goldstein 1; Offenberg 96; Steinschneider, p. 1960, no. 6532; Thesaurus A20; Wineman Cat. 4. No copy in Cambridge University].

(Rome, Obadiah, Menasseh and Benjamin of Rome: 1469-72).

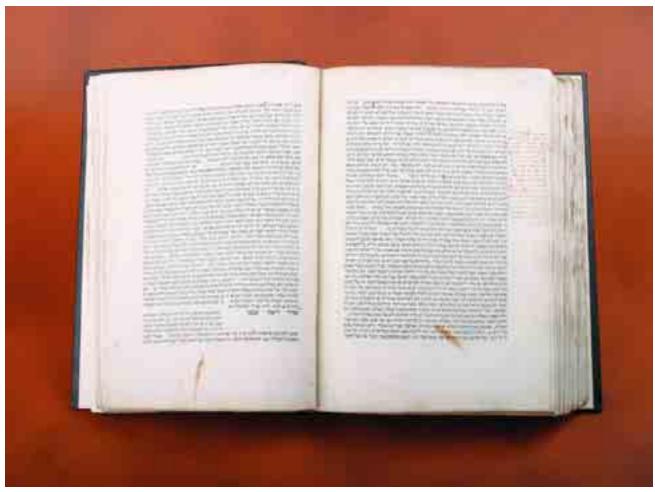
\$70,000-90,000

** FINE COPY OF "THE FIRST PRINTED HEBREW BOOK IN HISTORY" (Moses Marx)

Moses Marx has made a strong case that this Roman edition of Nachmanides is the first Hebrew book to be printed. The new process we call "printing" was invented by Johannes Gutenberg in, or around, the year 1436. It reached perfection in 1456 with the production of the famous "Gutenberg Bible." The so-called "Gutenberg Revolution" began in the city of Mainz, Germany. There, the process remained a carefully guarded secret until the year 1462, when the troops of Adolph of Nassau captured the town of Mainz. Thereafter, printing enjoyed rapid diffusion. In that same year of 1462 the first book printed outside of Germany appeared in Italy. Marx contends that the three Roman printers, Obadiah, Menasseh, and Benjamin, whose names appear at the conclusion of the Book of Exodus of the present commentary (f.120v.) were actually of German origin. (For this reason, the typeface is decidedly Aschkenazic.) The folio design was typical of Italian books of the period. It is assumed by Marx that the three Jewish printers had first worked for a non-Jewish Italian printer, and continued the folio page layout with which they were most familiar, adapting it to the needs of the Hebrew book. See M. Marx, Alexander Marx Jubilee Volume [English Section] (1950), pp. 481-501.

In his groundbreaking article, Moses Marx overturned the hitherto widely accepted notion that the first printed Hebrew book was the edition of Rashi's Commentary to the Pentateuch published in Reggio di Calabria in 1475 (Lot 8), or perhaps Jacob ben Asher's Tur printed at Piove di Sacco that same year (Lot 9). It is true that those are the first dated Hebrew books, however, as Marx demonstrated, based on typographical and other internal evidence, a total of eight undated books printed in Rome are actually older, having been produced in the period between 1469 and 1472. (The Wineman Collection has seven of these earliest printed Hebrew books (lots 1-7). Though there have been attempts to disprove Marx (see Daniel Nissim, "Nel quinto centenario delle prime stampe ebraiche (1475-1975)" in: Atti e Memorie dell'Accademia Patavina di Scienze, Lettere ed Arti, 88(1975-76), pp. 49-51), Marx's hypothesis has been buttressed by recent findings concerning the watermarks on the paper of these incunabula. A.K. Offenberg noted that the watermark of a crossbow in a circle found in Nachmanides' Commentary recurs in at least five editions of Sweynheym and Pannartz and of Ulrich Han published in Rome between 1469 and 1472. Subsequently, Peretz Tishby, former librarian of the JNUL, adduced additional proof by comparing the watermarks of these early Roman Hebrew books to a Latin edition of Augustine's De Civitate Dei printed in Rome around that time (dated 1474).

See A.K. Offenberg, "Catalogue of the Hebrew Incunabula in the Bibliotheca Rosenthaliana" in: Studia Rosenthaliana 5:1(1971), pp. 132-133; P. Tishby, "Hebrew Incunabula" in: Kiryath Sepher 58:4 (1983), pp. 808-852.

Lot 4

MOSES BEN JACOB OF COUCY. Sepher Mitzvath Gadol [Sema"g: Great Book of Precepts].

FIRST EDITION. Two volumes, both complete. Printed in double columns. Marginalia in a beautiful Ma'aravic mashait script (cf. EJ, Vol. II, col. 734, fig. 13). For example, see Vol. I, front blank, ff.12r., 37r.; Vol II, f. 212v. Other marginalia in an Aschkenazic cursive script (see Vol. II, f.195v.) The D.S. Sassoon Copy (purchase, 1969).

A WIDE-MARGINED COPY. Vol. I: ff. (175). Vol. II: ff. (98). Several leaves laid to size with some loss of text: (see Vol I: first three leaves and final leaf; Volume II: see opening two leaves). Wormed and stained in places. Modern blind-tooled calf. Folio.

[Vinograd, Rome 2; Goff 84; Goldstein 7; Offenberg 94; Steinschneider, p. 1796, no. 6453, 1; Thesaurus A19; Wineman Cat. 5a. No copy in Cambridge University].

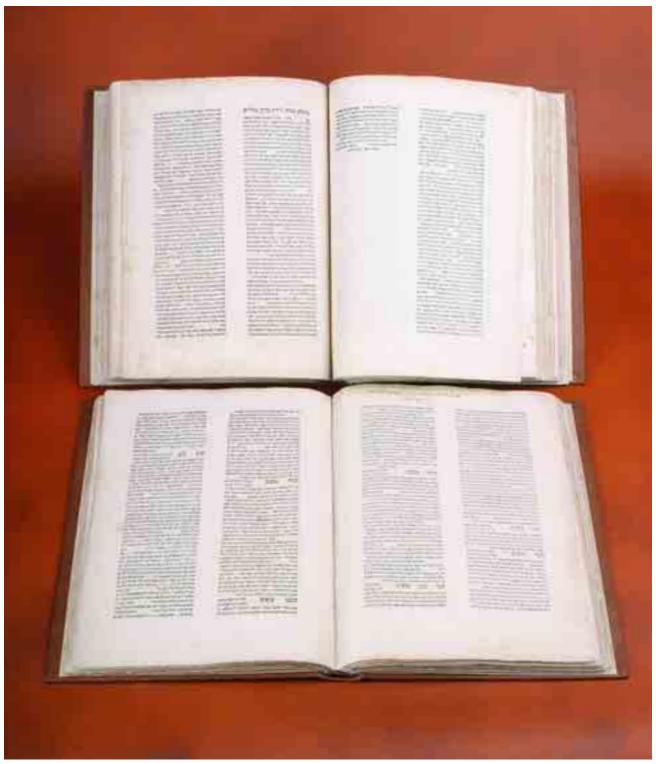
(Rome, Printer unknown: 1469-72).

\$150,000-200,000

MCOMPLETE TWO-VOLUME COPY OF THE EDITIO PRINCEPS OF SEPHER MITZVOTH GADOL.

The fonts of this incunable are somewhat smaller in size than the other Roman incunabula, with a more advanced lay-out, together with a woodcut.

Rabbi Moses of Coucy (13th century) here followed Maimonides' general arrangement of the precepts, dividing the 613 commandments into 248 positive commandments and 365 negative commandments. The introduction to the second volume of the Sema" g, on negative commandments, is especially rich. In it, the author traces the origin and development of the Oral Law, from the tannaitic period of the Mishnah, to the amoraic period of the Talmud, followed by R. Yehudai Gaon's Halachoth Gedoloth, R. Isaac Alfasi's Halachoth and the crowning achievement of Maimonides - which brings him up to date. As magnificent as is the edifice of Maimonides' Code, it leaves much to be desired. First, Maimonides provides no sources for his legal decisions, making his book "like a dream without interpretation." Second, the great French authorities of the school of Rashi disagree with Maimonides' understanding of the Halacha in many areas. This necessitated the drafting of a new compendium in consonance with the teachings of Rashi and his School. States Moses of Coucy: At the beginning of the sixth millenium (1240 C.E.) there came to me in a dream: 'Rise up, compose a Sepher Torah of two sections.'" This he interpreted as a charge to compose this Book of Commandments divided into positive and negative precepts. Subsequently, when R. Moses completed the work, he had a second dream in which there appeared to him the verse, "Be heedful lest you forget the Lord your God." R. Moses interpreted this as a Divine instruction to include in the roster of negative commandments the prohibition against forgetting the Deity (a prohibition left unenumerated by his predecessor Maimonides).

Lot 5

MOSES BEN MAIMON (MAIMONIDES. RaMBa"M). Moreh ha-Nevuchim [Guide for the Perplexed].

Translated from the Arabic by Samuel ben Judah ibn Tibbon. Index by Judah al-Charizi. FIRST EDITION. ff. (144 of 154). Lacking ff. 1, 2, 31, 32, 77, 150-154. Each leaf silked and carefully laid to size, infrequent maginal loss. Modern diced calf. 4to. [Vinograd, Rome 1; Goff 80; Goldstein 8; Offenberg 86; Steinschneider, p. 1894, no. 6513, 100, Thes. A18; Wineman Cat. 6].

(Rome?, Obadiah, et al ?: 1473-4.

\$45,000-60,000

The Guide for the Perplexed, the final work of Moses Maimonides (1135-1204), was completed in 1185 or 1190. Maimonides came full circle. His earliest work, Miloth Higayon, was on logic, supposedly executed when the author was but fifteen years of age. (Of late, the ascription to Maimonides has been challenged). In between, Maimonides devoted himself to works of halachic jurisprudence: The Commentary to Mishnah (see Lot 44), The Book of Commandments, and finally his magnum opus, Mishneh Torah (see Lot 7, 29 and 64). The Guide was to have profound influence on Christian scholastic thought. Most notably, Thomas Aquinas oftimes cites the author by name.

The Tibbonides were a family of translators who originated in Granada, Spain but due to disturbances, settled in Provence. Samuel ibn Tibbon (c.1160-c.1230) was the second in this line of famous translators. Their expertise in Arabic enabled them to make available to their Provencal coreligionists the works of the Spanish Jewish masters. Samuel ibn Tibbon had thought to visit Maimonides in Egypt to discuss the proposed translation, but Maimonides, in a famous letter, dissuaded him from doing so, reasoning that his busy schedule would allow them no time to confer. From the letter, we learn what a typical day in the life of Maimonides was like. After a grueling day as physician to the Sultan's harem, he would return home to be met by the officials of the Cairene Jewish Community with their many demands. Maimonides did provide ibn Tibbon detailed guidance as to how to execute the translation. According to ibn Tibbon's colophon (missing for some reason in most modern editions), the translation was completed in the month of Teveth in the year 1205. See EJ, Vol. XI, col. 757; Vol. XV, cols. 1129-1130.

The Guide for the Perplexed would have a troubled history, sparking centuries of Maimonidean controversies. The book, heavily influenced as it was by Greek - specifically Aristotelian philosophy, was thought by some to conflict with Judaic tradition. Tragically, and for different motivations, the book was publicly burned by the Dominicans in Paris in 1232. It is said that R. Jonah Gerondi, one of those who agitated for the destruction of the book, later journeyed to Maimonides' tomb in Eretz Israel to beg forgiveness. Its detractors claimed Moreh ha-Nevuchim had a corrupting influence on youth. For this reason, the great Spanish sage, R. Solomon ben Adret of Barcelona issued a cherem (ban) that the book not be studied by those "below the age of twenty-five" (1305). However, nowhere did the book enjoy such wide popularity as in Provence. Ironically, it is fair to say that the book exerted a more profound influence on Provencal Jewry than it did on Spanish Jewry, though Maimonides' proudly signed himself "Ha-Sephardi" (the Spaniard).

See D. J. Silver, Maimonidean Criticism and the Maimonidean Controversy, 1180-1240 (1965); H. A. Davidson, The Authenticity of Works Attributed to Maimonides in: Fleischer, Blidstein, Horowitz, Septimus (eds.) Me'ah She'arim: Studies in Medieval Jewish Spiritual LIfe in Memory of Isadore Twersky (2001) pp. 118-125.

ישטי זה הוא טבה לכל השטר ולכל רע ולוה כל מה שלא המצא לי השם וה והוצר לא ישטר ולא תשינהו רשה מן הרעות. ההיה אם כן אמתה פעולת השם כולו טוב איר שהוא מציאה. ולוה טבר הטבר אשר האיד מהשכי השלם הצבור וירא אירם את כל אשר עשה והנה טבר משר של ששר החשבי השפל לשי מה שהיא עליו מחבור הפחיי למות ולרשת כולם כל זה גם כן טוב להתמדה החייה והמש המציאו בבא זה אדר סוד זה ולום פירש ר מא והנה טוב מאר טוב מות לעניין אטר העירונו עליו חבור כת שאמרוהו לך בות הפרק והבינהו ויתבא לך כל מה שאמרוהו הוביא שליו חבור רע יורד מי מעל החובר העירונו אלו הרשת הנופלית כין בני אים אלו הרשת הנופלית כין בני אים מתוחם אל התום לפי הכחנות והתאות מתוחות

וחרשות והאמוטת כלם ז כן נמשטת אחר התשרך מפני שהם כלם מחזיינים לככלות ד לומר מהעדה החבמה כמו שהטמא מסני שהם חסר הראה נכשל תמיי מחבל בעצמו ועוסה חטורות לוולוש ז כן כתני שאון אגלו מי שיורהו הרדך כן כחות בני ארם כל איש כפי סכלותו יעשה בעצמו ונוולוש דשות גיולות כחן איטי המין ואלו היה שם חכמה אטר יחסת לצורת האמשית כיחס הכח הרואה אל העין דינטל הוק בני ארם קנתם לקנתם כבר יער אהוו ואסר וער ואב עם כבש וע ישרה ורוב וע ושעשע יונק וע האחר כן נתן סכתו ואמר כי חסכה בחסתלק השנאה והקטטות ותהתוברות הוא יריעת בני ארם כעת ההי באמתת חשם אמר לא ירעו ולא ישחותו בכל הר קרשי כי מלאת הארך ריעה את י כמים לים מכסים ודעתו

שהרעות בשלם יהיו יותר מן הטיבות ער שנהרכה מחירות רוב תאמית וכשיריתם יכללו וה העניין ויאמרו כי מן הפלא ש מדא בומן רכר טיב אמנם רשתיו רכות ומתמדיות ואין זה הטשת אנל ההפין לב דק עם פי שיחשיב שהוא חבם ג כן ולאלראי ספר פשד סם קראתו טפר אחות כלל בו בשנעיונותיו וסכולותיו חרבה ומכללם עניין ברהו והוא שהרע במדאות יותר מן הטוב שאתה בשתקיש בין מנוחות הארם ושנט בעת מנוחתו עם מה שיקרחו מן המכאנים והחבלים חקשים וחמופים זכטול האכרים והמחומות והראשת והציות המנא שבמצאות הל מדאה חשים בקמת משני ורשק נהלה לו והתחיל לאשת ות הרעת במנותו ארו חר וד אות אחת לחלוק על מה שיחשם אנשי האמת מנדילות חכרי י לפציאתי וטוברו הבנוארת והיותי יתעלה הטוב הנמור בלא ספק שיבא מאתו טוב נבוד וככון וה ונטפית כלה היות וח הסכל וחבריו בון התמל לא יכתנו המניאה רק כאש מכני אים לא זולת וה דרמת כל סכל כי המדאות וכשיבואתו תעניין בחלוף מין בילו היה בעבורו ובאלו אין שם מציאת וולתו לבר שירצת ישור פהמצאות כולו רפ ואלו בוק האים הפנאת ובירו וירנ מיעים חלקו מימנו ההבאר לו האמח ונגלה כיות תשנקק הארוך אשר ישתגעו כו בני אים ברוכ

MOSES BEN MAIMON (MAIMONIDES. RaMBa"M). Mishneh Torah [Code of Law].

FIRST EDITION. Two volumes. Volume II with copious marginalia in differing hands (see description below.) The eighteenth chapter of Hilchoth Tumath Meth, missing in the text, has been pasted in by the printer (f.91r.). See Havlin's discussion of this paste-in: S.Z. Havlin, On the Printing History of Maimonides' Code in: Kiryath Sepher Vol. 42 (1967), pp. 509-10.

ff. (301 of 347). Vol. I: ff.96. Vol. II: ff.205. Several leaves laid to size; occasional loss of text. Stained. Final four leaves of Vol. I loose. In Vol. II, f.14 torn (missing lower margin affecting a few letters), minor tear to f.26, f.53 semi-detached. Both volumes modern calf (one shorter). Folio.

[Vinograd, Rome 3; Goff 76; Goldstein 9; Offenberg 87; Steinschneider, p. 1869, no. 6513-1; Thes. A17; Wineman Cat. 7a. No copy in Cambridge University; the HUC copy lacks ff.4].

Italy, Solomon ben Judah and Obadiah ben Moses (of Rome?): 1475-9.

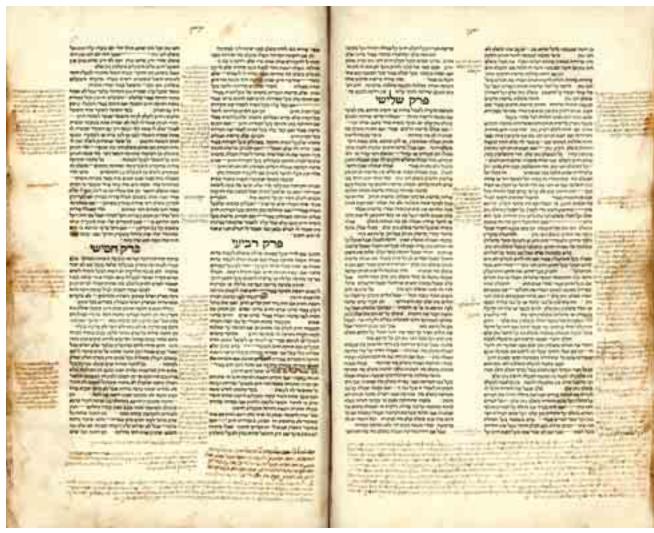
\$60,000-80,000

THE CELEBRATED "ROME" RAMBA"M. FIRST EDITION OF MAIMONIDES' CODE, COMPLETE WITH IMPORTANT MANUSCRIPT GLOSSES BY RABAD OF POSQUIERES.

This magnificent first edition is shrouded in mystery. We know of no other book where these printers cooperated. The Obadiah ben Moses in the colophon is usually associated with Obadiah of Rome, but present scholars are unsure. Isaiah Sonne noted that in contradistinction to the early Roman books with their decidedly Aschkenazic lettering, the lettering of this Mishneh Torah is Provencal veering toward Sephardi. The date of the printing is around 1475, though there is no clarity as to precisely where in Italy the edition was printed. The superior type and layout suggest that it might have been printed after the somewhat simpler Roman incunabules. Examination of the watermarks reveals the paper dates from 1474-5, but some have an eagle watermark of 1479, which suggests a later date than commonly believed. See I. Sonne, Tiyulim be-historia u-bibliografia" in: Alexander Marx Jubilee Volume (1950), p. 212, n. 7; P.Tishby, Hebrew Incunabula in: Kiryath Sepher 58:4 (1983), pp. 843-6.

The significant marginalia in Vol. II may be subdivided into several types:

- 1) Lacunae in the text of Maimonides. See e.g. beg. Hil. Tumath Meth (f.86r.).
- 2) Variae lectionis of Maimonides. See f.88r.=Hil. Tumath Meth 7:3 ("So did I find in an old version written during the lifetime of the Rabbi [Maimonides] in Tuletula [Toledo]"); Hil. Nachaloth 18:1 (f. 186v.).
- 3) Glosses of R. Abraham ben David (Ra'avad) of Posquieres which contain variae lectionis. This manuscript of Ra'avad's glosses was never microfilmed by the Machon le-Tatzlumei Kithvei Yad Ivriyim of JNUL and is thus totally unknown to scholars. The variants in the so-called "Hassagoth ha-Ra'avad" are of paramount importance to this field of study. See E. E. Urbach, Kiryath Sefer, Vol. 33 (1958), pp. 360-75; I. Twersky, Rabad of Posquieres (1962), pp. 177-178; B. Naor, Hassagoth ha-Rabad le-Mishneh Torah me-Kithvei Yad (1985), Introduction, pp.13-26.
  - 4) Glosses of R. Moses Cohen (Rama" ch) of Lunel to Sepher Shoftim.
- 5) References to responsa of Maimonides and his contemporaries. See f.128v.-129r. to the Sages of Lunel (Hil. Nizkei Mamon chap. 2).
- 6) Commentaries of "Maggid Mishneh" by R. Vidal Yom Tov of Tolosa (e.g. f.130r.=Hil. Nizkei Mamon 8:14; f.132r.=Hil. Geneivah 1:7).
  - 7) Miscellanea such as references to Tosaphoth, Rabbenu Nissim, et al.

Lot 7

SOLOMON BEN ISAAC OF TROYES (RASH"I). Commentary to the Pentateuch.

Cursive Sephardi type ("Rashi letter"). See facsimile in EJ, Vol. XV, col. 1483, fig. 1. Single leaf (of ff.118). Genesis 21:17-22:23. Recto: 29 lines complete, 4 lines partial, lacks top 3 lines. Verso: 28 lines complete, 4 lines partial, lacks top 4 lines. Expert paper repair. Plastic sleeve within modern linen boards. Folio (270x 302 mm).

[Vinograd, Reggio di Calabria 1; Goff 93; Offenberg 112; Steinschneider 6927-1; Thes. A1; Wineman Cat. 8; not in Goldstein].

Reggio di Calabria, Abraham ben Isaac ben Garton: 1475.

\$10,000-15,000

** SINGLE LEAF OF THE EARLIEST DATED HEBREW PRINTED BOOK: PERHAPS THE MOST ELUSIVE OF ALL HEBREW BOOKS PRINTED

Only one copy, incomplete at that, is extant (missing 2 or 3 first leaves). This is presently in the De Rossi Collection, Bibliotheca Palatina, Parma. Other than that, only the Jewish Theological Seminary Library possesses a fragment of 2 leaves. Thus the present fragment is one of just three known. This Rashi" i was the only Hebrew book printed in Reggio di Calabria, a small town in the south of Italy.

Makor of Jerusalem issued a limited facsimile edition of the Reggio di Calabria Rash" i. Our fragment is leaf 11.

Solomon ben Isaac of Troyes or Rash" i (1040-1105) is hallowed in Jewish tradition as the greatest Biblical exegete of all time. Tradition has assigned him the title "Parshandatha" ("Interpreter of the Law"), a play on Esther 9:7. Centuries of Jewish schoolchildren were raised on Rashi's commentary to the Pentateuch. Untold volumes of supercommentaries have been written, and will continue to be written, in an attempt to plumb the depths of Rashi's inimitable style, at once parsimonious and eloquent.

Lot 8

JACOB BEN ASHER OF TOLEDO. Tur, Orach Chaim.

FIRST EDITION. One leaf (Simanim 225-232: Laws pertaining to various blessings). Remargined with outer corner expertly repaired affecting a few words of text. Modern patterned boards. Folio.

[Vinograd, Piove 1; Goff 47; Goldstein 10; Offenberg 61; Steinschneider 5500; Thes. A2; Tishby,The Hebrew Incunabula in Israel, KS Vol. 59, No. 4, 1984, no. 16; D. Chwolson, Reshith Maaseh HaDefus BeYisrael (Warsaw 1897) pp. 8-9; Wineman cat. no. 9. No copy in Cambridge University or JNUL; JTSA incomplete (parts I and III only); HUC copy also incomplete].

Piove di Sacco, Meshulam Quzi (Yekutiel?) & Sons: 1475.

\$3000-5000

EXTREMELY RARE. THE SECOND DATED INCUNABLE, published only a few months following the first dated Hebrew book (see Lot 8). In actuality, the printing of this Tur may have begun prior to the Rashi, but because of its larger size it was completed a few months later. As the reknowned Russian Orientalist Daniel Chwolson writes, "because of its size, we can assume that the time it took to print [the Tur] extended over two years..." Both Moses Marx in his article in his brother's festschrift and Alexander Marx who states in the JTS Register 1929-30, p.149 agree "... that in all probability [the Tur] represents the very first Hebrew book that came off the press...such a book is exceedingly rare. Indeed, there is only one complete copy known to exist,...in the Turin library...for several generations the property of the printer's family."

Not in JNUL; not in Schocken; not in the Jacob Lowy Collection in the National Library of Canada; Marx 65 (the HUCA copy also contains only one leaf).

For more information on this important early Hebrew printing press and the personalities surrounding this production, see D. Nissim, "Gli Ebrei a Piove di Sacco e la prima tipografia ebraica" in La rassegna mensile di Israel XXXVIII (1972), pp. 1-12. See also D. Amram, The Makers of Hebrew Books in Italy, pp. 22-6.

As to the quality of the printing, Chwolson states "...our contemporary printers would freely testify that even today when the art of printing is very advanced, it would be impossible to print an edition of a book more praiseworthy than that of the Turim...The external beauty of the Turim can still be used as a model for printers..." Cited and translated by M.J. Heller, Printing the Talmud: A History of the Earliest Printed Editions (1992) p. 53.

Lot 9

(JOSEPH BEN GORION). Yosippon [History].

FIRST EDITION. ff. 16, incomplete, with an additional 18 minute fragments (of 136). First and final leaves supplied in facsimile. Modern calf-backed marbled boards. 4to. [Vinograd, Mantua 3; Goff 65; Goldstein 16; Offenberg 79; Steinschneider, p. 1549, no. 6033-1; Thesaurus A8; Wineman Cat. 10].

(Mantua), Abraham ben Solomon Conat: (1475).

\$2000-3000

THE FIRST HEBREW SECULAR BOOK PRINTED. The Wineman Copy, as that of the JNUL, is incomplete. The title is a somewhat misleading. Yosippon is not be confused with the work by Josephus Flavius, an eyewitness account of the events leading up to and including the destruction of the Second Temple. According to Prof. David Flusser, Yosippon, a pseudopigraphic work attributed to one "Joseph ben Gorion Hakohen," was actually composed in Southern Italy in the year 953 C.E. This anonymous author plagiarized the works of Josephus. Many medieval greats, including the Bible commentator Rash" i, took Yosippon at face value, believing it to be written by a Second Temple historian. See EJ, Vol. X, cols. 296-298

In 1978 The Hebrew University published a facsimile edition of the original version of Yosippon, Ms. Jerusalem 8°41280, with a lengthy introduction by Prof. Flusser. Flusser contends that Conat's Mantua edition was not based on the original version of Yosippon ("Version A") composed in 953, but rather on a polished edited version ("Version B"). This version has been preserved in a single manuscript, Vatican Ms. 408. The later printed edition of Constantinople 1510 and the editions which followed, were based on yet a third, expanded version of Yosippon ("Version C"). See Flusser's introduction, pp. 6, 11.

ומשפט מות שריון ארכסנד נירכי אר דעת 光二 *2717 ויתן שם משכם . רדימותריאום חיל עי אולף פרשים ב בברדי פיקדון וב אלפים נידא אלם אולכסטרף כי פשעו שליו היתודית ו רישכור ו אלפים מגבורי מקרון וי ויחת כ'אלה מנבורי יהורה אטר היו שמר וילך דמתריאום וישלת ל לפתות את היהודים אטר עם, אלכ אלכסנדר וגם אלכסנדר שלח לפ לפתות את היהודים אטר היו שם ד דיטונריום ותונגר שלחשת גדולת וישלו גרודי אלכסנדר ויטאר אלכ אלכסנדר לבדו כינפלו כל גבוריו ביום ההוא ורבים מנבורי דמתרי רשתריאום כי עד שות שעדו ווא ת הסבר שניתם רישותו כרם רימוש אלכסטדר ההרה בדד ושומס ויאס ריאספר אליר ו אלפים טגבורי יטר יטריל ורבים טן היהורים אטר היר עם רמיתריאום נפרו לשורתו רירא להלחם עם רשתריום עודי ויברח דשתריום משניו כי נשלו לשורתו המין רב מן היהורים וונהי עור מ מלחמה ביני ובין הפרוטי וינוסר בבי שמש וירד המחריהם וילכור את הכיר ריתבוש ח' מאות מגרולי הברוטים ויביאם ירוטלם וישב

רטליכו ארוכת חדונים מן תשרום הפרוסים ו אלצים בסל חיכר ההי חייבר המרוף ויםכר אות מתיכר: הקיר עשים ששים ויבנו אותו בין המובח ובין שאר תבות ומהיום ה התרא והלאה מנשה את העם מולב מולפא את הבית וישטדו השם בחים בחיבר החיכל רק הכתנים באר אל הבית כמששטי: הרברים האולה ויאסותאלכסנדר אוב כל חילו ועמו נילך של טלע מד מרברה אשר לערב ויך את גוי שר שרם וילכור את תשרי הביכורות א אסיד לערם וסטים נסש ריבא מידם ירבונא וילכרת ויך את מואם וי רישים אחתו למים בובד ואו תפשב חשות ויוך המוך ויהרסה וגם את תיארום אטר בחמת הרג ויטב ת יושר מייםא ירושלטי מדרומים בין אולכסנדר ובין העור הברושים ותארך העלחעה טם ש שנים ריהדה אלכסטרר בשנים הא האלת מן תיתורים אשר שם תערו הפרוטים באלף אשר חמית במל במרחמה ניחרת אלכסנדר את כל השם רומני אליהם שהרו לכבכם והשליכו השכמה מקרבכם ואל ת תשינאר אותי וכל המשפט אשר ת תישרו אלי אששה י רשנו תיתורי ייושרו אל העירך אם מות תעור או

LEVI BEN GERSHOM (GERSONIDES. (RaLBa"G). Commentary to the Pentateuch.

FIRST EDITION. Double columns. The font is Italian semi-cursive. On final page, signature of censor, "Camillo Jaghel, 1619." Jaghel, as his surname indicates, was an apostate Jew. See Wm. Popper, The Censorship of Hebrew Books (1969), pp. 100-101, pl. IV, no. 2. Inserted at end two autographed letters in a 19th-century German hand describing the contents of the book and explaining the missing word "Amar" at the beginning.

ff. 403 (of 409? - bibliographers dispute precise collation, ranging from Habermann ff. 408 to Vinograd ff. 412). This copy lacks ff. 1, 9, 10, 53, 338 (blank) and 408. Dampstained in places, otherwise a FINE WIDE-MARGINED COPY. Contemporary vellum, rubbed. Thick folio.

[Vinograd, Mantua 6; Goff 69; Goldstein 17; Offenberg 50; Steinschneider, p. 1611, no. 6138, 3; Thes. A10; Habermann, Perakim be-Toldoth ha-Madpisim ha-Ivri'im (1978), p. 7, no. 6; Wineman Cat. 11].

(Mantua or Ferrara?), Abraham ben Solomon Conat with Yedidyah Ha'ezrachi of Cologne: (1474-6).

\$70,000-80,000

№ EXCEPTIONALLY FINE COPY OF GERSONIDES' COMMENTARY TO THE PENTATEUCH

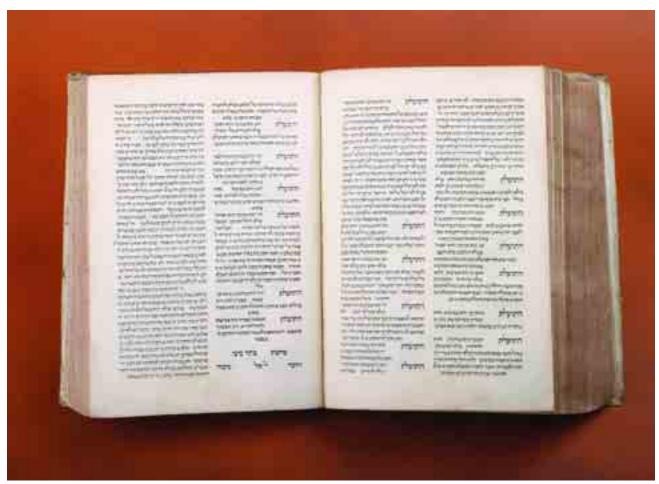
The Provencal Rabbi Levi ben Gershom (Ralba" g or Gersonides) (1288-1344) wrote this most funadamental philosophical commentaries to the Pentateuch. After breaking the language barrier with a matter-of-fact Biur HaMiloth (Explanation of Words), the exegete launches into philosophical essays. A specialty of the commentary are the "To'eleth" or moral lessons to be derived from the particular passage in the Torah.

However, Gersonides' Commentary was condemned by Judah Messer Leon, the greatest of the Jewish scholars of Mantua, and author of Nopheth Tzufim, another book printed by Conat. In Messer Leon's opinion, Gersonides' portrayal of divine conception as being restricted to generalities, was heretical. The rabbi of Florence, Benjamin Montalcino defended Gersonides. There ensued a heated debate in which practically the entire Italian rabbinate participated. Despite the condemnation of Messer Leon, Conat proceeded with the publication. See I. Rabinowitz, The Book of the Honeycomb's Flow (1983), p. xxxi; S. Simonsohn, History of the Jews in the Duchy of Mantua (1977), pp. 626-7.

Abraham Conat was one of the pioneers of Hebrew printing. The Conats were the first to work as a family unit. Estellina, Abraham's wife, played a senior role in the management of the press and is mentioned in one of the colophons.

Pietro Adamo de'Micheli introduced printing to Mantua in the year 1472. It is speculated that Conat there learned his craft. Conat, a physician, was also active as a copyist of Hebrew manuscripts. Commenting on the font Conat created, Haberman observes: "The Hebrew letters were cut in accordance with his distinctive handwriting; the readers of his generation would not have immediately discerned the difference between his manuscript and a book printed by him."

See A.M. Habermann, Studies in the History of Hebrew Printers and Books (1978), p. 3. See further, L. Pescasio, L'arte della stampa a Mantova nei secoli XV-XVI-XVII (Mantua, 1971), p. 11; V. Colorni, "Abraham Conat-primo stampatore di opere ebraiche in Mantova" in: La Bibliofilia 83 (1981).

Lot 11

JACOB BEN ASHER OF TOLEDO. Tur, Yoreh De'ah.

ff. 5, chaps. 203-235 the laws of menustration and vows, (of ff. 92). Each leaf laid down, and to size, with significant loss of text. Modern vellum-backed marbled boards. Folio.

[Vinograd Mantua 8; Goff 55; Cohen (YU) 5; Goldstein 13; Offenberg 70; Steinschneider p. 5500 no.20; Thes. A-4; Tishby 25; Wineman Cat. 12. No copy in Cambridge University or HUC. The JNUL copy possesses 10 leaves only; JTSA copy possesses 40 leaves].

Mantua-Ferrara, Abraham ben Solomon Conat in Mantua and Abraham ben Chaim of Pesaro: 1477.

\$5000-7000

№ See the extensive description of this edition in Gershon Cohen's Hebrew Incunabula [in the]Yeshiva University Library (1984) pp. 17-21. According to Cohen, "It is almost certain" that YU has the only complete copy extant.

The fonts designed by Conat's press imitated the style of medieval manuscripts. Conat did not complete this Tur (publishing only the first 31 leaves), the project was completed in Ferrara by Abraham ben Chaim de Tintori, using Conat's fonts with improvements.

Lot 12

LEVI BEN GERSHOM (GERSONIDES. (RaLBa"G). Commentary on Book of Job.

FIRST EDITION. WIDE-MARGINED COPY. Scattered marginalia that restore lines of text from an earlier manuscript. ff. 99 (of 122) lacking ff. 1-12, 17-8, 41-2, 116-22. Several leaves laid to size. Wormed with some loss of text. Modern calf. 4to.

[Vinograd, Ferrara 1; Goff 70; Goldstein 19; Offenberg 51; Steinschneider, p. 1613, no. 6138, 15; Thes. A12; Wineman Cat. 13. Not in Cambridge University or JNUL. HUC lacks ff.1-11 and 18].

(Ferrara), Abraham ben Chaim of Pesaro: 1477.

\$25,000-30,000

Many of Gersonides' works offend modern sensibilities due to their their prolix philosophic style, which seemed out of place in a Bible commentary. However, in the Book of Job, this Aristotelian philosopher comes into his own. Job, the most philosophical of the Books of the Bible, devoted to theodicy and the problem of evil, actually lends itself to the rationalist investigation to which Gersonides subjects it. Gersonides' method is to first define in a terse manner the difficult words of the text (the language of Job is notoriously complex), and then launch into a full-fledged discussion of the philosophical argument. See EJ, Vol. XI, cols. 92-98.

The printer, Abraham ben Chaim of Pesaro, sometimes referred to in the literature as "the Dyer" (dei Tintori), was an Italian pioneer of Hebrew printing. Though it is conceivable Abraham was active in Hebrew typecasting and printing as early as 1473, his name as printer first appears in two books printed in Ferrara in 1477: Levi b. Gershom's commentary to Job and Jacob b. Asher's Tur (see previous Lot). See D. W. Amram, Makers of Hebrew Books in Italy (1963), p. 38; EJ, Vol. II, col. 143.

Lot 13

(BIBLE). Psalms (Tehillim). With commentary of David Kimchi (Rada"k).

FIRST EDITION OF KIMCHI'S COMMENTARY. Two differening type faces: Text of Psalms in bold, square type; commentary of Kimchi in petite rounded letters. Censorship of anti-Christological references. The Mayer Sulzberger Copy. ff. (145 of 153) ff. half of 1, 2, 3, 5, 10, 11, 13, 153 provided in facsimile. ff. 146-147 bound in reverse order. 19th-century half-calf. 4to.

[Vinograd, Bologna 1; Goff 28; Goldstein 21; Offenberg 34; Steinschneider, p. 1, no. 1; Thes. A13; Wineman Cat. 14. HUC copy lacks opening 10 leaves].

(Bologna), Joseph and Neriyah Chaim, Mordechai and Hezekiah Montero: 1477.

\$40,000-50,000

* FIRST EDITION OF ANY PORTION OF THE BIBLE IN HEBREW CHARACTERS

The Kimchis were a Narbonne family that originated in Spain. At the time of the Almohad persecution, the family crossed the Pyrenees to the more tolerant clime of Provence. There they devoted their linguistic and grammatical talents to Biblical exegesis. Both the father Joseph (c.1105-c.1170) and the son David (1160?-1235?) had a penchant for anti-Christian polemic, which especially imbues Rada" k's commentary to Psalms. Eventually, the polemic material from Psalms would be collected in a seperate work entitled Teshuvoth LaNotzrim (Responses to the Christians), included in Lipmann Muelhausen's Sepher Nitzachon (Altdorf, 1644). See F. Talmage, David Kimhi: The Man and the Commentaries (1975).

אשרי האש אשר לא הכך בענת רשמים ובייור הניאם לא עםר ובנשב לבם

לא יפוב : אפרי האיש סלה אטרי היא לפילם כלפין רגים זה פטעם כי לא יאשרו הארם בשובה

אחת שתטיבא כו או בהשלחה אחת שתוושן לו אלא הטובות רבות שישיבאו בו יאשרו של ו אשריו וכ וכלל רוד כזה המומוד תורת האדם ומה שראוי לו לששות כזה העולם והנמול והטוב לסריקים והעוכש לרששים והוא פיטור כבבר מאוד לפיכך החל מפרו בו : האשר אשר לא הלך בשכה רששים ספר תח" מחילה הדרך הרע כפו שאשר גם כן פור פרע ועפה טוב כי שתחילה ילפר האדם שנעודיו דרך תאות העולם הזה לאכול ולשתות ולשפוח ובהם הוא גדל י כמו שאפר כי ייםי לב האום דע שנעוריו וכשי רכשישמור אדם על רשתו ויומל להכיר הטוב והדע הזהירו שיפור מורך הרששים ולא ילך בעימה וה והרשיעים הם החביבים לקנות ששון ותאות לכם בעולם הזה ולא יבחכו בין הטוב והדע ויגולו ויגנבו וי ריהרגו בעבור הספון סרוב מרותב כן עניין מרשע הוא המרדה כסו והוא ישקיט וסי ירשיע ונכל א אשר יצנה ירטים ולא ישלט רשם את בעליו אל הרשם הרבה י ושעני זה כשך הלך שם רשיםים וסשך ממהם העיתה כי הם יושיבים ריועדי בני ארם לששוע אליהם ישראי להם עני דרך עיתה כי היא טונה לאכוף ולכנום ולשמוף וכרוב ישתה מאדם בזה כי הישיד בשיניו הטובה הכראה לו לשיניו ולא יביש ל לארריותם י ראשר ובררך רטאים לא עשר כי התנוא יעשה אותר האום בחיותו בשקושר שקנו בשעשה וכיבור וכלב ובירוש וכורך אינו דרך ההליכה אלא הסעקגועסק האום ושעשהו כמו והודשתו להם את פררך ויאוש שיק ררכו מפשות ררכיך והרומות להם 'ופי' לא עמר לא נתעכב ולא פשומיל עמהם ולא עמר בחבורתם כרי שלא ילשור משעשיהם י ואמר ובמשב לכים לא ישיב והלכים הם הטרומים ברשת ללשה ושתגאים ושרברים רשות של בני ארם ונוהנים רושי ומום בבני ארם ושגלים פור זה לות והטניין הזה לאנשים בטלים יושיבי קרנות ומפני זה אשר ונמושיב לנים לא ישיב והנה בשלשה אלה כ כל הכונות האדם או הולך או עוטר או יושם והשכיבה ככלל ישיבה. ועוד כי השכיבה לישן ברוב וב ובטור הארם ישך לא יעשה לא טוב ולא רע נכאשרו אשרי האשאשר ויום פרי בוסירו שלא יש יעשה כמעשיים ושל זה מאשר הארם שנסע מררכם ומה שעירשו בו רבותינו ול הוא מה שאמרו וכי מאחר שלא הלך היאך עמד ומאחר שלא עמר היאך ישכ אלא לומר לך שאם חלך כוש לעמוד ואם פ ממר כועו לישב ואם ישב פועו ללוץ ואם לך עליו הכתוב אומר ולכת לברך תשא כי אם בתורתיהוה דבצו ובחורתו יהנה יומב הלילה

בי אם בתחיות

שליו אשר וכן אמר כור שדש ושמה של מוב הוה לא השלים שפשיהו ולא יושרי

שליו אשריו וכן אמר כור שדש ובורה שבא ובה שבא הוה לא השלים שמיה ולא ששה שבידה נחבק לו שכר כשושה שלה הם גם כי בירשו והוא שבא ובר שבידה ליון ונודל ש

שמנה שנא כור שרש וששה שוכ בור שרש של שנת לששות שוב וכן הוא אושר אה לא פשלו שולה בר
בירכין הלכו הדם חשבו שי שכבש ילו לששות כאילו ששה שלה כיון שבא לירי שבידה אפשי שלא

בעלו שולה בריך שילכי ברכיו ויששו מעשה כאילו ששה שביד האיש אשר לא הלך אלא שה

יששה כתורה "ל חצבו ונכלל החצץ הלשון כשו כח ל פשסים בפסוץ אחר וה ישראל בנשוק אחר וא

הלשור י ובעורתו כפל ובתוחו כשנהג הלשון כשו כח ל פשסים בפסוץ אחר וה ישראל בנשוק אחר וא

ואחרים זולהם כי כן דדך לשון שברי ואשרו כי הוא דדך בחות ודול דדשו בהחילה בקראת הודה "ל

ולנסףה שהתחוק בה ללטור כששת הוותו ונקראת של ששו וצי יהנה יהום בלנו כשו הציון לבי לפניך

כי כבר וכר החלשור והשעשה ושהה זכר כוונת לני ומחשבתו שימיה היום והלילה מחשבהו של התולה בי כבר וכל השיטה ולים ששיטה שלים בכל שעשה אשר יששה כטו שאמר וכל פשסיך יהיו לשם שלים .

IBN GABIROL, SOLOMON. Mivchar Peninim ["Choice Pearls": Anthology of Sayings].

Translated from the Arabic by Judah ibn Tibbon. FIRST EDITION. Additional title in manuscript. Square and semi-cursive (Rash" i) type alternate in text. A HANDSOME WIDE-MARGINED COPY.

ff. (59). Light stains. On f.35, paper repair to upper outer corner with loss of one word on f. 35r. (ve-amar) and two words on f. 35v. (ve-ozeir hayithi). Modern crushed morocco, slip-case. 8vo.

[Vinograd, Soncino 3; Goff 98; Goldstein 25; Offenberg 57; Steinschneider, p. 2319, no. 6916, 1; Thes. A27; Wineman Cat. 15].

Soncino, Joshua Solomon ben Israel Nathan Soncino: 1484.

\$30,000-40,000

COMPLETE COPY of this collection of maxims, proverbs and moral reflections.

The second book printed by the Soncino Family who printed more Hebrew books than any other press, generally of the most sublime quality. They ensured the use of the finest manuscripts, most talented editors and correctors, and highest caliber paper and fonts. The Soncinos dominated the book market for some thirty years. "For out of Zion shall go forth the Torah, and the Word of the Lord from Soncino."

תדע וחשבל כי על כל דבור ודבור של זה הספר מטפלים ו ומתגלגלים ומתכפלים לחתטלל ולהתחבר אליהם ז בחכמה אגדות ומדרשים וראיות וטעמים מן הפסוק ומן התלמוד כי לא יצא מפי חכמי אומות העולם דבר אמתי שלא יהא גרמז כ בתורתנו אך לא חפצתי להאריך ואפרשנו לפי משמעות פטוטי כ בקוצר לשון לפי מעט קט שכלי כאשר הראו לי מן השמים כי לא היה לי בזה הפירוש רב והבר יי

זה ספר מבחר הפנינים

במליצת החכמו' הקדמוני'ומשלי פלוספוסים הראשונים ומוסרם ומצותם ודבריהם וחירותם ככל ענין שאדם צריך אליו בחכמה וביראה ובמוסר וכדרך ארץ מסורר ושערים בכל ענינים יי

ספר מכחר הפנינים במלינת החכמים הקדמונים וכל פי זה ספר THE מבחר נקרא מבחד הפנינים לפי סבו מבחר החכמה שנ יקרה היא מפנינים : במליבתיכלות מובא ונחבב הוא זה הספר במליבות חכמים ח הקרמונים שהבינו ופירשן דברי משלי של חכמה שמשלו הם הפלוספושי הראשונים : המשל הוא הדוניוא ופתרון המשל משמעותו נקרא מליבה כ במה דאת אחר להבין משל ומליצה כו : פלוספוסים הם חבמי היסמעאלי וגלחי ארום קורים להם פלוסופים שתספרי חכתי הישתעאלים הכתובים בלשון ערב נעתק זה הספר והועתק והוחלף ללשון הקרש ברוניון לשון ז ערב לביכך תחבא לשוכנו כבר בזה חשפר בבמה מקומות: ומושרם ומ ומבותם כו כלומר בזה מספר תמצא מוסרם ומבותם של חכמי הקדמוני : נדבריהם וחדותם אשר השכילו בכל ענין טאדם בריך להם הן בחכמה ו הן ביראה ובתושר ובדרך ארן כי בחבתה וביראת ה ובתושר ובדרך אר ארץ יתחכם האדם אל אפר יחבוץ להפתעשע כזה הספר וכל אחד ואחד ינ מסודר בשעריו לכל ענין שער ושער לכדו - ושער רחשון של זה השכר נק כקרא שער החכמה

BEDERSI, YEDAI'AH BEN ABRAHAM (HA'PENINI). Bechinath Olam [Contemplation of the World].

On f.1r. owner's inscriptions. Scholarly marginalia. On f.15v. the word "me-ratzon" has been scratched and replaced in margin with "mitrotzetz." On ff. 16-17 hands drawn in red ink in margin. On f.20v. "be-artzot hagoyim" censored and replaced in marginalium. The Mayer Sulzberger Copy.

Complete in ff. (20). Lightly stained, trimmed. 19th century half-roan over marbled boards, upper portion starting. 8vo.

[Vinograd, Soncino 8; Goff 61; Goldstein 27; Offenberg 76; Steinschneider, p. 1284, no. 5670, 2; Thes. A30; Wineman Cat. 16].

Soncino, Joshua Solomon ben Israel Nathan Soncino: 1484.

\$30,000-40,000

№ A CLASSIC OF MEDIEVAL JEWISH THOUGHT. AN ATTRACTIVE COPY, COMPLETE

R. Yedaiah Bedersi (c.1270-1340), a native of Beziers, Provence, is perhaps most famous for the part he took in the Maimonidean Controversy. In a lengthy epistle to R. Solomon ben Adret of Barcelona, published in the latter's She'eloth U'Teshuvoth Rashb" a, Bedersi defended the Provencal scholars with their bent for rationalist philosophy.

Bedersi's Bechinath Olam is a profound poetic composition on the futility and vanity of the world and the inestimably greater benefits of intellectual and religious pursuits. The author finds consolation in Maimonides' world of ideas, concluding that the greatest achievement for man is to "perfect one's understanding and immerse oneself in the grandeur of the idea of God. No power in the world can can break man's will when he strives toward this exalted goal." For a critical analysis of Yedaiah Ha'Penini's poetic style, see I. Zinberg, A History of Jewish Literature, Vol. III (1973), pp. 96-8. Prof. Marc Saperstein has published excerpts from the as yet unpublished manuscript of Yedaiah's commentary on the Midrashim. See M. Saperstein, Yedaiah Bedersi's Commentary on the Midrashim in: Proceedings of the World Congress of Jewish Studies 8:3 (1982), pp. 59-65; idem, Selected Passages from Yedaiah Bedersi's Commentary on the Midrashim in: Studies in Medieval Jewish History and Literature, Vol. II (1984) pp. 424-40.

שני פתורם עם יותר מג אבייבום אנרת חברה החכם הגדול חמסורר חבדרטי וכיום שנו ב לחלם פאני יתשנת בלצב מבנה אנבונים אכרם דנקראת בחינת העודם ואנ שתי שלין וארץ לעומק, ורוחב לבנבק אין חקר יאוחב

התחקות על שרשי כוחעב אגושותו אין חקר לתכונתו - רבים חקרי לב אשר אתו : רבות מחשבות כלב צדיק צדמות אחב - בקרביו וקדש קדוש ושראל - ובשפחיו וכבד ארדי הכבוד: אין חכמה ואין עצה ואין תבונה אשר אין להם רועד משפלים כלעדי חשלם יתכחשו לו : חיכלכל לב שמים חיכיל לכב ימים מחקר כדלהי קירות לכי היסוככו בגפי רוח על רוח חכמד מרחפת על מי מניחות ונחלי ערן - היקיפורחבי ארץ מחשבה מושבה עליה קיר קטנה ככף איש ראה זה חדק אדם מאר וחלק אלות מעולמו: האלהים כשמים ווחלבדו על הארץ - חולך נכוחו דורש רשומות בכתכ אמת - גדורים מעשיו בדת ודין : ורוו'א בעתות זמנו יבהלוחו יורוח עתו מבעתו - אל יעצור לו לרפוב שמים לחבק ז זרועות עולם - עד חיותו כאלקים לדעת טוב :

המחמר הזה תנכבד חברן החכם הכולל הפילפוף אמר האלק ר' ידעית ה פניני בדרטי אל קראו אנרין בחינת העילם לחיות תבוא בי המאמרים כם יכחן חולשת זה המציאות השפל בהנעת ההבלחה והר נהיותו באוםן מה מציק לה כדי לעירר נפטותינו לבל נמשך אל המוחש ממנו הכלה ושנסחפק בחכרחי לבד ואל שנשים מצמונינו . במושכל מחצי הקיים א אשר בו חבון לנו הבלחתינו הנבחים ולא חובר באומתינו חבור קטון הכמות בדול האיכות מרבר בחות כמות: ואמר שמים לרוש וכו דל כי השמים יש להם בבול ברומס והארן בעמקה אמנס ללב נבון אין חקר דל סיין לו נבול אנ אותב התחקות על שרשי חוזבב לכו דל כי הוא אותב החכמות השכליות בעבע עד הרבקו בתחבבו: חשר אין להם רועה וכי דל שבכולם ימצאנ שלחים מב מסני אדם : יו משפלים בלעדי השלם הוא האדם יחכחשי לי פונו יתכחשו

אניפיך לך עלית קיר קטטו ככף איש הוא הלב:

מיבעו ביוע THE PLETT

MOSES BEN MAIMON (MAIMONIDES. RaMBa"M). Commentary to Mishnah Tractate Avoth.

Translated from Arabic to Hebrew by Samuel ben Judah ibn Tibbon. FIRST EDITION. The text of the Mishnah has been vocalized in a neat hand. On f.44r. corrigendum at top of page. ff. (47). Touch stained, otherwise a fine, attractive copy. Recent morocco. 8vo.

[Vinograd, Soncino 2; Goff 83; Goldstein 35; Offenberg 93; Steinschneider, p. 228, no. 1433, 1; Thes. A41; Wineman Cat. 17. Not in Cambridge University].

Soncino, Joshua Solomon ben Israel Nathan Soncino: (1484).

\$50,000-70,000

№ A FINE COMPLETE COPY OF THE ETHICS OF THE FATHERS WITH MAIMONIDES' COMMENTARY

In his Translator's Introduction, ibn Tibbon notes that sandwiched between Tractates Eduyoth and Avodah Zarah lies Tractate Avoth for which there is no Gemara. Consequently, Maimonides stepped into the breach with his Arabic commentary to this Mishnah. Since the tone of the Tractate focuses on moral improvement, Maimonides prefaced his commentary with the "Shmonah Perakim," eight chapters that provide a digest of Maimonidean psychology.

Lot 17

(BIBLE). Former Prophets: Books of Joshua, Judges, Samuel, Kings. With the commentary of DAVID KIMCHI (Rada"k).

FIRST EDITION with Kimchi's commentary. Printed in double columns. Woodcut initials and headpieces. Manuscript nikud (vocalization) of Biblical text on fifteen leaves in Joshua. The first word of each Book of the Bible richly historiated with floral and historiated motifs. Scattered marginalia in various square and cursive hands.

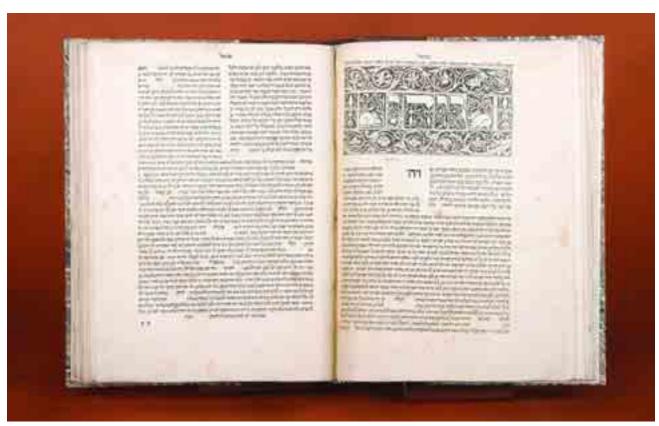
ff.156 (of 168). Lacks ff.1-2, 22, 47-50, 150-1, 154-5 and 168. Upper portion of few leaves repaired affecting some text. Some light staining. Modern morocco-backed marbled boards. Folio.

[Vinograd, Soncino 14; Offenberg 27; Goff Heb-22; Goldstein 29; Thesaurus A-31; Steinschneider p.1 no.3; Wineman Cat. 18].

Soncino, Joshua Solomon ben Israel Nathan Soncino: 1485.

\$25,000-30,000

Printed just prior to the Soncino Family's flight to Casal Maggiore, the present Former Prophets with the commentary of David Kimchi completed the House of Soncino's first Biblical text. As Joshua Soncino stemmed from a distinguished family of printers, so the exegete, David Kimchi, come from a distinguished family of Bible commentators. By far the leading exegete of the family, the Rada"k commented on all the prophetic Books and in addition, on Psalms, Chronicles and Genesis. His method follows the peshat, but often accepts the derash, utilizing aggadic interpretations to a great extent. As a follower of Maimonides' philosophical views, Kimchi introduces some of Maimonides' ideas in his commentaries and explains certain events as visions. Notably, in his commentary to Ezekiel's vision of the Divine Chariot in Ezekiel, Chapter 1, Kimchi offers a lengthy philosophic explanation of the Theophany. See: M. Waxman, Vol. I, pp. 199-200; Amram, pp. 60-6, M. Cohen, Ledmutam HaConsonantith shel Defusei HaMikra Ha-Rishonim in: Bar llan Yearbook, Vol. 18-19 (1981) pp. 47-67 (especially p. 54).

Lot 18

(BIBLE). Later Prophets (Nevi'im Acharonim). With the commentary of David Kimchi (Rada"k).

FIRST EDITION with Kimchi's commentary. On final page, censor's signature, "Laurentius Franguellus." (See Wm. Popper, The Censorship of Hebrew Books, Pl. IV, No. 5.) The Biblical text of ff.2 -20 has been vocalized in manuscript. Numerous corrigenda supply the first word of each Prophet and verses.

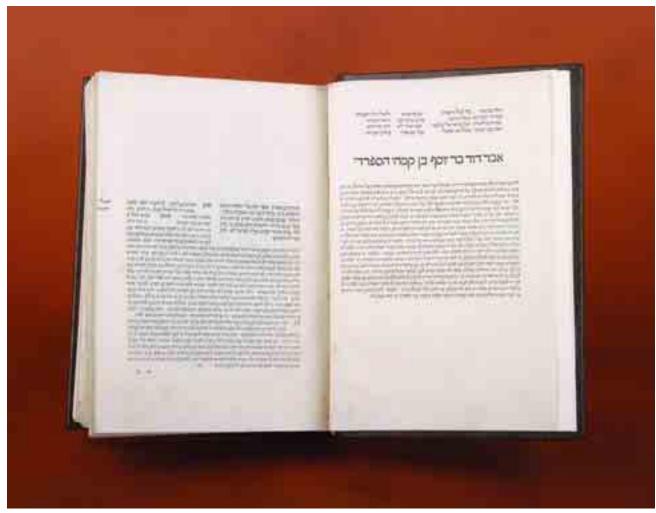
ff.293. Light stains. Several ff. laid to size with occasional loss of text. Light staining. Modern calf. Folio. [Vinograd, Soncino13; Goff 24; Goldstein 34; Offenberg 29; Steinschneider, p. 1, no. 4; Thes. A39; Wineman Cat. 19A].

Soncino, Joshua Soncino: (1485).

\$70,000-80,000

№ COMPLETE COPY OF DAVID KIMCHI'S COMMENTARY

As is well known, Kimchi's commentary to the Bible is replete with anti-Christological remarks, which predictably came under scrutiny by Church censors. As a result, copies of his commentary invariably have several offending words struck. In at least one instance (f.11v), the Wineman copy has fared considerably better than the copy of JTSA. The passage was subjected to mild censorship with a minimal loss of four words ("u-lehashiv la-minim" and "sotheir divreihem") as opposed to the thorough-going expunging that ravaged the Seminary copy. In other instances, the JTSA copy fared better. There are two interesting variants. On f.44v. we have the correct spelling of the divine name in the verse "ne'um hashem asher or lo be-zion," whereas in the JTSA copy the name of God is spelled "Havayah." Contrariwise, on f. 122v. our copy incorrectly has "ohaleihem," the JTSA copy has the correct spelling "Eloheihem."

Lot 19

ALBO, JOSEPH. Sepher Ha'lkarim [Book of Fundamentals].

Two woodcut headings. On f.1r. several owners' inscriptions, all in Sephardi hands. On f.1v. inscription of owner, "Judah ben Isaac Palomo from the city of Brusa [Turkey], I bought it in the city of Saloniki...from R. Abraham Baruch, who came to Saloniki from Safed." Initial words floriated (f.2r.; f.7r.) Passages perceived as anti-Christian have been struck by the censor (f.7v.; f.19r.). Scattered scholarly marginalia. Crude drawing of bird on f.11r. On ff. 17r. and 18r. hands drawn in margin. On rear blank (f.108v.) censor's signature. There are several interesting variants: On f.31r. our last two lines read correctly, "nora tehiloth ve-al ha-sheni am' oseh pheleh. Ve-he'erich be-min ha-sheini ve-am' natitha yeminecha ve-go' nehalta be-ozecha ve-chu'." One copy of JTSA reads incorrectly, "higbalta makom le-kibul ha-onesh ve-eino chein be-sachar ke-mo she-beiarnu." However a second JTSA copy agrees with our text. Likewise on f. 96r. we read correctly, "le-phi mah she-nimtza le-raza" I she-am'...ve-ha-Ra" h ve-ha-Ramba" n z" I." Whereas in one of two JTSA copies the text reads incorrectly, "le-phi mah she-nehetza (!) le-razal she-amar...ve-ha-Rah ve-ha-Ramban zl" [without apostrophes]. The "Ra" h" alluded to is actually "Rava" d of Posquières. Another typographical variant occurs on f.97v. We have the beginning word "ve-ulam" in block type; the JTSA copy has "ve-ulam" in Rashi script.

ff. 108, one leaf supplied from a slightly shorter copy. ff.1-5 remargined, tear to f.76 repaired. Dampstaining and some marginal worming. Modern calf. Sm. folio.

[Vinograd, Soncino 15; Goff 64; Goldstein 30; Offenberg 3; Steinschneider, p. 1443, no. 5882, 1; Thes. A32; Wineman Cat. 20. Not in Cambridge University].

Soncino, Joshua Solomon Soncino (and Sons?): 1486.

\$30,000-40,000

COMPLETE COPY OF ALBO'S CLASSIC OF JEWISH THEOLOGY

Joseph Albo's Sepher Ha'lkarim is a direct response to Maimonides' Thirteen Principles of Faith, contained in the latter's introduction to the tenth or eleventh chapter (depending on the arrangement) of Tractate Sanhedrin, "Perek Chelek." Albo has simplified Jewish dogma by collapsing these into three principles of faith: the existence of God, divine revelation, and reward and punishment. In modern times, the German Jewish philosopher Moses Mendelssohn called into question the entire approach of the medieval theologians. To Mendelssohn's thinking, Judaism is not a system of beliefs and credos, but rather a system of actions and behavior, i.e. mitzvoth.

Perhaps a measure of the literary value of Sepher Ha'lkarim is the fact that it was printed, at the latest, a mere half century after the author's passing. See EJ, Vol. II, col. 535.

Lot 20

(LITURGY). Machzor kephi HaNahug LeKahal Kadosh Roma [Festival Prayers]. According to Roman Rite.

FIRST EDITION. Two volumes. Volume I: Passover and Pentecost (includes the Passover Hagadah and Ethics of the Fathers). * Volume II: New Year, Day of Atonement, Feast of Tabernacles. Texts in square letters, vocalized; instructions in Rashi script. A horizontal line over the letters beith, chaph, phei, and thav indicates that these consonants are soft (raphah). We have seen that the House of Gunzenhauser in Naples adopted the same technique with the exception that the letter "phei" did not receive this treatment. Initials floriated; initial ("hoshanah") on f.117v. floriated and wedged between fleur-de-lis devices; the word "matzah' in the Hagadah floriated on round seder plate (f.35r.). Owner's inscription on front blank of Vol. I. Censorship on ff. 99r., 103r., 110, 111r, 118v. Marginalium on f.54 of Vol. II.

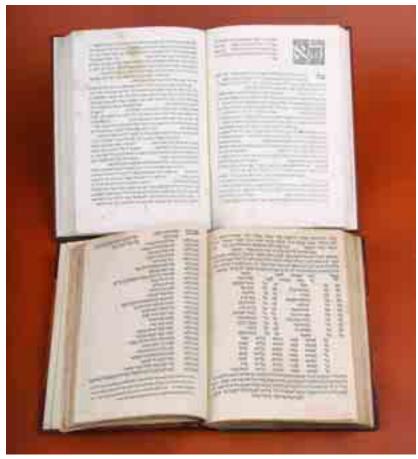
ff. 122 (of 165). f.104 bound upside down. Several leaves laid to size with some loss of text, few tears expertly repaired. Stained and wormed in places. Vol. I: Modern calf. Vol. II: Later tree-calf; rubbed. 4to.

[Vinograd, Soncino 12; Goff 73; Goldstein 33; Offenberg 83; Steinschneider, p. 393, no. 2576; Thes. A37; Wineman Cat. 21. Not in Cambridge University].

Soncino-Casal Maggiore, Soncino Sons: 1485-6.

\$100,000-120,000

* "THIS MAGNIFICENT INCUNABLE IS ONE OF SONCINO'S MOST OUTSTANDING PRODUCTIONS. It is the first book fully vocalised with woodcut headings all the way through the text. It is the only book printed in Casal Maggiore and took a whole year to print due to the complexity of the contents, or more likely due to the recurrent problems the Soncinos had with the ruling authorities." (Wineman Catalogue).

Lot 21

SOLOMON BEN ISAAC OF TROYES (RASH"I). Commentary to the Pentateuch.

Third edition. Double columns. Semi-cursive Sephardi (Rashi) type. ff. 2 (of 88). f.1 (Gen. 47:2-49:9) incomplete; f.2 (Exodus 38:27-Leviticus 1:2) complete. Modern patterned boards. 25 x 15.5 cm. Folio.

[Vinograd, Soncino 17; not in Goff; Goldstein 37; Offenberg 114; Steinschneider, p. 6927, 3; Thesaurus A42; Wineman Cat. 22. Not in Cambridge University or HUC, JNUL with fragment of 9 leaves].

Soncino, Joshua Solomon ben Israel Nathan Soncino: 1487.

\$5000-7000

* FRAGMENTS OF AN EXCEPTIONALLY RARE EDITION OF RASHI. Offenberg notes only six recorded copies These two leaves were extracted from an old binding. The first word of each of the Five Books was left out to be inserted by hand (see here: "Vayikra").

Lot 22

(TALMUD, BABYLONIAN). Gittin [Divorce]. With commentary of Rashi and Tosfoth.

FIRST EDITION. Contains text mostly of the fourth chapter, "Ha-Sholeach and parts of the second and fifth chapters. ff. 27 (of 124), i.e. ff.43-67, initial two leaves of this copy not in the JTSA copy which lacks ff.1-17. Some leaves remargined. Eleven leaves repaired affecting text. Marginal note on ff. 12 (=ff. 40 in the standard edition). Modern calf-backed marbled boards. Sm.folio.

[Vinograd Soncino 23; Goff 106; Offenberg 123; Thes A44; Goldstein 38 (listing only one copy in the British Isles - the present, Wineman copy); Wineman Cat. no. 23; E.N. Adler, Talmud Printing Before Bomberg in: David Simonsen Festskrift, (Copenhagen ,1923) pp. 81-84; Habermann, Perakim, Joshua Solmon ben Israel Nathan Soncino/ and or Gershon ben Moshe Soncino no.1, p. 37 (for text of colophon signed by Samuel Latif). Not in Cambridge University, HUC, Bodleian nor British Museum. JNUL with fragment of 24 leaves. Offenberg lists only three recorded copies].

Soncino, (Joshua Solmon ben Israel Nathan Soncino/ and or Gershon ben Moshe Soncino): 1488.

\$20,000-25,000

EXTREMELY RARE. ONLY THREE OTHER COPIES EXTANT (SEE ABOVE). BOTH THE JNUL AND SCHOCKEN COPIES ARE SMALLER FRAGMENTS THAN THE WINEMAN COPY.

Incunable editions of the Talmud are notoriously rare. Raphael Rabinowitz noted in the introduction to his Ma'amar al Hadfasath HaTalmud the reason for this was overwhelmingly due to the fierce censorship and outright destruction instigated by the Church against Talmudic literature. Moreover, the few copies that survived such censorship were intensively studied by Jews until often they were too worn for further use.

Tractates of the Talmud were first published in the town of Soncino in 1484 - the numerical equivalent of the word "gemara" (as noted by Joshua Soncino in one of his colophons, cited by Rabinowitz p. 9, no. 2). Progress was very slow and even by the post- incunable year of 1520, thirty six years later, the complete Talmud had not yet appeared. Subsequently, the "benevolent" Pope Leo X lifted restraints and Daniel Bomberg issued the editio princeps - complete.

A difference of opinion exists among bibliographers as to which Soncino family member published this 1488 volume of Gittin. Rabinowitz, M. Marx, and Offenberg all present scientific comparisons of the clarity, type of fonts used and other external technical features. Indeed in his work on the Soncinos, Habermann lists this Tractate Gittin as the first of the Talmud volumes to be printed. For a thorough summary and discussion see M. J. Heller, Printing the Talmud (1992) pp.77-80.

This Soncino edition set the precedent of placing Rash" i along the inner margin and Tosafoth along the outer margin of the page. However, the layout of the "Daf" substantially differs from the standard editions post-Bomberg.

Rabinowitz states he found many important improved readings in the Soncino version as compared to Bomberg and later editions. "These Soncino Press Tractates contain authentic, pleasing and more clear readings which were consciously or unconsciously changed in the Venice edition. They thought they were offering improvements whereas in actuality they corrupted [the text]" (Rabinowitz, p.13).

bi niven

לא מים בחיות יכי המים לא כל מים להתניים של ביל מלי הקד מקד של מים ביל לא מים מים לה ומי מה בין מים מים ביל מות הני יום בחיות יכי אחדש לה כבור היליה בין הליקונים של בין מני יום בין מים או היים לא מיים בין היים לא הן אום ביש יום בחיות יכי אים לא כבור היליה בין הליקונים של מני יום בין מים אותר בין היים מים לא היים לא היים לא היים לא בין יום בחיות יכי אים לא כבור היים לה להמונים בין בין בין מים בין מים מים לה ומי היים לא היים לא היים לא היים ל

תודע בראה לשבת שרה בא מפני תיקן

במינים דעלי עלים מיים מיים ביינוסק חומנים ליחודינלים פכקונים לנופיורף ל דיו) A TO THE WAY THE WAY TO A PORT ייים שבים בים בים מוכם ביים Better on course of the edit אירי ערים ורציקה ותניחה יוציאת יוציאת בבוף למיחוז חתרישת ליתחן. תה בשבי מיצור בכנה שלב ליי בוון בנטר משליף לוומלין דביים תורים על ולעולה בישירונים וה המתני ללקת הנולם לה המפין י במני של הכלים יחיד כי ביים ביל ענוניניפת מלחוול נוק בכיף דפרי הבליקה ביוליקהית תיכקל חיב קבן בתריף חד חותי במור לוחרים ואיניין רמלינים האלות יונו הבכנף בלוני ונריים בייול ליסטפף יניתו רסבל ליקוד: למחוני בינותי חוביל בשר חון הישונים לו לו היות כלו משוק ביות בבון היות ליודים משוק ליונים בבון היות ליודים ושריו לאושיקו פלבי של לכל שבלו בירו וכלים לבבר בברי कृतं तकाक कृति के व्यवस्था ביים עללה נפיעה ידלה כב ביינים לבל הלה מדינים ללים יום אידים אבל לכילו דיר מול מעודה לכבר בכר סיוני כמו בוניים או לי לילו בנונף רוויר פיתות לחיית הקל חלה מש בכין מל מקמים אים לו בלבי אבל ותוכשר בדיולה לביום ביום מחיי מכל יכו חבר כן חורין י בשלת לרב יום לביני ביותום בשישים שלביש הבעישים ב פלני א וכי האורניקרטיים ב בסקה לוכהקיליה אה לרבה חיול כמר פלעי אכל כמש מח י רישאיקיני כבשף לחניין דכרי מבל מים רקוני וף במשי ליבאין ר כחונליכנן וב או חוד היו הימורם למלחילית לה בינית ב קורורים אישולים לים בילית ו אנושי על היוכנים ניהים מיוניים מייבים איפו איר' והסקים בנו מעשביותב א . עבר ניבו בן וור בבניחםרי מכל

אורני שלילוני כן fro חדי, ח'יעביאור לורם ישו בר שינה חביד חוני אורי כם ק דם דינכת בני קרבים כת בתשדדית וד ביו על מוצ הורים לבי הפש רק רסוב ביובין ביוך לחובים יובל שכח רוח שונו להוכן בכו בתרחד דביים אריים ומבלקה לו בלת חברת ותקסו עו בשכה דקטבוד ש שבות כדי שידוד יוכידו בקבורית וב ובן בחם קווד קמוע לול מונטר ב במית בערכי קשוים שאני כם ייצ אר תודשל בין הניבים דביה דקו בים כנ כיין דיד ספת ריום אל אלייו קון עברי טוני בנפוריושלול בדי פיניו דו בקשיווינים שטייול והכים בת יורין דבם חיניבה יות דעיפו פה אנתני הבקר הב ברינם ב פשנים כקושרין משרק יחדים אינורטים מות חווכי כיוניים ו

דבר חנבים חובים שלף:

בירי שלו בירים של בירים של מחבר
בירים את בירים של בירים של מחבר
בירים את בירים שדיים בירים לייני בירים של בירים שדיים כיל אביל בירים בירים שדיים בירים בירים

5上作

חשלם כיפן את רכו ועוש אתו בן חורק וכותב סטר על חצי רכיו וחורו בית הילל להוחת ברנויי בית שמאי" נם תנו רבען המשחרה העיעמדו ר אום קנה מדכמו אום לא מנה אם רבה מדלומה כ בסטר דר סטר ודפר לא נפרה או דיפש לא נתן להכוקים שכור לבסף בחכם בין בה כן חצואף כבר נפיבן בה בן ח חצי ורבע נברי לה להפאכה כה אכות חציה לא אף עטר גבוי הציו לא אכל כ ככסף דנרי הכל קנה פדורה האינ פרויות לים ברא וכיעלני דבר סטר היקים שרי וכר סטר נודה שוה ערים לא רכול עלם בודה שוה עדים ושני רכא ראיכ לכיפוד בתלאטח סכן את ידגאה בככף האכור בעבר שוצא כככף זו ב זכף אם בחלום בכסף דר כבר והפרה לא נפריהת פררת מאינה פרויה ורכנן סכרי דער הוד בנישו בני ארם אכל בשסר דברי דבל לא קנח כתיכי הפושדרר הגי עבדו בכטרר א מ מנה ורכם אום לא פנהתיופהא דרב יום

תיוכתא ניכא כסטר הוא דפליני אנל נכ

ככסי לאפלני לכאת חד. תזכתארדב
יוסי כחיתי אם לך רכ יוסי פליני בשט ווזא הרץ נכסי והלי רק כיפלני
כשטר לחוייער כי צרי ול פלני נכסי החודיער כין ורכנן כחיד התיל
תיי לחת ש והפרח כי לכלת ל לא נפרת אי לא נפרת של לכל ק ל וה
וחפרה האכיצר פרוית ואנה פרוח נכסי יכשה כסי המן לי אל נכט
בשטר מנין ת ל והפרח לא נפרתה או הפש לא ניתן להולהלן וו א שר
וכ להספ כרוזו כה להלן בשט אף כק בשט או לי אאחצי בכם אי כול
כשש חצי כשט מנין ת ל והפר לא נפרת א חופש לא ניתן לה מן שש
לפסי כה נסף כן כול כן הני אף שט נמי כן כולו בן חגיי בשל לרכ
לפסי כתראתית הא מניר וד לא לרכח רש רברי וכל וסיפ ר אם לך רכ
אים ארברי הכל וסיפאר רב אשי אמר הא לא בתנית רקתני כי
סייצי עניי וחצי כן יחרן כשלמא ז ורכת מקילה נכסי והברו הכל לאו
לרב יוסף לכור תאולא רכן אם רבנא | בעבר

(TALMUD, BABYLONIAN). Baba Kama [on Torts and Civil Law]. With commentary of Rashi and Tosfoth.

Edited by David ben Elazar Ha-Levi (Pizzighetone). FIRST EDITION. ff. 27 leaves (of 141). Dampsoiled. Three leaves from a smaller copy (with sizable loss). Thirteen leaves repaired affecting text. Penciled notes on margin indicating corresponding leaves in the post-Bomberg standard Talmud edition. Modern diced morocco.

[Vinograd Soncino 31; Goff 100 (JTS only: a fragment of 3 leaves); Offenberg116; Tishby 67(JNUL copy: only a fragment of 9 leaves - the Mehlman copy); Goldstein 40 (listing only one copy in the British Isles - the present, Wineman copy); Steinschneider (suppl.) 487, 1526; Thes. A49; Wineman Cat. 24. Not in Cambridge University, British Museum, nor HUC. Offenberg lists only three recorded copies].

Soncino, [Joshua Solmon ben Israel Nathan Soncino/ and or Gershon ben Moshe Soncino.]: (1489).

\$20,000-25,000

№ EXTREMELY RARE. ONLY THREE OTHER COPIES EXTANT ALL INCOMPLETE (see above)

Leaves corresponding to Perek Aleph, Daf 11b-19a; 3 leaves corresponding to Perek Gimel, Daf 33b-35; 11 leaves corresponding to Perek Daled-Heh, Daf 38a-45a and 46a-48a; 3 leaves corresponding to Perek Shevi'i, Daf 69a-71a.

The Frankfort A/ main Stadt-Und Universitatsbibliothek copy containing 121 leaves is the only other fragment larger than the Wineman copy.

Lot 24

(TALMUD, BABYLONIAN). Baba Metzia. With commentary of Rashi and Tosfoth.

FIRST EDITION. ff. 3 (of 154) with text from the third chapter Ha-Mafkid; THESE THREE LEAVES NOT IN THE JTSA COPY which lacks ff.1-57. Some staining. Marginal edges frayed not affecting text. Modern cloth. Folio.

[Vinograd Soncino 30; Goff 101; Tishby 68 (JNUL only a fragment of 16 leaves); Offenberg 117; Thes. A50; Steinschneider (suppl.) 487, 1539; Goldstein 41 (listing only one copy in the British Isles - the present, Wineman copy); Wineman Cat. 25. Not in Cambridge University, British Museum nor HUC].

Soncino, [Joshua Solmon ben Israel Nathan Soncino/ and or Gershon ben Moshe Soncino.]: (1489). \$10,000-15,000

EXTREMELY RARE

Offenberg lists only two recorded copies. Yudlov notes (Ginzei Yisrael 15) THERE IS NO COMPLETE COPY EXTANT ("Io nishtamer otek shalem.").

Lot 25

(TALMUD, BABYLONIAN. Chullin. With commentary of Rashi and Tosfoth.

Edited by R. David ben Elazar Ha-Levi (Pizzighetone). FIRST EDITION. ff. 155 (of 184). Opening several leaves remargined. ff. 99 repaired affecting a few words of text. ff.67-98 each contain one word inscriptions on the upper left hand corners spelling appropriate verses and a previous owner's signature (..."Ani Ha-katan U'zeir she-be-talmidim Yaakov ...'). Some staining. First leaf with celebrated Renaissance border partially supplied in facsimile. Final leaf in facsimile. Modern morocco. Folio.

[Vinograd Soncino 32; Mehlman, Ginzei Yisrael 16 (a fragment of only 27 leaves); Goff 109; Offenberg 126; Tishby 69; Steinschneider p.246, no.1626.1; Thes. A53; Goldstein 42 (listing only one copy in the British Isles - the present, Wineman copy); Wineman Cat. 26. Not in Cambridge University, HUC copy incomplete].

Soncino, Joshua Solmon ben Israel Nathan Soncino/ and or Gershon ben Moshe Soncino.: 1489.

\$40,000-50,000

The JNUL possesses three smaller fragments. The copies at such varied locations as HUC, Yale University and the Biblioteka Akedemii. in Leningrad are all incomplete. The venerable Alexander Marx, Librarian of the Jewish Theolgical Seminary recorded his delight in 1939 when the library acquired a copy of the Soncino Chullin: "Incunabula editions of Talmudic treatises are of the utmost rarity and complete copies hardly ever occur." See A. Marx, JTS Register, 1939-40, p.68; reprinted in: Bibliographical Studies (1977) p.286

The beautiful Renaissance border on the opening page, has been described by Cecil Roth as "one of the lovliest specimens of Italian book production... a splendid white-on-black engraved border... depicting naked and winged putti, who are disporting themselves on an intricate floral background." (C. Roth, Studies in Books and Booklore (1972) p. 64 - citing Max Sander, Le Livre a Figures Italien).

Lot 26

(TALMUD, BABYLONIAN). Nidah [on menstruation]. With commentary of Rashi and Tosfoth.

Edited by David ben Elazar Ha-Levi (Pizzighetone). FIRST EDITION. ff. 60 (of 90). First leaf with artistic border in facsimile. Opening 11 and final 3 leaves repaired with loss of text. Some staining. Penciled notes on margin indicating corresponding leaves in the post-Bomberg standard Talmud edition. Modern morocco. Folio.

[Vinograd Soncino 33; Goff 115; Goldstein 43; Tishby 71; Offenberg 131; Steinschneider p.264 no.180.1; Thes. A54; Wineman cat. 27. Not in Cambridge University; JNUL copy lacks two leaves].

Soncino, [Joshua Solmon ben Israel Nathan Soncino/ and or Gershon ben Moshe Soncino.]: July 23 1489.

\$30,000-40,000

The final Tractate of the Talmud. Contains the concluding formula and prayer upon finishing the study of a tractate - plus the Kaddish DeRabanan. It should be noted that this early edition contains a textual variation from the standard version, an extra word in the phrase "ve-al kol man de-yatvin ve-askin be-oraitaha" - who sit and study the Torah).

Lot 27

MOSES BEN JACOB OF COUCY. Sepher Mitzvath Gadol (SM"G) ["The Great Book of Precepts"].

Woodcut initials and incipit panels on on ff. 2r, 8v, 103v, and 107r. Lengthy, comprehensive marginal notes in an Italian hand on ff. 8a-b, 9a-b, 14a-b, shorter scattered marginalia and corrections in other Ashkenazic hands. Signatures of four censors on final leaf.

ff. 279. Complete (except for opening blank). Printed without a title page. Opening and closing few leaves remargined, small portion of f.2 supplied in facsimile; ff.177-8 with loss of few words, some censoring. Modern morocco. Folio.

[Vinograd, Soncino 37; Goff 85; Thesaurus A-48; Goldstein 58; Offenberg 95; Steinschneider p.1797 no.6453.2; Wineman Cat. 28].

Soncino, Gershom ben Moses Soncino: 1488.

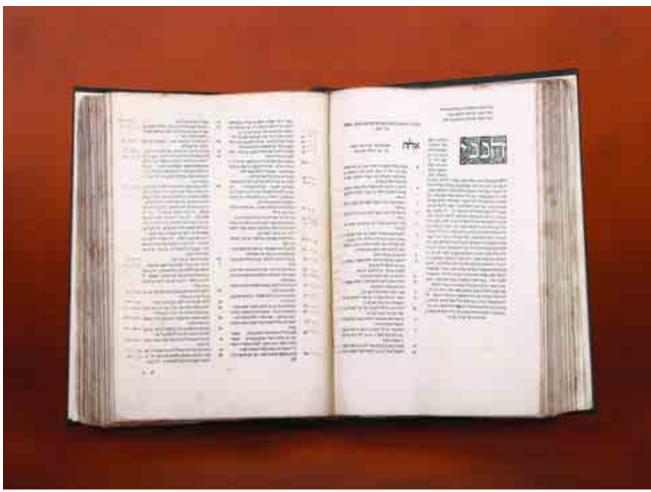
\$50,000-70,000

COMPLETE COPY OF THE FIRST BOOK PRINTED BY GERSHOM SONCINO. Nephew of Joshua Soncino, Gershom printed nearly 100 books (in several languages) during his long career

The second incunable edition of this extensive and important work, the first undated edition was printed in Rome, c.1469-72 (see Lot 5).

According to I. Sonne (see Tiyulim...in: A. Marx Jubilee Volume (1950) pp. 209-235, the reason why the 'trio' - the Sema" g, together with the Tur and Maimonides' Mishneh Torah, were the most popular Halachic works published during the incunable period - and indeed the first eighty years of Hebrew printing, was because they provided authoritative and comprehesive information for the various classes of the major streams of Spanish, French, German and Italian Jews. Although the Tur and the Ramba" m provided for the needs of the Sephardic and German contingents, the French and those of French origin in Northern Italy were not satisfied until they found their own French authority - R. Moses of Coucy.

Joshua Boaz, in his Ein Mishpat - a mainstay of all standard Talmud editions - references the Halachic decisions of this 'trio' - Maimonides, Sema" g and the Tur, for all Talmudic discussions, especially where a difference of opinion arises in the Talmud. For more details and information concerning the author, purpose, contents, and order of this work, see E. E. Urbach, Baalei Ha-Tosfot, pp. 384-95.

Lot 28

MOSES BEN MAIMON (MAIMONIDES. (RaMBa"M). Mishneh Torah [Code of Jewish Law].

Second edition. Text printed in two columns. Text on f. 2r within full historiated woodcut border incorporating winged cherubs and foliage. Woodcut hare following initial word of text. Title letters within decorative foliate woodcut vignettes. Ten large headings with elaborate woodcut surrounds on ff. 12v, 29v, 48v, 99v,152r, 201r, 247v, 253v.

ff. 371 (of 380 leaves), lacking ff. 1 (printer's introduction, also lacking in the Hebrew Union College copy), ff. 3-5, 17-19, final leaf of text (f. 379) and final blank; f. 61 repaired lacking some text. Six final leaves of text frayed and repaired affecting text (provided in facsimile). ff. 2, 25-29, 32, 35-38 and 110-29 supplied from other copies. Excision on lower margin of f. 2 affecting text on verso. Owner's signature on f. 12b: Shlomo b. Yitzchak of Saloniki dated 1613. Some censorship present. Scattered marginalia in various Sephardic hands. 19th-century calf-backed boards. Folio.

[Vinograd, Soncino 39; Goff 77; Thesaurus A-55; Goldstein 59; Offenberg 88; Steinschneider 6513, 2) Wineman Cat. 29].

Soncino, Gershom ben Moshe Soncino: 1490.

\$40,000-60,000

* THE SECOND BOOK PRODUCED BY GERSHOM SONCINO

Although the standard bibliographers consider this to be the second incunable edition of Maimonides Code, the Iberian fragments in the Wineman Collection (see Lot 64) possibly predate this edition.

The Mishneh Torah is Maimonides' most celebrated work, written c. 1180 C.E. Maimonides was the most important Jewish philosopher and Halachic codifier of Talmudic jurisprudence of the 12th century and one of the most illustrious Jewish historical figures of all time.

On the textual variants of this edition see: M. Lutzki, Afterword, (Shulsinger edition, New York, 1947), who states that manuscript sources were used for the preparation of the text of this edition. However, Prof. S.Z. Havlin, in the introduction to the facsimile of the Constantinople edition of the Mishneh Torah (Jerusalem,1973) pp. 14-18, suggests that the present Soncino edition may have been produced on the basis of that of Rome and the marginal glosses thereon. For typographical differences in various copies of this Soncino edition, see I. Rivkind, Kiryat Sefer, Vol. IV (1927) pp.275-6; Idem, Sefer Ha-Yovel...Marx (1950) p.404. See also I. Dienstag, Studies...in Honor of I.E. Kiev (1971) pp. 23-5; G. Cohen, Hebrew Incunabula... Yeshiva University (1984) pp. 49-50.

Appended to this volume is an interesting letter (dated1944) from the Librarian of the Bodleian Library, Oxford, E.O. Winsted, in reply to an inquiry from a previous owner concerning this edition: "I regret to inform you that there is no copy of the Mishneh Torah, Soncino, 1490 in our library, though the list of incunabula in the Jewish Encyclopaedia implies that there is. Steinschneider stupidly put books which were not here in his catalogue...with a bracket (]) after the entry, which of course nobody notices or understands [even] if they do."

שישה פרסית שיו זון סבעודות אם טבע ראשר ומקיינין לקרות פרטת שבען כשני שיש בה ידוד הזום האתבונו העיבודו שתש תקיבר הנחול ביוכל תחיי בו המדיות חידה אבשבונן כים בה צווי עד כירת שופי כל וכנשת ושופי כך שרקת ציציה שום תאיש בת עדי ביות כי ושנת ג' אקפשאין כביוציבה ביתו בליה קרון שות בללה נשי נישבת ביון יצאו כעריונצות להומיר יעיא הכערים כין מוצו דוה כג לכען הוצור את זם צאים כארון כשרים כל יכי ודיך וקרית שלש שרשיו אית על סדר זה היא דנון התקרית שבע ד' הקרא קרית שבע בשהוא מכר פסוק רומשן אכנר בוחש ברקי שם בנוד פונות ועודם ועד מוש וקרא נוינם ואתת אנה אדיך ער משהודבה פורין כן כשרה הוא בידים טבשע שסבץ יעקב אבינו את בניד בבשרים. בשעה בידותו שים וציום על ייוצר חונים ועל וודך השוחף כה אכוום דעום אבירושול שום ואכירום במי שמא יש בכם פסיל כד טאינו עובד עבי בייוחד השם בענין שאב לש כובח רכי מן יש בכב היש או אכוח דנו ענו בול חונה ד שבעישראל הואלים השנוצר ברום שכע כבונו אכע ישראל השם אליש השם שור פית הזק וובר ברוך שם כמוד דפיקר פישו בל ישראל לזכר טבח כבינוונו העודם העד ששבחבו שרצול הכן אחר פסק והי ה הקרוני קרת שכע כנוך ושנה ולשיריה בהסבניך שהס לשניה חשת לאורות וכלילה כבוך טהם לשניה ושהם לאחרה ו ברכתראשנה שלשניה כזם דצר אור וכורא חוסף ונו וברכה סבידה אינגהעילים אדוביעו השל מחדיה אבה דיניב וברכה ראשונה שלשה בלילה בעריב ערבים וכו שביה לה אאבה ערים בית ישראל עבור ארובת בולי. וברכה ראמונה של שחיית אביתואמונית טנייח לה חשכיבני ו' ברכה ראשונה שתאלה כין ביום בין בלילה פודות בה כברוך וחיים בת בברוך זינאר ברכחות מחם בכל אית כון בטיוך ואין ליום פיחוד. בנויון

ברנות אילו עם שור כי הנרנות הקיונות בציכל ינרצי עורת הסופר ובית דינו חקום האך אדכ רשאי הצרות ברם ולא היוסף על יונו בקום שרוקעו היונו בביקי אינו רפא שלא ובקום שיחקש שלא ודיונים אינו רבאי ודיוקם בקום שיהודעו שלא לשפה בברוך אינו רשאי לשפה כקום שהחפש ושהחומש רשוי שלא לשולכולה של דבר כיל רבשג ממשבע שעבעו חכמים בברכות. הדי זה נדעה וחדר לנוברך במשבע מש שמי אכת דעיב בשוור החוכת הוכתח בערביה לא יצונידי חוברצי ה' הקרים ברפה שכיה לברכח רכשתה בין ביום כין בלילה בין לפכית כין לאחדה יבה לפי שאין כדד בברכות בשורית פיחיוער איר וכדים בערב עדבים לאיצא פוזו בנועדים ערכים וכיום ביוצר אור יעא ובערב מתו בנונדים עיבים וכיים ביועד אור לא יצא מתה ביוער אד ושיכו בביצריב ערבי ינא טבי הברשת הוויבו איד חוזכהן ש או דו בון קרת שכן ברורה משונה משקשיניות הכבבי עד אני חלילה. ואם עבר ואיזר וקרא עד שלא עלה עבוד השודי יצא ידי חבוד שלא אבוד ער חנות שלא ברי לורחון אים בן המטיעה 🔹 הקורא קרית שבע על עדגית אחר שיציה עבוד השוצי קודם הבין השנה לא יצא ידי הונה, אלא אם כן היה אנוספוון ספר או זורה ורביונא ביון - הוסס טקרא בעת זה אינו אינור הטכבינו או או זא זה הוא וכנה כיום בשישישיתו לקיות של חבן חוצה כדי שיצור לקיות ולבוך ברכוז אוציונה עם רבץ רחנית ושיעוד זה בנה שעור שניו קדם שיונולה השמש ואם פידור וקרא קרית שבינן אוד שיונויה הוטם

הלכת עמדתורה והקות הנוים שני עשר פרקי הלכות תשוכה עשרה פרקים

בתאובנו אותו בל הוכיחא שיחים

ספר שני ודוא ספר אדבה

הלטתושים הדינודיון הלטת קדית שבע הלטת תפלה וטיבת בתנים הלטת הפילון וטיבת ושפי הלטת ציצת הלטת ברטת הלטת בלה הלטחקרית טבע ביטת עשה שיה הדיל קדית קדית שבע פונים ביט הלטת הפלה וברטת ברטם יש בכללן טחיים את עשה ושית לעמר את הלטת תפילון וכאה השיר לטיך בתנים את שרשל בבל חם הלטת תפילון וכאה השיר הניהרים בכללן חבש

דרכות קרת שמע

בעות עטה איתו היא הקרות קרית שנוע פענים ביום וכיאור בעה ציבורקים אילו

מדוך כני שים ענדין זה וואיים ב כל יה הא לילה וכטעה מדוך כני שים ענדין בני אים שיבכים זה הא לילה וכטעה בב' יות קראון קרה וואיים ב כל ווהא קרא

JACOB BEN ASHER OF TOLEDO. Arba'ah Turim [Code of Law].

Second Edition. Four parts in two volumes. A WIDE MARGINED COPY. Vol I: Orach Chaim and Yoreh De'ah. ff. 83 (of 94, lacking first eleven leaves, decorated title in facsimile), and ff. 80. * Vol. II: Even Ha'ezer and Choshen Mishpat. Complete: ff. 50, 126. (Total ff. 339 of 350 leaves). Marginal notes in various Sephardic and Aschkenazic hands (e.g. f. 57 for an interesting, lengthy explanatory note "I have seen students who are somnolent [in the meaning of this concept, therefore] I will explain it in a comprehensive manner...") Upper right hand corners of the first seven leaves repaired (particularly affecting text on five leaves), marginal repair on upper right corner of f. 89. The rare f. 94 in Part I, contaning the colophon of Solomon Soncino inserted from a different copy with marginal repair not affecting the text. Final two leaves in Vol. II inserted from another copy, final leaf repaired affecting text. Lightly browned and stained in places. Moden calf. Folio.

[Vinograd, Soncino 38; Offenberg 62; Goff Heb-48; Goldstein 70; Steinschneider p.1182 no.5500.2; Thesaurus A-56; Wineman Cat. 30. Not in Cambridge University].

Soncino, Solomon ben Moses Soncino: (1490).

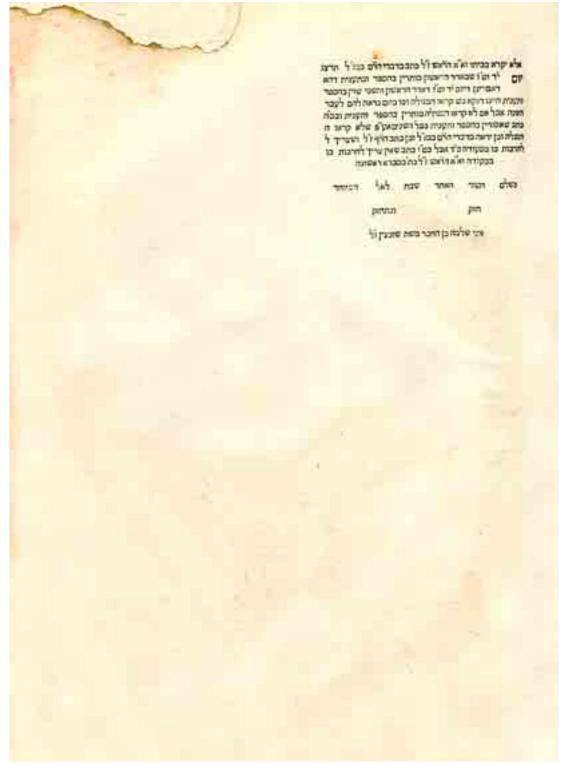
\$30,000-40,000

▶ This edition of the Arbah Turim is the only work in which Solomon Soncino, brother of the better known Gershom, is recorded as printer. Amram suggests, "It seems that although Joshua Solomon's name appears in most of the books of the first five years of the press, the others were entitled to an equal share of the credit of their production, and it may be that the younger men after serving their apprenticeship, were rewarded with permission to attach their names to an occasional publication. Thus, while Gershom apears as the printer of the Book of Moses of Coucy, 1488 (see Lot 28), his brother Solomon, in 1490, appears as the printer of a new editon of that other great law book, the present Turim of Jacob ben Asher." See The Makers of Hebrew Books in Italy (1963) p.78; Habermann, Perakim...Studies in the History of Hebrew Printers, p. 47

Jacob ben Asher, son of the great Asher ben Jechiel, perceived that as a result of increased controversy and faulty reasoning, opinions had multiplied in the field of Halachic ruling, so much so, that there were few areas free of discordance. Thus, he sought to compile a work that would embrace all the Halachoth and customs pertaining to both individual and community. The result, The Arbah Turim, quickly became an authoritative work of Jewish Law and initiated a new era in the realm of Halachic codification.

Divided into four sections ("Turim," or rows): I. Orach Chaim; on blessings, prayers, the Sabbath, festivals etc. II. Yoreh De'ah; on ritual law, Shechitah, usery, idolatry and mourning. III. Even Ha'Ezer; on laws affecting women. IV. Choshen Mishpat; on civil law and personal relations.

"The legal compendia of Jacob b. Asher and Maimonides were the most popular post-talmudic and non-liturgical Hebrew books of the 15th century." See B. Sabin Hill, National Library of Canada Catalogue, The Jacob M. Lowy Collection (1981) no.11. See also I. Sonne, Tiyulim BeHistoria U'Bibliographia in: Sepher Hayovel ... Alexander Marx (1950) p.222.

Lot 30

(BIBLE). Psalms (Tehillim). With commentary of David Kimchi (Rada"k).

Second edition. Biblical text in square type with nikud. Horizontal line above "raphah" (soft) consonants veith, khaph and thav; Kimchi's commentary in Rashi script. Typical of Rada" k's commentary to Psalms, several passages censored. Marginalium on f.71r. Edited by Jacob Baruch ben Judah Landa Aschkenazi (see colophon). ff. 104 (of 118) lacking ff.1-5, 13-16, 23, 57, 62 and 104. Three facsimile leaves. Several leaves remargined, few stains. Modern calf. Folio.

[Vinograd, Naples 4; Goff 29; Goldstein 49; Offenberg 35; Steinschneider, p. 2, no. 6; Thes. A57; Wineman Cat. 31].

Naples, Joseph ben Jacob Aschkenazi Gunzenhauser: 1487.

\$15,000-20,000

THE FIRST HEBREW BOOK PRINTED IN NAPLES. A WIDE-MARGINED COPY.

This edition of Psalms, complete with Kimchi's commentary, was issued by Gunzenhauser the same year as Proverbs (see Lot 32) and Job (see Lot 33). In rabbinic tradition, the three books of Iyov (Job), Mishlei (Proverbs) and Tehillim (Psalms) form one unit, whose initials spell the word "Emeth" (Truth).

The Gunzenhausers, pioneers in Hebrew printing, migrated to Naples from Gunzehausen in Southern Germany. In Naples they established a press, assembled a talented team of typsetters and proof-readers and between the years 1487-1492 produced in sum twelve books.

Lot 31

(BIBLE). Proverbs (Mishlei). With commentary by Immanuel ben Solomon of Rome.

Edited by Chaim bar Isaac Halevi Aschkenazi (see colophon). FIRST EDITION OF COMMENTARY. First word (Mishlei) within floriated border. Text of Proverbs in square Hebrew type with nikud (vocalization). A peculiarity of this edition is that a line occurs over the "soft" consonants veith, khaph, and thav. From the fact that the other three "raphah" (soft) consonants, gimmel, dhaleth, and phei, have not received such treatment, one might deduce that the Italian Jewish community no longer differentiated between the "hard" (degushah) and "soft" (raphah) sounds of those letters. ff. (104). Opening leaf laid to size, couple leaves remargined, marginal dampsoiling, small portion of text supplied in manuscript on f. 49. Modern calf. Folio.

[Vinograd, Naples 3; Goff 34; Goldstein 50; Offenberg 43; Steinschneider, p. 162, no. 1066; Thes. A58; Wineman Cat. 32].

(Naples, Joseph ben Jacob Aschkenazi Gunzenhauser: 1487).

\$20,000-30,000

™COMPLETE, WIDE-MARGINED COPY

The commentary was composed by the celebrated poet who authored the Machbaroth (see Lot 46). In his commentary to Proverbs, Immanuel shows great interest in astronomy, navigation, and the Earth's measurements. See f. 77v. (commentary to Proverbs 25:3) and f.96r. (commentary to Proverbs 30:19). - In the latter passage, Immanuel explains the words of the Amorite Rabbi Joshua ben Levi to Rabban Gamliel in Tractate Horayoth (f.10a): "There is a star that rises once in seventy years which confounds navigators." Immanuel explicates this Talmudic passage in an astronomical vein - with reference to the North and South Stars. Within five years, this data would be revolutionized by Columbus' discovery of America.

Lot 32

(BIBLE). Kethuvim [Hagiographa]: Iyov (Job) with commentary of Levi ben Gershom (Gersonides); Megiloth Shir Ha-Shirim (Song of Songs), Koheleth (Ecclesiasties) with commentary of Rashi; Eichah (Lamentations) with commentary of Joseph Karo; Ruth, Megilah [Esther] with commentary of Rashi; Daniel, Ezra / Nechemia, Divrei HaYamim (Chronicles) with commentary of Rashi.

Text in square script with Nikud. Commentary in rabbinic script without Nikud. Initial word of Job and Song of Songs within white-vine woodcut historiated border. ff. 147 (of 150). Lacking ff.146-47, 150. Final seven leaves with sizable loss of text. Shir Ha-Shirim to end from a shorter copy. Recent half-morocco. Folio. [Goff 26; Goldstein 51; Offenberg 46; Steinschneider p.1 no.5; Thes. A59; Wineman Cat. 33].

Naples, Joseph ben Jacob Aschkenazi Gunzenhauser: 1487.

\$15,000-20,000

First edition of commentaries on the Five Megilloth along with the text (see Cohen, Hebrew Incunabula...Yeshiva University no. 40, p.109).

According to J. Bloch (p. 124, n. 32), "Very few copies of the Naples Hagiographa were known in the 18th-century. In fact, when in 1735 Dr. Theo. Pellet presented a copy of the book to the Library of Eton College, he described it as unique..."

This edition does not follow the standard order presently used "in all generally familiar editions of the Hebrew Bible." See J. Bloch, Hebrew Printing and Bibliography: Studies by Joshua Bloch (1976) pp.111-38 esp. p.126

"The reverence for the Divine Name which induced the Soncino editors...to print the Tetragrammaton ... substituting a "Daleth" for a "He" is also followed by the Naples editors...(p. 812). See Christian D. Ginsburg, Introduction to the Massoretico-Critical Edition of the Hebrew Bible (1897) pp. 811-14.

Lot 33

IBN EZRA, ABRAHAM. Commentary to the Pentateuch.

FIRST EDITION. First word of each Book floriated. ff. 92 (of 98). Leaves laid to size with some loss of text. ff. 7-8, 11-12 shorter. On f.11r. few lines struck by censor. (These lines which occur in the commentary to Genesis 27:40, have not been restored to most modern Rabbinic Bibles to date). Modern diced calf. Folio.

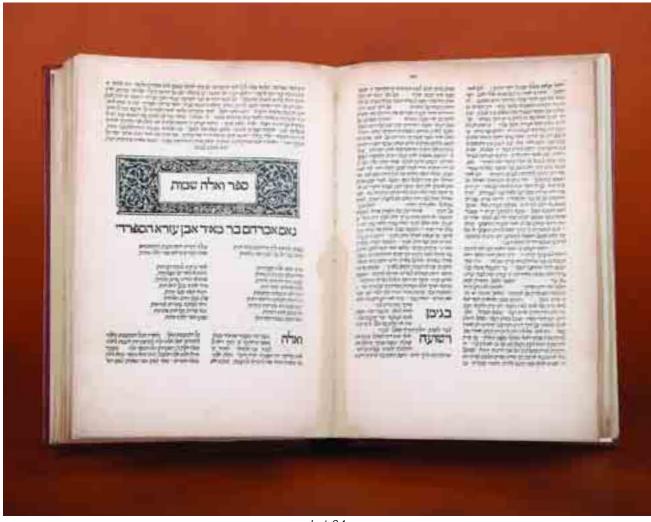
[Vinograd, Naples 6; Goff 1; Goldstein 52; Offenberg 56; Steinschneider, p. 680, no. 422, 1; Thes. A60; Wineman Cat. 34. Not in Cambridge University].

Naples, Joseph ben Jacob Aschkenazi Gunzenhauser & Son: 1488.

\$20,000-30,000

According to the colophon, the editing was done by "Moses ben Shem Tov of the ibn Chabib Family, citizens of the Holy Congregation of Lisbon, who now reside in this city of Napoli."

It would be difficult to find a medieval sage as peripatetic as Abraham ibn Ezra (1089-1164). A native of Tudela, Spain, he lived at different times in North Africa, Italy, France, and England. Despite the maverick nature of his commentary - which does not accept rabbinic tradition uncritically - the author was revered throughout the ages.

Lot 34

KALONYMOS BEN KALONYMOS. (Maestro Calo). Even Bochan ["The Touchstone:" Satire].

Edited by Yom Tov Tzarphathi ben Peretz. FIRST EDITION. WIDE-MARGINED COPY. Marginalia in Judeo-Español provide translation of technical terms. ff.32-33 printed in correct order; of three copies examined by Isaac Rivkind, only one had these leaves in order. See I. Rivkind, Dikdukei Sepharim in: Kiryath Sepher II (1925-6) p. 56, no. 3.

ff. 46 (of 50) opening four leaves supplied in facsimile. Several leaves laid to size; outer third of f.22 missing. Stained in places, few neat paper repairs. Recent morocco, gilt, with slip-case. Sm. 4to.

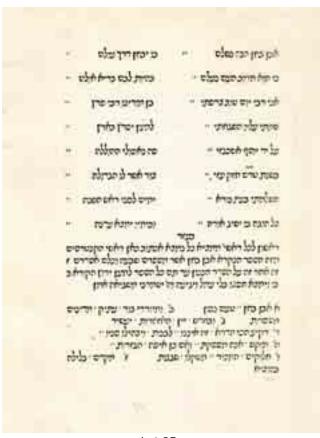
[Vinograd, Naples 7; Goff 66; Goldstein 54; Offenberg 102; Steinschneider, p. 1578, no. 6068-1; Thes. A62; Wineman Cat. 35a].

Naples, Joseph ben Jacob Aschkenazi Gunzenhauser: 1489.

\$15,000-20,000

▶ The Provencal satirist Kalonymos ben Kalonymos of Arles (1287-1337) completed this work in the month of Teveth, 5083 [1323]. (See f. 48v.) The author pokes fun at the human condition, at aspiring patricians who claim bogus pedigrees, self-proclaimed savants, and pious frauds (ff.16-17).

Besides Even Bochan, Kalonymos authored a Purim parody: Masecheth Purim. He was also most prolific as a translator. Invited to Italy by Robert of Anjou to produce Latin translations, he rendered Averroes' Destruction of the Destruction into that language. Independently, Kalonymos also translated from Arabic to Hebrew Averroes' Commentaries on the Organon and Al-Farabi's work on the Classification of Sciences. Perhaps Kalonymos' best known work is the animal fable, Igereth Ba'alei Chaim, which he translated from a Sufi encyclopedia produced in the city of Basra (Iraq). See M. Waxman, A History of Jewish Literature, Vol. II (1933), pp. 207, 600, 606-610; EJ, Vol. VI, col. 1130.

Lot 35

BACHIA BEN JOSEPH IBN PAKUDA. Chovoth HaLevavoth ["Duties of the Heart:" Ethics].

Translated from Arabic by Judah ibn Tibbon. Edited by Solomon Tzarphathi ben Peretz. FIRST EDITION. WIDE-MAR-GINED COPY. On final page, notes in Rashi script in an early hand. Replete with marginalia in many hands.

ff. 150 (of 151) lacking opening leaf. Stained, opening and closing leaf remargined. f.2 wormed with slight loss of text, slight tear to f.17, ff.24, 86-98 from a smaller copy, f.50 loose. Recent calf. 4to.

[Vinograd, Naples 9; Goff 7; Goldstein 55; Offenberg 9; Steinschneider, p. 780, no. 4526, 1; Thes. A63; Wineman Cat. 36. Not in Cambridge University].

Naples, Joseph ben Jacob Aschkenazi Gunzenhauser: 1489.

\$20,000-30,000

Despite few faults, A FINE WIDE-MARGINED EDITIO PRINCEPS OF BACHIA'S CLASSIC OF ETHICS

Unfortunately, scant details are known concerning the author Bachia ibn Pakuda, other than the fact that he was a Dayan in Spain. There is considerable latitude when it comes to his dates (roughly the second half of the eleventh century). Entitled Kitab al-Hidaya ila Fara'id al-Qulub in the Arabic original, Chovoth HaLevavoth was translated into Hebrew in 1161 by Judah ibn Tibbon. Throughout the ages, the book enjoyed wide popularity in a variety of circles, although in later centuries Eastern European Jews would shy away from the introductory Sha'ar HaYichud, which is of a decidedly philosophical nature, and focus instead on the remainder of the work, with its ethical guidance. "A veritable treasury of devotion, the book also contains many gems of thought and beautiful sayings culled from Arabic literature." J. Bloch, Hebrew Printing in Naples.

ש קולונים בנדרי מקשיבו ותבולים וזים מחשב בי חבוש יתנאים האיתי לשיווך לו בנכיני החשבון עם הנפש לקו שים כנ תקודנו כזכ הבלחים בית שאתר דור צו חסבעי ד דרם ובל נראף לכן לפאר לך ודיבר האספון עם הכסם ספה עביפי מילשון תו החספון עם הככם - (חספי לו חספון כבי לוים סוח אם לוף : וחסליםי על כידה פנים יהיה חסובן אדם עם כפות ישומבי הם פירים חייב ירכיבי יה תועלת החספו האו חשבי כדו מחייב חלים משתילת פודים כיצ ניתורים ושלתו כים יכון שכלו כדי שיוע מוכ חד סים לו חוק סים עליו יון האופת וכסי היסיום על יה מנכיו בה כליות וייצו היה ואותי דוד עול שעות וראו נכן ואותר דיב את אלרי ישכים אים אל תדין נשום בשרי אין חבין · ואיני כיף השתבל בעריכים ולא חשב עם כשר עליים י ולא ישי כאל ל לכי לא דיפת ולא תכבה י ואמר לא זכרו את ידו התפוכו כוד שהפתרלות כה ואדם בנבוני תורתם וצוליום יתו ובל לודי ולודי וובא בתי שתחלפות חברתם וצבום וחסב עם בשב בוןה סדות חייב כן יותוכות חבורה ית כפי

Lot 36

MOSES BEN NACHMAN (NACHMANIDES). RaMBa"N). Sha'ar HaGemul ["The Gate of Reward:" A Treatise on the Afterlife].

FIRST EDITION. On ff. 5r., 33v., 34v. owner's signature, "Judah Gonzago." On f.34v. also in Italian, "Leon Gonzago Hebr." Some marginalia and corrigenda. On f.11v the word "apikorsim" (epicureans or unbelievers) and on f.15r the word "Talmud" censored by churchmen.

ff. 33 (of 34). Opening leaf provided in facsimile. f.2 worn with loss, remargined, worming repaired occasionally affecting text, stained. Recent morocco, gilt, with slip-case. 8vo.

[Vinograd, Naples 11; Goff 89; Goldstein 89; Offenberg 99; Steinschneider, p. 1962, no. 6532, 55; Thes. A64; Wineman Cat. 37. Not in Cambridge University].

(Naples), Joseph ben Jacob Aschkenazi Gunzenhauser: (1490).

\$20,000-25,000

▶ Sha'ar HaGemul is but a single section (the thirtieth chapter) of Nachmanides' comprehensive halachic work on death and mourning, Torath Ha'Adam. Because of its philosophical significance, this section merited a separate edition, printed almost thirty years before the remainder of the work in Constantinople, 1519 (See Kestenbaum & Company, Important Hebrew Printed Books, October 2004, Lot 42).

In Sha'ar HaGemul, Nachmanides takes exception to Maimonides' portrayal of the Afterlife. In Maimonides' view, the Messianic era (yemoth ha-mashiach), which is very much this-worldly, is followed by a wholly spiritual Afterlife. Nachmanides' scheme is diametrically opposed, with "olam ha-ba," the World to Come, posing a temporary reality, followed by the ultimate Messianic state of affairs, which as said, constitutes a harmonious balance of body and soul. Chasidic philosophy, especially the teachings of Chabad Chasidism, opted for Nachmanides' eschatology. See EJ, Vol. XII, cols. 781-2.

Lot 37

MOSES BEN NACHMAN (NACHMANIDES. RaMBa"N). Commentary to the Pentateuch.

Title within decorative border containing three cherubs and a lion. First words ("Seder Bereishith") within foliated background. Letters in Rashi script. Owner's signature. Numerous marginalia and corrigenda. On f.9v. of our copy the first word in the last line, "she'ha-gaon" has been reduced to "ha-gaon." This is a deliberate correction. Interesting variant: On f. 118v of our version, "la-hem ve-kulan shesh ka-ketoneth ve-ta'am SPACE ve-ya'asu." In the JTSA copy there is a different version of this line: "lachem (!) ve-kulan shesh ka-ketoneth SPACE ve-ta'am ve-ya'asu." On final page, censor's signature, "Camillo Jaghel, 1619."

ff. (241). Opening leaf laid down and with some marginal loss provided in facsimile, f.2 and elsewhere remargined, f.234r tear resulting in loss of word, "hakodesh." f.234v same tear results in partial loss of 2 words: "go[ral ha-tzadi]kim." Minimal staining, trace wormed in places, few leaves provided from another copy. 19th-century morocco, marbled end-papers. Folio.

[Vinograd, Naples 10; Goff 88, Goldstein 57; Offenberg 98; Steinschneider, p. 1961, no. 6532, 50; Thes. A65; Wineman Cat. 38].

Naples, Joseph ben Jacob Aschkenazi Gunzenhauser: 1490.

\$80,000-100,000

№A GOOD WIDE-MARGINED COPY

After Rashi, the most popular commentary to the Pentateuch is undoubtedly that of Nachmanides, born in Gerona, Catalonia in 1194, and deceased in Eretz Israel in 1270.

If Rashi is the companion of the schoolchild, Nachmanides is friend to the budding scholar. In fact, oftimes Nachmanides will cite Rashi's commentary as a springboard to further discussion. Where Rashi's style is laconic and prismatic, Nachmanides' writing is explicit and prosaic. Though it has attracted nowhere near the number of supercommentaries that Rashi merited, nonetheless, in recent years there has been renewed interest in Nachmanides' commentary. Of these supercommentaries to Ramban, we should mention those of R. Mordecai Gimpel Jaffe ("Techeleth Mordecai"), R. Menachem Eisenstadt, R. Simcha Zisel Broida of Hebron Yeshivah ("Sam Derech"), R. Moshe Greenes ("Koran P'nei Moshe"), as well as the immensely popular footnotes of Charles B. Chavel to the Mosad Harav Kook edition.

The Wineman Collection contains the first three editions of Nachmanides' Commentary (see also Lots 4 and 56).

Lot 38

KIMCHI, DAVID BEN JOSEPH. (Rada"k). Sepher ha-Shorashim ["Book of Roots": Biblical Lexicon].

Second Edition. Text in square Hebrew typeface, Biblical references in sidebars in Rashi script. ff. (143). Opening and closing leaves laid to size, dampstained, few marginal repairs, trace wormed in places. Recent morocco-backed boards. Folio.

[Vinograd, Naples 12; Goff 39; Goldstein 72; Offenberg 105; Steinschneider, p. 873, no. 4821, 43; Thes. A66; Wineman Cat. 39].

Naples, Azriel ben Joseph Aschkenazi Gunzenhauser: 1490.

\$40,000-50,000

COMPLETE COPY OF THE SEPHER HA-SHORASHIM OF KIMCHI

David Kimchi built on the lexicographical work of his predecessor R. Jonah ibn Janach, et al, producing by far, the most popular work of this genre.

The Wineman Collection contains the first three editions of the Sepher ha-Shorashim (see also Lots 1 and 43).

מיכר הבנונו מבה by to make got New tite him poppy

An unterm פשב לית ביכל פאו

3 der rom Average colorate לחת משות הכן

לחוד בציים ה'כי ליוכ חנייבישלייד שיונ ביו לחום 2011年2月17日18. annew Lover water a titio (no micro

和中国的有效的 (10 mg and 10 mg

בלה בילב יים ב בי הווי מינה פות the white earth greeking. מלים בישניין ישנים

3/079 a pine unten de. STATE OF VALUE APPEAR

נתחיל אית השית שבח שבת לא חבלת ושכדו או בכרון שודן שנוח לעניך וטבות טכח והכן: יובר רסכות: וחושר רדם הסכת.שר השבחים: ליקינות ולשבחות: והסם כצאן לשכח יונל בפנול העית ישנרה שבחה: ובתא העקבה שבחה ואת סכתתי אשר שכחתי לעודר יובא רבינו לכנון כשנח בולם ענין וביח יור יונת חלק ברם לענין בישול וכן עשורוב הבפרטים ודבו אותם ללסון העיב שאו , לפנשל חבשר שנך והחית בעברי כף בעיבי ולמי דעל אין פייך כי כולם יתמרשו עלן זכה טבל ומוכל כשבן רגלו וישנהל איתו ביעית הרבשו בשכלו אין פייך כי כולם יתמרשו עלן זכה חיד רשכל כידדן שכע פעשים: כולם ענינ כענין רחרנה: אך יש הפרש כיניה כי חדווינ היא לנקות הדבר והטכילה היא פקסים כניעת הדכר כרכר הניה בקעת הדכר או כולו זעל דרך ההשאלה או כשחת הטברטי ברובר אפי אם התרחעתי בכי שלע אתה היחועני בשחת כלובר שלא אנצל כן השחת ו ברודי טבורים ב בראשידם אוכר על המענפת שעל ראשם שרם פרוחים ויוצרש תלרים לאחווייהם וסכוולם. ול שהכענפות שבודים בצבע והבמעל בשבדו בקצה ובישו שבע שבעו צים ביף ושלא צובר פועלו ברצום ובבלה : רשבע ייבירו ושלא צובר פועלו בידעים שבעו בבון רגדיך: על בה אדניה הטבעו עניין הבל עלילה וסקיעה טבעת עניל וכוכו : ווסר פרעה את טבעת ויצקת דו ארבע טבעות זהב: כרם עניינם ידוע: יש פרם בחורם ויש כרם ברא חות ריש ברם כית יד לברים להבנים בים בדים וביוצא בים : מבר בעם שבור הארץ יושבי על שבור הארץ השבור באום ידוע ודרא השודר ובדברי רול דרכ באסר פיו סתום ושבורו פתוח וזהלת זה ודבה וולש שחשבור

אמצע הגוף קורא לפקום שהוא כעוע השיץ וגבהוו טבור בעם מכור הארץ: יושכי על טבור הארץ: ובא הספט וטחר: וטורה במקוד דסית הרא ארחין בדם דגרדתי נטחרתי ברגואתיו. דיסב בטרך לך וכור : צ'וני בסקים עליד זהוא כמו ותכור: לא מכחוי אחרי כתי עוד : כו לא תכורי אחרי סנטטאת האסתאפרי שתטררו בתו עוד. לנני התסורו והראר והאים אשר הוא פרוד: - ובסכוך ובירו ידים -הפית והתא נקיאים נקבץ חטף: כן הנרבה חטרורה: כל רבעודה הטרורה: על הפלחן חטראד: פי שהיו זהב שהוד: והכם בדבי שרדה: ההג אינה בפיק האינה טיבן הנקבה הנסחר אך חוא שם לכדו ובגני הרא בישך הקבץ בעין הפיעד כי היה ראוי בבא בפי עצבה חכבה יבא ביזיו בלתי פביכות ועל טדרת לכד קדש והבחבר אל הבינון והאור שהרתו שבעת יבים יספרו לו ופי רול אואי פריטתו כן הכתו. אחרי ח הראותו אל הבדון לטדרהו פו' אחדי טדרתו: אכל וכסלאת יפי טודה: הוא בפפיק והיא טיפן לנקבה ח המשתרת כי המם הנפרד בכנו טוורי ובעצם ושבים לטוורי והפעל הכבד וטו רו הערן ולטורו או לכלאו ווטיו תעשת לתם לטירים. את ארץ לא פטוריה היא: רשכ מצרף ופסחר כפף ווטדר את כנד לדי הקקאותנו זרות עלרה ותטורסעי באשר העכום בתפודים השבים טוגרים וובים ובן דוב טהור אדדי הצרפו וישאר מוניסק ונגון כובר פינ הוא שיוורי. זכד ברי ר'ול זהב שיוור שיונו בבניפין אותו לאור ולא היות חבר בליום. ודרת פעל אפר לא הפרונו בכנו ויפודו הלוים והפרדו והחליפו שכולותיכם: את ראש הבפוד ו המתקדשים ורכשחיים אל תננות: ככלם תיו ההפעל נוצלת להכל : והכם בתוכם כם השכת כשורד: השית בקמן חנף לתפארת וכן דגם הפית לתפארת: כרנט בקדש ה'ורכים במודם: ווראוי ביא דגם בפוד בפרם פרבד משפר יוני השנת פשררו כלל השכת זכותו ונקותו חודר כלכותו וכפאו לשיק כשיתו שוכ כה פובו אחריך ועקב בה טונו דודיך כיין והפעל הבכר הטיבות כי היה עם לככך: והתאר טוה לכני השידים: וירא ארדים את היוור כי טוב שונם כחרק דטונה הוא אסרעה עדיקים ישונים כבנו משכע ורום ונדות כובים. כלום עשירי ומואים כי פוכות הנה. יפות ושכע פרות המובות שכנות ויפותו וכן בחוד וטוב: ואין אים פגני יש אל טוב בבנו: פי יפת בראח וכן תי שפיר: ודיפס על בל הפובח אמד עשה ה'רישרצר. טובוני בר קריך ווכרי הא והיה רטוב ההוא ווכרכבכני יטוב החודם טרק ורב שוב לכית יבראל פוב הארץ האבלו אני אעכיד כל טיני על נניך זכר רב טונך יניעו ויש לום כי טוב נחודם שם תאר וסוב כשרק שם דבר ווכין סכוך וכין בכוברת אחד רם והוא רגבון כי בנחר ושוב לבנין סכוך והוא בהחם: פורה סוואת העום: וחסם דביאו בטיה ידוע ועי כוו את העוים את סער העוים !

כי שת בראות עיפום פתח. וכוח את רבית קבין: וחגם כחים אותו טפו ואבור אל כדוי תפל ריפול ווויסם איה הטיח אשר סורים. והבקור בתנפעל ואחרי הטוח : ותבן שיחיה כי טת ם סראות פעד עובר או יהיה ידבא כחביריו נורטה הוא נביא השקר או הלכ כבו שאם לכ הותר הכהי ועכיין בלים חבית הוא שטחין כותלי חבית כפיד או כחבר בין אבן לאכן כבחוין או בל חכותל יהן אבת הציבת בפרו ות אים . כי שת בטוחות חבבת פי כריות: ואברו כי נקראו כן ו'בי בהן טוחות וככוטית:

LANDAU, JACOB BEN JUDAH. Agur [Code of Jewish Law].

FIRST EDITION. On front blank, owner's inscription, "Samuel Hai...Yeshari" m [560/1800]." Title surrounded by decorative border in which are visible three cupid-like figures. Numerous scholarly marginalia and corrigenda. Interesting variants: Bot. f.61v our version reads correctly, "Ha-Rashb" a asar be-yom tov ner shel avtalah. Ma'aseh hayah be-Colonia she-afu pashtida le-chatchilah me-yom tov la-chavero." Whereas the copy of JTSA reads incorrectly, "Ha-Rashb" a asar be-yom tov ner shel t-taleh. Ma'aseh hayah be-Colonia she-afu pashtida le-chatchilah leav me-chaveiro." Another variant is the first word of f.91v; our version reads "ha-tok'in." The JTSA version is superior: "she-tok'in." On f.105r the opening word "Vayehi" is foliated. On final page, censor's signature, "Aless. scipione." Several words ("avodah zarah") censored on f.109v. Slight marginal tear on f.115 (paper repaired). On ff. 139r.-140r., 143v., several words ("goy") censored. Another word censored is "Ha-Talmud." The order of our copy differs considerably from that of JTSA. In the JTSA copy the introduction to Hilchoth Shechitah (ff.105-108) is bound out of order and appears after the indices as ff.173-176. In our copy, the order of the indices are out of sequence but are complete. After the indices, we have two leaves beginning "Ha-Aluf ha-mefo'ar be-chol ha-dor" and ending "ra'uy limchok ha-kol." These two leaves appear at the very end of the JTSA copy. We then have four leaves beginning "Hineh ra'ithi eth asher nith'orer ha-aluf kmh" r Ya'akov Landa" and concluding "Shlomo Chaim Kohen Hedyot". These 4 leaves appear as ff.183-186 in the JTSA copy. We then have seven leaves beginning with a foliated "Vayehi be-arba'im shanah ba-chamishi be-shishah sar la-chodesh...goy she-shavath chayav mithah aval ytisrael zocheh le-chay..." These 7 leaves are ff. 173-179 in the JTSA copy.

ff. (185). Opening leaf stained with minimal loss to border, inconsequential stains in places. 19th-century calf. Sm.4to.

[Vinograd, Naples 15; Goff 68; Goldstein 73; Offenberg 82; Steinschneider, p. 1225, no. 5564, 1; Thes. A67; Wineman Cat. 40. Not in Cambridge University].

Naples, Azriel ben Joseph Aschkenazi Gunzenhauser: 1491-2.

\$50,000-70,000

▶ FINE, COMPLETE, WIDE-MARGINED COPY OF THIS IMPORTANT SOURCE OF ASCHKENAZIC HALACHA.

The Agur is the first book to contain rabbinic haskamoth (approbations). It is graced with the encomia of Nethanel ben Levi of Jerusalem and David ben Judah Messer Leon. The Agur is also the second Hebrew book printed in the lifetime of the author

The work contains fourteen hundred and thirty nine sections, following the order of the Tur. It deals largely with ritual, the laws of Sabbath and the Festivals. The author's purpose was to add to the decisions of the later German scholars, such as Jacob Moelin (Mahari" I) and Israel Isserlein, which were omitted by Jacob ben Asher in his Tur. The Agur was the last rabbinic code written by a German scholar before the Shulchan Aruch was compiled.

Lot 40

AVICENNA. (Abu Ali al-Hussein ibn Abdallah ibn Sina). Canon [Medical Encyclopedia].

Translated from Arabic to Hebrew by Nathan of Cento (HaMe'ati). FIRST EDITION. Five volumes. Double columns. Marginalia in many hands over the centuries including Arabic, Hebrew in a Sephardic hand, Latin and English. Deaccession stamps. ff. 446 of (475). Vol. I: ff. 62. (In addition, first 5 leaves supplied in facsimile.) Vol. II: ff. 58. Vol. III: ff. 192. Vol. IV: ff. 96. Vol. V: ff. 38. Vol. I missing first 5 leaves and f.1.8 (62 of 68). Vol. II missing first 16 leaves and ff. 2.6, 3.1 (58 of 76). Vol. III complete (192 leaves). Vol. IV complete (96 leaves). Vol. V missing last 5 leaves (38 of 43 leaves). Several leaves laid to size; occasional loss of text, stained in places, marginal repairs with some loss. Vol. I, first 21 leaves loose. Vol. V, final 4 leaves browned. Modern boards. Folio.

[Vinograd, Naples 26; Goff 4; Goldstein 74; Offenberg 6; Steinschneider, p. 767, no. 4486-1; Thes. A71; Wineman Cat. 41; Friedenwald, p. 45. Not in Cambridge University].

Naples, Azriel ben Joseph Aschkenazi Gunzenhauser: 1491-92.

\$40,000-50,000

THE ONLY 15TH-CENTURY MEDICAL BOOK IN HEBREW.

Ibn Sina, or Avicenna as he was referred to in the West (980-1037), was one of the greatest physicians and philosophers of the Muslim world. In the latter realm he would exert a profound influence on Maimonides. Avicenna wrote a work on cardiology, al-Adwiya al-Qalbiyya ("On Remedies for the Heart"), but by far, his most important contribution to the field of medicine is this work: Al-Qanun fi al-Tibb ("Canon of Medicine"), which was translated into Hebrew by Nathan HaMe'ati in 1279. In this truly encyclopedic volume, Avicenna drew on the earlier writings of the Greeks Hippocrates and Galen, and upon his own empirical observations. The contents range from common ailments to life-threatening diseases, and provide an extensive pharmacopeia. The Canon remained one of the basic works in European medical schools until the beginning of the 16th-century. See S.M. Afnan, Avicenna, His Life and Works(1958); N. Berger ed., Jews and Medicine (1995), p. 56; EJ, Vol. III, cols. 955-960

The Canon is somewhat notorious among bibliographers due to the difficuly in presenting a precise collation of the work. No consensus seems to exist.

M park is 160

הפרק הראשון מן הכלל אשר מחלמות הששי מהאופן הששי והוא בסוגי הכחות במאמר

כרלי

הטחות והשקולות יודעו קנחם בקנת כי כל כח התחלת מעל מה וכל פתול אכנם יצא ככח כה . הלכן חברנים בריבוד אחרי ופתי הכחות ופתי הגעולות היוצאות כה בוק אצל הרומאים שליטה יסול הכחות החותנים וסינה הבחות המבעים וכוג הבחות הנפטיי ורבים בחפר וכונים ורבון ועדמאיםו ביתוד נאליינו יווסכו כי לכי את אדור בהכחות יש אבר האשיי והוא בקודו זכבנו יצאום פעול העוד ויחסום כי חבה ושפשיי מסכנו וכוע פעול הייו ב ההנחבות ובחבה הפבעיים לו שני כינים בין הכליתו שבירת האיש והבתנתו והוא הבשתבש בעניני הבוון לוון הנוף רערות ער תכלית נדולו וכשבן הכין הזה וכוצא שק"ו רות הכבר ונון שחבריתו שבירת הבין ודות הכוש המשחבים בענין חזריפה לחבדיל ברימו הנוף עצם הורע האור כך יציינהו ברצון בוראו וכשכן הכח אות וכושבו תוא האסכים יותבת חחיוני מוא אסר עהיג ענין הרות איי אטר הוא מרכבת החרט והתנועה רבינהו לקבר אותם בש כשיניע בבוח וישינהו בענק שיחן לכה שנחמשם בוה תחיות וכשכן הבת הזה הברעא פעודו הוא הרכ

ואכנסנדול הפילוסונים והיא ערסטי ידאה שת שהחדלת כל הכדות וסולה הוא הלב אלא שלהיאת פען פעול וה דום הראטונות וסאלו והישילות העוכרות כבר א טהתחלת היונט אעל הרונאים הוא הכוח אחר כך לכל הרטיים אכר נגיר מכנו יראת פעולו וכנים יופט על הראור הרטיים אכר נגיר מכנו יראת פעולו וכנים יופט על הראור הרטיים אכר נגיר הענין כני אטר יראתו ארסטל בלעדיהם לכני הערות בזובר ומנקבה י התשיעי יבא לענולי פניכוי בתר הידן ובתפרד בהפתקשיה בשהל בעד השלכם בהראה לסני הנפלים ובוסיבר בקצוות עודקים יורדים ר וכם הורידים כעד הגדים וישינה כברים חלק עיול נושא לעשל שני החוליות שישאר בות יבוא אל הגיור חתעקי בו ענגים וטרונים י האיזר בהם מתחלק בעצלים אטר על מקסערוו חירך ואווד בעעלי שפל הפחד ושניביו בעניק דטרעים אורים רכים בין צררים בעום השחד ובה טרשאי אחר זה חבר מתחוף במה שיקוף הרק הארכומה מעבר אל טרינים שלשה איוויצוני כוום נכתה אל חקצת חקנון פרק מקרטוד והאמצעי נמתה בפניטת השיבעת יודד וידידונו בעעור פניטי חשוק ומשתרב שני שרינים יותר אחד מהם בה סבווף חלקי חשוקי חושני אל כח שבין שציחקנים נכוח של כוכך חובל מוסף בתחרשני הנוכרי והשליםי וווסג תבכינה נונות אל כווןים עותו חבשר בונשוק הצדרים יכועה אל הקרשול מעל הקצוו. היודד והקנה הצויול דיודד א אל פניבר כף דרני ווואאר צמאן ווונת יסובו חשל פתא ארבעה שנים זולעונים ה'וקדים ורך אל הבוקדם כצרה חקות שנים בניכוים ובשני החיצוניים אחר בהפלוקה ר דרך ויעלה הבוקים ויצרך בעריוני ער הזרת והשני הא המתקדם בשריו ההיצוני בהחדק הזכיבו הנובר ויתפרוו בחלקים ווסעלים י שוו מפשר תווליוין י

Lot 41

BACHIA BEN ASHER BEN HLAVA. Commentary to the Pentateuch.

Edited by Solomon Tzarphathi ben Peretz. Second Edition. Double columns. Divisional titles. Divisional titles of Bereshith, Shemoth and Vayikra surrounded by a richly historiated border complete with peacock; hunters, hounds and stags. (For a discussion of this famous "Peacock Border," see summary below.) Divisional titles for Bamidbar and Devarim less elaborate (not full page). Our first page, "Kevod Chachamim etc." is missing in all three JTSA copies. On f.44r. text added in hand. Several marginalia: f.44r.; in bottom margin of ff.47v-48r a citation from Tzeror HaMor; on f.257v citation from Bereshith Rabbah. Throughout the book Biblical references provided in margins. On p. 256v a single word has been scratched from the left column, next to last line and replaced in margin as "la-avod." In the unscratched JTSA copy the original reads incorrectly "li-be'od!" (The reference is to worship of idolatry.) Several passages perceived as anti-Christian have been censored (f.78v). On blank between Bereshith and Shemoth, inscription of former owner, "Dayan Gershon Levi," and another inscription in Judeo-Español: "Este libro es de Isaac Leon." On f.129v bottom, few lines of Targum from another book tipped in. See EJ, Vol. IV, col. 104 (facsimile of engraved border of title to Exodus).

ff.287. Several leaves remargined or laid to size with some loss, stained in places, few leaves made-up from another copy. Divisional title of Shemoth torn. f.125 wormhole resulting in loss of part of word (bi-yerakoth) on f.126v. Modern calf. Folio.

[Vinograd, Naples 21; Goff 6; Goldstein 75; Offenberg 8; Steinschneider, p. 777, no. 4525, 1; Thes. A74; Wineman Cat. 42. Not in Cambridge University].

Naples, Azriel ben Joseph Aschkenazi Gunzenhauser: 1492.

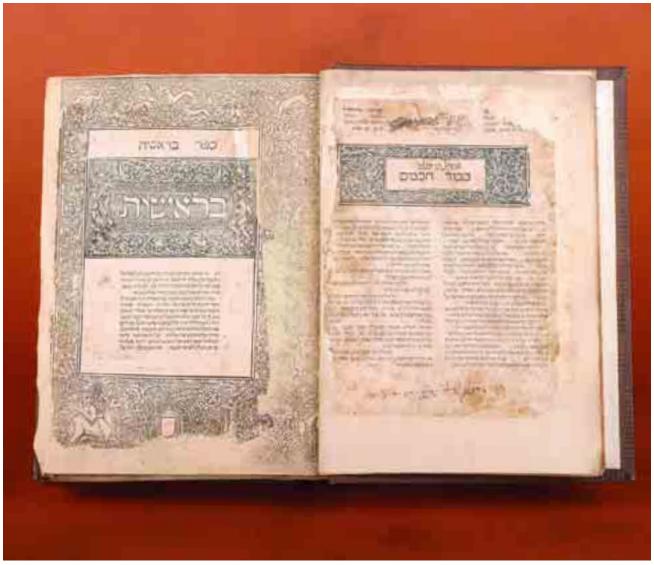
\$50,000-70,000

™COMPLETE COPY OF RABBEINU BACHIA.

Second incunable edition. Of the first edition, printed somewhere in the Iberian peninsula just a few months earlier, only fragments are extant, found in Cincinnati (HUC), New York (JTSA) and Jerusalem (Schocken). See Offenberg no. 7.

The rich border of this Naples edition of Bachia's Commentary has become the focus of much bibliographic attention. It has been suggested that Gunzenhauser's brother-in-law, Moses b. Isaac, was the engraver who designed the decorative woodcut. Confronted with the fact that the identical "Peacock Border" figures on fol. 2a of the Aquila Volante ascribed to Leonardo Aretino, printed by Adolfo de' Cantoni at Naples on 27 June 1492, just six days before the Bachia, Cecil Roth was forced to conclude either that a friendly Christian printer allowed Gunzenhauser use of the border, or that Gunzenhauser's talented brother-in-law designed the border for both the Aquila and the Bachia. The discussion becomes very technical, pivoting on whether the broader border is on the inside or the outside, and whether the border appears on a recto or verso side of a leaf. See A. Marx, Jewish Quarterly Review, New Series, Vol. XI (1920-1) p.113; idem, Studies in Jewish History and Booklore (1944) 289-291; J. Bloch, Hebrew Printing in Naples in: Hebrew Printing and Bibliography (1976) p. 131; and C. Roth, The Border of the Naples Bible of 1491-2 in: C. Roth, Studies in Books and Booklore (1972) pp. 71-9.

The 13th-century exegete Rabbeinu Bachia ben Asher of Saragossa was a disciple of R. Solomon ben Adret. His commentary to the Pentateuch is infused with the spirit of Kabbalah. In recent years Prof. Ephraim Gottlieb contributed much to the understanding of Rabbeinu Bachia's mystical system. See E. Gottlieb, The Kabbalah in the Writings of R. Bahya ben Asher ibn Halawa (1970)

Lot 42

KIMCHI, DAVID BEN JOSEPH. (Rada"k). Sepher ha-Shorashim ["Book of Roots": Biblical Lexicon].

Third edition. Double columns. Square Hebrew type. *ff.* 166 (of 168). Opening and closing leaf provided in facsimile, f.3 with loss, few leaves with marginal repairs affecting some text, stained. Modern calf, gilt, a.e.g. Slip-case. Folio. [Vinograd, Naples 19; Goff 40; Goldstein 45; Offenberg 106; Steinschneider, p. 873, no. 4821-44; Thesaurus A69; Wineman 43. Not in Cambridge University].

Naples, Joshua Solomon ben Israel Nathan Soncino: 1491.

\$20,000-25,000

№No other Hebrew lexicographical work influenced Christian Hebraists in their studies of the sacred tongue as did Kimchi's Sepher ha-Shorashim. To name but a few, Johannes Reuchlin, Sebastian Münster, and Sanctus Paganini acknowledged their debt to Kimchi.

The popularity of the Sepher ha-Shorashim is attested to the fact that this third edition was printed not six months following the second edition (see Lot 39).

The Wineman Collection contains the first three editions of the Sepher ha-Shorashim (see also Lots 1 and 39).

By this time, Joshua Soncino had been expelled from the town of Soncino and settled in Naples were he competed directly with the printing establishment of the Gunzenhausers.

אחשי תרין האד והכם סיכן היכים ופלי הבא בחסות נרולות ונכסרות משלימינים מסים ומחשור זרוא מת שאמר בני הרמכים בני הסוסיות כי הסוסיא בלסקשיבירטכא אלוכיט הבניאלבים אבני רברד Di . Than 1 אתםן י הגרולות ועור נבתבנו בסרט ובש דוא צבע ארום הנקרא כרמו יבא ביאו בכקים מכם ובארגין וכרסיל וחברת ותרגים ארנסן אינוונא ודנאכן לי סעריות ול . פי כי תולעתשני דוים המדא ברמו אם כן הוא ארגנון צבע אדום איצר ואיבורים שדוא הצבע סקורין לכא ובעדבי נקרא ארטאן כן כתבר יונה בעווחונן נשלכה את חאלף THE STATE OF בעזרא המלמר זנתתיל אות חבית ברם רקת ככת מעככבת שו וכרות אשון עום . דכרים - והוא שחרות העין שהעורה נראית בי הפילו הבית האדת האברו בתעינך : פיכה + ותכון וחיכר שתפלת ניות הניין ויהיה כבה ע' משק קמח במח לפיבך לא נשתנה הבית בסטיכות לשרא באך ... באראת התורת הואת פעל עבר באר היטב י דנרים - מקור ובאר על חלחות יחכקון י צודי פרס את דתורת פרט חיטב מענין אוד באר סים יצל חפרתי את הבארי תואון - ברחמית - וכארצרת נבריה - מומני - הזקבוץ וכל הבאיות אשר ווצרו - כרחצית - ! ובספוף לא ברחקית יו בשתנה ויותפיר את בארות תסים • תיסתמת בארות כארות חבר - כרחסית: ועניינם יודע והוא שמימיו נובעין באיש ובאש היאור חים חולעים ויבאש י שיוות י שהח באהנח וירם תולעים ויבאם י פונות. והסם ואעלה באס סוביכם - עוום - ובשקל אחר ועלת באשו - חם יופניותם יעלת באשם - ישעים בשוא האלף והמעל הככד חווא עושר ולא הבאיש ודטת לא היהת בו - סיוות - תבאיסו נסקו הבורהתי מנים - היתבאיכאישיביע שמורוקח - קימנת ענין פרחון לחבאישני ביושב הארץ י ברחשית. כפו אסר הבאסתם שירחיק הארם רבר המבאים את רחיטיבעיני פרעה בחוות. האפר בעיני פפוך אלרוח דאף על פי שעל דרך חנושל חיית אופר באפי סב אל הענין כלוסר שלא ירצו לראותינו ולהביש ארנו כבו שיחק אום דובר הנבאש . ולא ידצה ליאותו וכן הבאם הבאש בעבור פוודל - כי אשר תפצא כלסיון הזה הם עבין סרחין אבל חפרש כל איזר להבאיסני ביושב האיץ לפי ענין חקרוב אליו

שדופרת ביוד ויתא ראשי עם ידנרים י פשפטו ייאחה והאלף בסקום האלמר הפעל אתיו לאכל * בל חותו ביער אוניו אקחה יין שלבו אתיו - ישעיה - ן ותופרה האלף פא הפעל בתא התיו לאכלה " ידינייה ו לקראת צמא התיומם ' יפעיה : פי אובר למם שיכאו לקראת הנכא והחגודנודד מפקימו מפני החרב רעניין כלם ענין ביאה כתרגום ויבא האתא " ארון הראבי האחן - כתוכר - אתונות צחורות מופנים ואשר הם בני ארבע אותיות אכנם האכנער אחקט - וטעים - רנטית להם ראפטר טראלף נוספת - אראל הן אראלם Tichen צעטר חוצה יוסעיה י שלחם ואראל שם נורולה הוא כביו שפרשתי לביצלה בסלת שיאל וקרוב אני לוטר כי רבל אחר. בשרש ואנטי שנולה היוד באיאלטינם רבותים ול ברו חבלאכים הקרוסים כזה חלשון לרוב נרחום כאסום אראלים ומציקים אינור כארון קרש נצחו אראלים את המשקים תשכת שרוןקרש אסרו שראלים על תפלאכו לרב נודותם ומנוקם על בני אדם החשיבים ודצרולי כמו שכתוב בי ליו מצוקו ארץ ויעת עליום תבל שררשו בו רבותים שהחסדים והגדולי נקראו מצוקי ארץ ועליום פתקייפת תבל וד ארנים פי אראלם פלח פורכבה אראה להם כפו בשלם חבשר בשל לחם וכן פתכו אדני אכי עת" ופרסו ככה אפר חוביא אראח להם ליסראל צרות שיצעקו חוצה ומלאכי שהם שהוו באים בדברי שחים שר יבניון נשטי מסחתונו חי אברדם בן עזראפי כי היא ירושלם כי כן נקראת היי שראל ארופל י ימשות י חומעם באסר ירוש אראלם תשימו באינו היוסאניבקיוונה ארנו תיבה זכן מצדו יימודל י פין אפרותונים הפוון כתיכותא פסיפריה . האפר הא בני חסש אותיות אנרטלי והב אושל כסף ישלת יום' חסלה כלים שנותנין ברפסים לודים אולשכלע ארוכן ואררבנים רבו י לברו קיינים י לאררכנים אלף ישרת י סטכע יהיע אצלם ארני אבי עה פי כי היא שלה אחשררבנים סורכנת כי אחם היא שם הניתל כלפון ארפית וכן אחשורש אתם וראם וחבן טלת אחשרושנים אחשי דרי פנים פי חשרים הגדולים העוכרים חבור במנים כלוכר הרואים פני הפלך המדוכן האשחתרנים ... הבן המח

(MISHNAH). With commentary by Moses ben Maimon / Maimonides (RaMBa"M).

Translated from Arabic to Hebrew by Judah ben Solomon al-Harizi (Zera'im), Joseph ben Isaac ibn al-Fawwal (Mo'ed), Jacob ben Moses ben Achsai (Bedresh) (Nashim, Nezikin), Nethanel ibn Almali (Kodshim and Toharoth). (See EJ, Vol. XV, col. 1324). FIRST COMPLETE EDITION OF THE MISHNAH. Six parts in three volumes. Text in two columns in square type, commentary in "Rashi" letters. Several tractates have woodcut foliated initials. Numerous woodcut diagrams within the text, some added in manuscript. Colophon at end of Seder Kodshim (end Volume II). Marginalia to both texts of Mishnah and Maimonides' Commentary supply missing texts. See Vol. II, ff.159v., 162r., 172r., 262v.-263r., 266v.; Vol. III, ff.309v., 344v., 345v., 346v. In addition, in the final leaves (ff.351-356) there are copious scholarly notes. On the verso of the final leaf in manuscript is a partial table of contents of the Mishnah.

ff. (356). Vol. I: ff.1-150. Vol. II: ff.151-272. Vol. III: ff. 273-356. Few leaves laid to size, taped repairs in places, few light stains. 19th-century blind-tooled calf, leather ties. Folio.

[Vinograd, Naples 24; Goff 82; Goldstein 47; Offenberg 92; Steinschneider, p. 280, no. 1982; Thesaurus A73; Wineman Cat. 44].

Naples, Joshua Solomon ben Israel Nathan Soncino and Joseph ibn Peso: 1492.

\$80,000-100,000

™COMPLETE, WIDE-MARGINED COPY OF THE FIRST EDITION OF THE MISHNAH. ONE OF THE MOST OUTSTANDING OF HEBREW INCUNABLES.

It is rare to find a complete copy of the famed Naples Mishnah. Accumulating nine years of skill and experience, Joshua Solomon Soncino produced this magnificent folio which was most probably his last work. Bibliographers consider this to be one of the most superb of Hebrew incunables. "Soncino's sumptuous edition of text and commentary contains nearly four dozen woodcut diagrams, which are among the earliest non-decorative illustrations in Hebrew printing." See B. Sabin Hill, Hebraica from the Valmadonna Trust, The Piermont Morgan Library (1989) no. 15.

The Naples Edition of the Mishnah, the basic text of Rabbinic tradition, is the only incunable edition of the Mishnah to survive in its entirety. Fragments - no more than a few leaves - of an earlier Spanish edition are the only surviving printed version that predate this Naples edition. The commentary of Maimonides was only published once in the incunable period.

A peculiarity of the present edition are the occasional blank spaces within the text that were left for graphics. It seems that these were considered by Soncino an "extra frill" and if desired, one might subsequently commission the diagrams to be inserted in manuscript. This explains the fact that some copies of this Mishnah will have a blank in a given spot while others possess the diagram, either printed or in manuscript. Regarding typographical variants of this edition see A. Yaari, lyunim be-Incunabulim lvri'im, in: Kiryath Sepher, Vol. XXIV (1948) pp.157-9. See also Amram, pp. 63-69; J. Bloch, Hebrew Printing in Naples, inter alia.

The Hebrew Press at Naples had a short but distinguished existence. Initially founded in 1486 by Germans, Joshua Solomon Soncino subsequently followed his workers there around about 1490. At least four of Soncino's publications are known to have been produced in Naples. The Soncino press achieved renown for its textual accuracy. No doubt Joshua Solomon Soncino and his fellow craftsmen in Naples would have continued to produce good books, were it not for the tumultuous events of 1492. Following an influx of Spanish Jews exiled by the cruel edict of Klng Ferdinand and Queen Isabella, Naples suffered a severe plague, only to be put to the sword by the conquering army of Charles VIII of France. The entire Jewish community at Naples was decimated and whether Joshua Solomon Soncino died in the upheaval or fled is unknown.

or neces accelto the product of th

ל של בפקרשה בפף בפוב בית רין רעל פי ערים בברוריון וכב ברית וועשים מבול רביק השתוחבוית בתשלומים:

> כל שיכוד בשפירים הכשרתי את שקו הכשרתי במקומת שף הכתי בתשלוטי שוקי בתכשר כל שקי מכסי שאין בתש מעילות מכטין שהם של כבי בלית נכסין המחודריון היין פרשות השתחת לשרק בו רשות השקוחשיק וכשחרק חב ה המויק לשלם השלוטי שק במשב הארץ:

Account and manage account with the account and to be a consistent on the consistent and the consistent account of the consistent account acco

אמת מיקט חשור וחבור והפנעה וחתבער לא השור כזרי הפנעה ולא הפנעה בחרי השור לא והוחת עים כדם רוח חיים כינדי האש שאין כתרוח חיים ולא דונית שירבן ליון ולחיק כתרי זבור שאין הרכה ל יון דולהיק השי השהו שברם שירבן להויק הפסדתן עייך וכשחויק חב השויק לשלם השחשו שק במישב ת

AARON HAKOHEN OF LUNEL. Kol Bo [Compendium of Jewish Law].

FIRST EDITION. The table of contents (5ff.) appears at the end of the volume (as issued). ff.179. Final leaf provided in facsimile. Few leaves remargined and repaired, wormed repairs in places with some loss of text (ff.161-172). Recent morocco, gilt. a.e.g. Slip-case. Folio.

[Vinograd, Italy 5; Goff 67; Goldstein 76; Offenberg 81; Steinschneider, p. 555, no. 3589; Thes. A94; Wineman Cat. 45. Not in Cambridge University].

(Italy, Printer unknown: (1490).

\$30,000-40,000

Considerable scholarly and bibliographic research has been devoted to the identification and dating of this work - at least since de Rossi's catalogue entry in his Annales Hebraeo-typographici of 1799. Steinschneider attributed the Kol Bo to Napes, circa 1490. Though his description was followed by many a bibliographer, Moses Marx was a dissenting voice, "There is not the slightest reason for ascribing the book to the city of Naples." A.K. Offenberg noted the peculiarity of the typeface, "The same type is not used in any other known Hebrew incunable" (Offenberg, p. 92). But if typographical analysis was of no avail, neither did examination of the watermarks by modern methods turn up anything of much significance. Offenberg concludes: "The book was printed somewhere in Italy about 1490...Naturally, it can indeed have been printed in Naples, particularly since the greatest part of Hebrew incunabula were published there about 1490, but it is not possible to be certain of this on the evidence of the paper alone" (Offenberg, p. 96).

See M. Steinschneider, Catalogus Librorum Hebraeorum (1852-60) Addenda et Corrigenda, col. LXXXIII; M. Marx, Studies in Bibliography and Booklore 1:1 (1953) p. 37, no. 38; A.K. Offenberg, The Dating of the Kol Bo; Watermarks and Hebrew Bibliography in: Studia Rosenthaliana 6:1 (1972) pp. 86-106.

שמה שפול לציצית י אכל השתחות לשנתן הנבוע כדי שורי נשתנה 'ציצית שיכנאה נוי שפולה שנאכר רכר אל כני ישראל זיננון י אכל אם ענואה ישראל אמילו כלא כו כינה כשר הלוקת שלית מצוייצה מישראל כמרת זכן מנוי תנר זכן החריום שפולה ' טלית שכלה אחומה או י ירוקו או משאר צבינונין עושין חומי לכן שכה כינין צבע

אב ארופה ארופין אב יויקה ירוקין כנ

ת לכות נשילת ידים מתכו ניקצת ועאתים ול שלשין בטילת ירים תקבו על שם הכלי שקורי אנטי דונוא כיחויק רבייכית כסו שאפרו זו אבפק אנבג אכטל הוא רבינת של מודה . כוב הים בעשאין אדם צריך ליכול יריו פרביעי בג' לאכילה לפי שלפני תפלה אם אין לו כים יכול לפנח ידיו כאכן או כארץ רמת' אחוץ בניקיון כאי בלומר בכל סידי ומנקי עב" הכאורם יוצא לחיד כיטל וו עבו כלי אחר כחויק רביעות לחיות נושל בו יריו או יש יטבילם בטיר או בסינין או פניקות שיש כו כ' כאה ויברך על מכילת ידים ' זהלם נע אוסר שמפרכיו על שטיפת ירים ויש סברבין על חורצת ירים או על נקיון ירים י ובתב הישבא זו ותבותינו זו חווו שמכוך על נטילת ידים איום שאיז כאן נטילה יש בכלל טכילה נטילה שהרי בכלל מש מאתים מנה וודיי זה במשביל מאני שנצטוה יכל הנשילת ז ועל בסילה שבאשות תוא סכרוי על י או בוצול מדב י ידיו שחרת בכיתו וסכנה עליהן כל היוב כלי נוסגו לא יס יפצא נוד או סעין לישביל כין ידיו יומה היב ול שאם " שכשף יריו בשך הבלי שיש כו רביע יריו שישיית שבי כי שסטבטר בבלי כאלו בושל פטנו ' וכן דעת היש זל רששי אם שלי ון כ פבון ולפני ירו ובבה שי עם משונה . האוסלם יובה חשו באן ול פי בעני כ למומיות . הדא מלשון וינטלם וינשאם סקב חים בע על הדכרים ה תצריכן נטילת ידים ששאלת אם פני בנקיות בינוינו ב' פים רבר שאי אפשר לחתפוד בראיה ברורה אין לכשית ו פרוקא לסכנתא זטוב להחסיר לעשו בנויות ואלו ז רבו צרכן נשילה אחריהם ואלו הן ההולך סכית המחוין ונובל צפורכיו . חחולין כבעלו י הביצע כרכליו י הדופף את ראכוני היצור מבית הסמא - הסיף זל מתב הלענין נקיות אנדיען ב בברכות דבי שאין לו שים שושף ידיו בישר או כצוור או בקיסבי רכוניב ארוין כניקיק כאי כל טרי תנוקי" וסידו קני פילי בנטילה טלא לצורך וחלסהכי ונגך דברים אבל ל לענין אכיות פת ביני נטילה כמים חק" ומידו הידצא לר לחדי והתנה כנטילת שחיית בשביל כל היום מיעיל הת התנאי גם כן ליעין אכילה הן שישפהם מבנוף. יעל זה אין לספיר כי אם בשאין לו סים תוך ו' כילין לובין לורט אר אם יכיל למצא כים תוך ל מילץ ימתן ' וומיליננין אבילה אכל ליננין תשלה אין צדי לוסתין אלא יקטו בצרור ע עב'י ומה שאמרו זו נושל אום שחריע ומתמה עליום כל ח חיום רועה כששטר את הידים לאלהר שלא יסיח דישט מרן

ריש שהחליפין טליתותיהם כליל מזור בשל חברה לאפיקי כפשחה מפולות או כן חליף ול כת שאין לו למוך בשלית של חברו מאלה של חברו מלא אם כן נותנו לו כת שאין לו למוך בשלית של חברו אלא אם כן נותנו לו כת שאין לו למוך בשלית של אבל כשאלה לא דופי מים לכשלה יומדנו יא אעב דש השלית שאלה משתיה כן הניצית ' כשלים למיטיד והחשל כה ציצית ולמוך עליה ולא היו כרסה לכשלה מדי לחלק קופת זום המשל משבץ יפ" כי ומנסרך בשלית שאלה לא השפיר יולפי זה יש לו לפרך בעלית של חברו אפ" כלא מתנה זמהה רון שיתן לו חברו רשות השלי כלא רש בשלית משום למינים לקייום מצוה בשטוניה " ומיקו בשלית משול מבונה או ה" מצול מצול משני לי מסוב המונה משהיף לי ליטול מסוב רשות נשרים נותר משול משריף לי כי ול יום זכן בשים נותרים וקשנים שמורין כן התורה משל למוך יכרם ויא כי נשים ועברים אם רצו לה משל אם רצו למון משל אם רצו למול משל לי ליום זכן בשום ועברים אם רצו לה

להתעוף מתעוצין בלא פרכה וקטן היודע להתעשף הייב בציצית יותים כע כתב שאין לסחות להתעבוף ולביך ע עליו אינו' שהיא סצות עשה שהוכן ניכח שהרי אין ופכן בלילה וחובת ציצית ביום הלא בלילה של וראיתם אותו ב בשינת ראיה ואמר רב נטרונטי נאון זל האוחו בציציותיו בירו כטוויא קורא את שטע יהירותא הוא ולפי שטצות צי ציצית שקולה כגבר כל חטצות צדיך אדם להיות זהיר כה שנאכיר וראיתם אותו רוסיתם את כל ניצותי " וציצית פצי נישריא תר וח'חושין וה' קשרים חרי תריג' כניספר כל ח חבצות וקשיא דווא כון ציצת כתוב הדי שאינן עולין כי אם תקצ יתרין הכי כי בפרש ציצית כתי בהג פינסים צי ציצת י דכשו להם ציצת י תנתנו על ציצת י חדה לכם ל לציצת כל ציצית בסקום החכרים בתנ' והוא ככו שאם הי היה כתוב ככלו ציצית כלא י נכאי הוא לתופיד חכם שית שיתולי ואינו עבוף ואינו ששין המבון מבטע שיהא א אום חייב לפנות שלית פס'נראת כי סצות נחולת תיא כורי שיזבור מצות בוראו של ווכרתם י הלכתים יש מסירין הצ הציציותי ויש ככיחין צותן יוטיב לקשרן תוך הכנף ראו לא חדי לדעו לרש מסת נפטך יומל הוחיר במצות ציצית זוכה ומשמשין איתו א'פים ותת' עברים פנאס' וחחויקו עשרת אבשים מכו לשונות ועוים והחויקי ככוף איש יהודי שותר ליכנס בציצית כבית מרודן ובבית הכסא יוכתב תו אשר ו י נוש שלא לטכב בטלית שיש בו ציצית וב ניצו שלא י יבבכנו נויה וכל זה כדי שלא יחיו מצות כוויות עליד י ב כו ספו חושר הציצית זורכן כאכפה שאין בנופן קרשה י נונה שאפירו זל המוכר טלית יצרי יתיר ציציותיו סבה לא ם מאני קרוטה אסרו רק סאני חכובה נוסא יתינטף בה וערי ב בציציותיה ויתוחה עוד יטראל בודך וידיטוב טחוא יטרא ויעבר עליו ויהרגטון אין עושין ציצית פן הצפר הכשחו ב בין הקוצים ולא מי הוומין שהן ותלסין כן הביומת ולא פ מסק מס פריד העות מן תכנד אלא מן דנות של צמר או של ב שון יאין שוניין אותן מעסר הנוול היא משל עיר הנווית דל משל קרשים ואם עשה פסולה י הסטת זוה לבתכה צם

IMMANUEL (BEN SOLOMON) OF ROME. Sepher HaMachbaroth [poetry].

FIRST EDITION. Opening word ("amar") floriated. On ff. 49-50 signs of zodiac (see facsimile in EJ, Vol. VIII, col. 1297). ff. 159 (of 160) f.7 supplied in facsimile (similarly lacking in many copies). ff. 1, 2, 6 laid to size with some loss supplied in manuscript. Lightly stained and trace wormed with slight loss of text. 18th-century blind-tooled calf, lightly rubbed. Sm. 4to.

[Vinograd, Brescia 3; Goff 43; Goldstein 61; Offenberg 58; Steinschneider, p. 1057, no. 5269, 1; Thes. A77; Wineman Cat. 46].

Brescia, Gershom ben Moses Soncino: 1491.

\$15,000-20,000

₩FIRST PRINTED BOOK OF HEBREW POETRY

Immanuel of Rome (c.1261-after 1328), a contemporary of Dante, is credited with introducing the sonnet into Hebrew poetry. Israel Zinberg noted wistfully that "while Dante was the harbinger of a new and brilliant period in Italian national poetry, the Jews of Italy did not produce a single significant poet after Immanuel. The golden age of the Italian Renaissance had virtually no influence on Jewish poetry." Zinberg, A History of Jewish Literature, Vol. IV (1974) p. 9. Jewish law took a rather dim view of Immanuel's work. Joseph Karo's Shulchan Aruch expressly forbade reading the Machbaroth on the Sabbath, due to the erotic content of some of the poems.

Machbereth is the Hebrew equivalent to the Arabic magama (poem). Immanuel's collection consists of 28 such Machbaroth. The final, twenty-eighth machbereth, "Ha-Topheth ve-ha-Eden" (Hell and Heaven) was directly inluenced by Dante's Inferno.

Lot 46

(BIBLE). Pentateuch with Megiloth and Haphtaroth.

With nikud (vocalization) and te'amim (cantillation). ff. 55 (of 218). 16 leaves bound in at end - "the final 2ff. from Bragadin's Chumash, Venice 1644, and the previous 14ff. are also from a Bragadin Chumash, but from an edition unknown to the British Museum" (Wineman Cat. 47). Few light stains. 17th-century blind-tooled calf, with hinges (though lacking clasps), rebacked. 8vo.

[Vinograd, Brescia 6; Goldstein 63; Offenberg 22; Steinschneider, p. 3, no. 15; Wineman Cat. 47; not in Goff or Thesaurus. Cambridge University with single fragment; not in JNUL, HUC, JTSA. Offenberg lists just four recorded copies (three incomplete)].

Brescia, Gershom ben Moses Soncino: 1493-4.

\$30,000-40,000

►EXTREMELY RARE INCUNABLE. ONLY ONE COMPLETE COPY EXTANT, AT THE BIBLIOTECA AMBROSIANA, MILAN.

It was in Brescia, westernmost city in the Republic of Venice, that Gershom found a temporary home after having been exiled from Soncino together with his fellow Jews by the intemperate ruler of the Duchy of Milan, Lodovico "Il Moro." "Of all the territories tributary to Venice, none was more valuable to her than Brescia, 'the armed,' for from her workshops famed for centuries...came the most splendid specimens of the armorer's art, the weapons of war so valiantly used by the island republic in her many wars of conquest and defense" (D. Amram, The Makers of Hebrew Books in Italy, p. 72). Gershom Soncino spent the years 1490-95 in Brescia, producing chiefly Pentateuchs, prayer books and psalters. Amram finds this to be a sign of the times: "When men are in daily terror of their lives and in fear of the confiscating hand of the oppressor, they have no inclination for the delights of literature...The books that followed were the necessities of the religious, rather than the luxuries of the intellectual, life." Ibid., pp. 79-80.

Lot 47

(BIBLE). Torah-Nevi'im-Kethuvim (Tana"ch).

Includes but a single leaf of the Pentateuch (section "Vayechi"), followed by Joshua, Judges, Samuel, Kings, Isaiah, Jeremiah, Ezekiel, Minor Prophets, Psalms, Proverbs, Job, Daniel, Ezra, and Chronicles. Book of Psalms printed in two columns.

ff. 386 (of 586). f. 316 blank. Stained, various paper repairs, a made-up copy. Modern boards. Thick 8vo. [Vinograd, Brescia 5; Goff 10; Goldstein 64; Offenberg 12; Steinschneider, p. 3, no. 17; Thesaurus A81; Wineman Cat. 48. HUC lacks three leaves; Cambridge copy incomplete; JNUL with 146 leaves only].

Brescia, Gershon ben Moses Soncino: 1494.

\$20,000-30,000

▶ A copy of this Soncino Bible was used by the Protestant theologian Martin Luther in his translation of the Bible. Luther's copy is presently in the (former) Royal Library of Berlin. See Amram, p. 81; A.K. Offenberg, Hebrew Incunabula in Public Collections (1990), p. 17, no. 12.

According to Steinschneider, the Pentateuch portion of this edition was printed the previous year of 1493.

Lot 48

49 NO LOT

50

JACOB BEN ASHER OF TOLEDO Tur, Yoreh Deah.

Third edition. FIRST SPANISH EDITION. One complete leaf (concerning Shatnetz), plus a minute fragment. Modern morocco-backed marbled boards. Folio.

[Goff 57; Goldstein 80 (listing only one copy in the British Isles - the present, Wineman copy); Offenberg 71; Tishby (Israel) 26; not in Steinschneider; Wineman Cat. 50. HUC (48 leaves); JTS (17 leaves); Both The National Library of Canada (Ottowa) and JNUL (Mehlman Collection) possess a fragment of a single leaf only].

Guadalajara, Solomon ben Moses HaLevi ben Alkabetz: (Ca. 1479 -1480).

\$3000-5000

* AN EARLY SPANISH FRAGMENT OF EXTREME RARITY. NO COMPLETE COPY EXTANT. The largest copy, in Madrid's Escorial Library, lacks the first leaf. Only four other fragments are known (see above).

Obtaining even a fragment of this Tur elicited the following frisson of excitement from the esteemed Librarian of HUC:

"The rarest books, understandably, were those from Spain and Portugal printed...before the expulsions. The acquisition of any Hebrew incunabulum is ...noteworthy, and the library is proud to report the acquisition of an edition of the Tur Yoreh Deah... albeit a fragment...Textual and further typographical study remains to be done...In any case, we share the thrill of acquiring an important fifteenth century book." See H.C. Zafren, Studies in Bibliography and Booklore Vol. XII (1979) p. 45.

Lot 50

JACOB BEN ASHER OF TOLEDO. Tur, Choshen Mishpat.

Third edition. FIRST SPANISH EDITION. ff. 45 (of 272 leaves). Present (mostly incomplete) are ff. 6, 24-31, 33, 47, 64-66, 69-71, 86, 89, 139-141, 143-145, 166-178, 180-186, plus many fragments. (Collation is based upon the unique copy in the Vatican, which however, has a slightly different layout). Extensive paper conservation. Modern morocco-backed patterned boards. Folio.

[Goff 59; Thesaurus B3; not in Steinschneider; Tishby (Vatican) 10; Tishby (Israel) 28; Goldstein 79; Offenberg 74; Wineman Cat. 51. Not in HUC; JNUL with fragment of 3 leaves; Schocken with 16 leaves; JTSA with 21 leaves. Offenberg lists just four recorded copies].

Guadalajara, Solomon ben Moses HaLevi ben Alkabetz: (Ca. 1479 -1480).

\$7000-10,000

NONLY ONE COMPLETE COPY EXTANT (in the Biblioteca Apostolica Vaticana). See P. Tishby, The Hebrew Incunabula in the...Vatican in: Kiryat Sepher, Vol. 58, no. 4, p. 854, no.10)

Only four other copies are known. The Wineman Copy is the second most complete copy. The others (see above) are all smaller fragments.

"A watermark in the shape of an "Anneau" using Briquet's classification, was identified; Briquet number 691 is very similar and was used on paper from Syracuse dated 1479. Perhaps the Spanish printers imported paper from southern Italy." Wineman Catalogue, number 51.

Lot 51

JACOB BEN ASHER OF TOLEDO. Tur, Even Ha'Ezer.

Third edition. FIRST SPANISH EDITION. Small fragments containing the laws of Ketuboth and Gittin. Modern morocco-backed patterned boards. Folio.

[Goff 58; Goldsten 81; Offenberg 73; Steinschneider p.5500 no.36; Thes. B2; Wineman Cat. no. 52. Not in JNUL; HUC with 29 leaves; JTSA with 2 leaves. Offenberg lists just three recorded copies].

Guadalajara, Solomon ben Moses HaLevi ben Alkabetz: (Ca. 1479 -1480).

\$1000-1500

NONLY ONE COMPLETE COPY EXTANT (in the Bodleian Library, Oxford).

Only two other fragments are known (see above).

Most of Alkabetz's output is extant only in the form of fragments. It is unknown if he printed the Orach Chaim, the final portion of the Tur. See H.C. Zafren, Studies in Bibliography and Booklore Vol. XII (1979) p. 45.

JACOB BEN ASHER OF TOLEDO. Tur, Orach Chaim.

WIDE-MARGINED COPY. The first appearance of a Hebrew printers' mark - the lion rampant within a red shield (see Yaari, Hebrew Printers' Marks, no. 1) provided here in facsimile. Marginal notes throughout the first 110 chapters (simanim) in a cursive Sephardic hand on the first 44 pages, plus a significant note on Chapter 448 (Hilchoth Pesach) in an early 16th-century Aschkenazic hand.

ff. 124 (of 168). Lacking 44 leaves (two of which are blanks, ff.106 and 168): ff.1 provided in facsimile, f.2 (index), ff.8-10 (index), 127-52, 154-end (final two leaves mutilated lacking a significant amount of text), colophon (f.167) provided in facsimile. First five leaves of the index repaired and remargined affecting text, final leaf of the index remargined not affecting text; f. 126 mutilated and repaired lacking a significant amount of text. Handwritten catchwords throughout. Modern calf-backed marbled boards. Folio.

[Mehlman, Ginzei Yisrael 5 (incomplete); Goff 51; Goldstein 86; Offenberg 65; Steinschneider p.1186 no. 5500.21; Thes. B8; Cohen, Yeshiva University 6 (incomplete); Wineman Cat. 53. Not in Cambridge University; JNUL with three incomplete copies].

Hijar, Eliezer Alantansi: 1485.

\$20,000-25,000

METHE FIRST BOOK PUBLISHED IN THE SPANISH TOWN OF HIJAR (IXAR), ARAGON.

The printer Eliezer Alantansi, was one of the outstanding pioneers of the craft and technique of printing. According to J. Bloch, (Early Hebrew Printing in Spain and Portugal, pp.20-1), all associated with the Hijar Hebrew press were "interesting figure[s]... [and]...character[s]." In addition to being a "fine scholar and able businessman, Alantansi himself engaged in the practice of medicine." He was also a colleague of the great statesman, scholar and financier Don Isaac Abrabanel (see She'eiloth R. Shaul Ha-Cohen. Venice, 1574, p.1b). See also B. Friedberg, History of Hebrew Typography in Italy, Spain-Portugal (1956) p.100; B. Netanyahu, Don Isaac Abravanel: Statesman and Philosopher (1968) p.72

Alantansi's partner was the wealthy businessman and erudite Rabbinical scholar Solomon b. Maimon Zalmati. "It was Zalmati's wealth which enabled Alantansi to acquire...an assortment of square and cursive...types. The latter...the smallest of its kind in the fifteenth century, are distinguished by their sharpness and clearness: the work of a master engraver and type cutter" - This master was Alfonso Fernandez de Cordoba, whose "extraordinary skill and fine taste" is evident in "the beautiful square Hebrew types in the press at Hijar." Although de Cordoba cut "lovely Gothic types for Christian printers, his work for Hebrew printers provoked the ire of the Inquisition. He had to flee and was sentenced to death in absentia" (Bloch).

This Tur is a "notable edition" which "became an indispensable manual for the knowledge of Jewish life and practice...The publication was one that met the practical needs of the Spanish Jews at the time when Hebrew printing found its way into Spain..." (Bloch, p. 24).

הלכותראשחדש

רנח

ברסת במשרת ראש מושל מינות בל אינה מקדייון ום אבריים משות שריי ואיתוש מו למעל לפפב ומייד

echnics

(BIBLE). Pentateuch (Torah). With Targum Onkelos and Rash"i.

Woodcut engravings of a lion and a horse within intricate foliage ornamentation in Oriental style plus historiated initials at end and/ or beginning of each Book (e.g. see penciled no. ff. 106b, 146 a-b). Extensive marginal notes in elegant Sephardic and Ashkenazic semi-cursive hands scattered throughout. Text and Targum in square type (Targum in a very small size) without nikud and accents. Rashi in exquisite Spanish cursive characters. Without chapter and verse numbers as in all incunable editions.

ff. 227 (of 264), lacking ff. 1-8, most of 9, 10, 16-21, 32-3, 65-6, 126-8, 144, 203, portions of 217, 237, 250-2, 254-6. Two missing leaves provided in manuscript, first leaf of Bereishith in facsimile. Many leaves with various paper repairs. Names of Sidroth provided at top of many leaves in a Sephardic hand. Modern morocco. Folio.

[Goff 19; Offenberg 16; Goldstein 89 (plate no. 4); Steinschneider p.2 no.8; Thes. B11; Wineman Cat. 54. Not in Cambridge University, JNUL incomplete with 229 leaves; Marx 9 (HUC copy also incomplete - "most [leaves] are mutilated; some badly")].

Hijar, (Eliezer Alantansi, for) Solomon ben Maimon Zalmati: 1490.

\$50,000-60,000

** FIRST HEBREW BIBLE WITH TARGUM ONKELOS AND RASHI'S COMMENTARY PRINTED IN SPAIN.

Extremely Rare. Goldstein provided only four illustrated plates in his Catalogue of Incunabula in the British Isles, due to its importance, this Hijar Bible was selected as one of the four.

The master engraver and type cutter of this edition was Alfonso Fernandez de Cordoba. Cordoba was also associated with the printing of Christian books such as the Manuale Caesaraugustanum which appeared in Hijar (ca. 1486). According to Bloch, it was Cordoba's distinctive, beautiful border, first designed for this work, which was later transferred to the title pages of the earliest Hebrew books printed in Lisbon by R. Eliezer Toledano (e.g. the Abudraham - see Lot 57). According to A. Marx, this border was originally designed for use in connection with Hebrew type in Hijar. "It is the result of mere chance that it first appeared in a Christian... work" (A. Marx, Notes on the Use of Hebrew Type in Non-Hebrew Books, 1475-1520 in: Studies in Jewish History and Booklore (1944) p. 299 n.11, citing Haebler)

For an extensive, detailed six page description of this Bible, see C. D. Ginsburg, Introduction to the Massoretico-Critical Edition of the Hebrew Bible (London, 1897) pp. 831-36, there he describes the Hijar Bible as an "extremely rare and remarkable edition" (p. 834).

אנוני על אלונד א קנא בסער אנכי ירות אלחיך אל קנא פכך עון משרקול לשור קינני "שקים חום צובהן על בנן מירין, על אבות על בנסועל שלשיםועל " דר חליחני הכל דר וביקני לשטוי כר בשלכון בכש א אחלי כשם שתה שתים שתם וף כוא שם לכנס רבשם לשנאו ועשה חסר לאלפם ום שם חיוונות כך פתו (פות לפתש בתר אברתתן ובוא עבבד וטורא יעביר ניוכו לאלפי לאהביולשמריטעותוו אחה ששינר או חמשר ש עבוים וכוא אלינו שבוא פרחם ולנטיי מיקודיו ספה כחרק לקרוא כלס בסם א לאתשאאת שם יהוה דין וובפל כמנו כולותר לא תטי בנטא דיים אליבר אלחיך לשוא כילא עקה יהוה את אנשבח שבס אחר וכול כוס קקוא למנטן ארו לון מומי לי יוז אחד והטעם לבדו מקל אחנושיו אחני אחטני דיים בשפת לשקראו אשר ישא את שמו לשוא : בלופור יאוד בלי שני עשק וכרי מיחוכו יום נוקוד סר יל יכא רטבחאו שפור את יום השבת אלפינו עבל תואן לק־שותוה במא רמקוך 🤁 לקרשו כאשר צוך יחוק אלהיך י שבות מחתם לשבות מצרחם משנתו המהן תורה שינוא יובון הפלוו ותעבר כל קשום חני כם מכרחת נוחונו ששתיטיבתעברועשיתכו פראכתף צמנ אל -5ml COURSES. אינוא שביקאת שביתא קייבו וים השכיעי שכת ליהה אלהיך מטכיח עלש מנטחו וחולך לני בכל לף אורוך לא חונכר בר אחד הב דאנצ חננה לנגך יבזטינרך לא ככי לנגך לאתעשהכלכלאכה אתה וכנך עכירוש את וכיך וכיווד" ועניך וננוק וחויך הכיך מישל ועצריה שיר סומיח לבכך חנק על קיוקום ו ובתך ועברך ואטתר ושורך וחמוך וכי כנייך תידך רי בקירך ובכל נפשך י אפיתוא משל את בריל רכוח ענדך מסתך וכל בהמתך וגרך אשר בשעריך עד שקבלו עול בחתרו למען ינות עברך ואכותף כפוך מלכות שמוסי שמונע בשכמוי יש לך אנם שממום חבב על ותרכר ארי עכלא: חייתא ווכרתפי עבר היית בארין מערים בעריפו רבינרים אומקר יפ יש בהכר איש אותין דבר אחר בכר יונים ויונים שקב א שלחך מכמן מיוא חקיפתא ויעאך יהוה אלהיך בשפטר חוקה וכרי עא פרסטא עייכן מקרך ובורענטויה על כן צוך יהה אלהן אבוצדין מטרשו לי ארוך לפעברית שפו IMPORT לעשות את יום השכת: ינות לך כן יות הטוב כין כיות יקר ית אבקר זה אכך בבא רפקוך לי אלחך בריל רשיכון יברל רישים לך על שיעא רלי אלחן ימיב לך: ככר את אביך ואת קשרעמית' וכן זור הוח חויור ישע דור סתו אכך כאשר עוך יההאלחיך למען פסיטושונחשה וכשסיי חקרה ערה וישו חפובה וכשם זי חקרה י יאריכן יכיך ולמען ייטב לך על הארטה אשר יהוה אלהיך נתן יךי וקו קמנרים קשקי וינתו קיוקנה לא חקשל נצמו לאתרעתו חשב תחקב את המקום וקו A PROUT WOR ולא תכאף: קונכרם כשק שונתר כך אינוי 1 2000 501 ולאתננבי מוסר נהקחם כרוך של ומרכד ולאתענה כרעד עד שואי ברכשוי חשר חנים מנשך קיום ולא תבודה בחברה בחרות: HOPPY ולא תחטר אשת רער לו יחו כשער נמטעות שנד סאן אנס פופנו שנים כיונשה ולא החפיר ציותו חברך ולא ולא תתאוה בית רעד תורוג כות חברך חקליריו סקבי רען לקרחתד שרחוועברוואסתושורוותסרווכל ועבריה ושפחית הרירו וחברית וכל בי להברך: אשרלרערי משניון משרב היון FIN הרברים האלה רבר יהוה אל כל סכחק ביובתבי ושניתם ילשון חמול ית פיתוסיא העלין טליל 🌣 קחלכם בדר בתוך האשתענן יי סיקו מיוונים במבך סיופים עם כל כחלכם בשרא כעו ששרחום לותחומין לעונם-איים אן ענוא ו אניים אך ורוערפל קול נרול ולא יסף ויכתכם רב ה'וו פסק ובחבונון עו הרין לותי שבמש ויחבונון לי ו ם של לינור ע ינור ו על שני לחת אבנים ויתנם אלי

Lot 54

(BIBLE). Targum Onkelos [Aramaic Paraphrase of Pentateuch]. TWO UNICUM LEAVES.

Printed in double columns. ff. 2: Gen. 38:11- 40:7; f.2: Exodus 3:15 - 5:12. Both leaves fragmentary. Modern patterned boards with ties. 29 x 19 cm. Folio. [Not in any standard catalogue. Wineman Cat. 55].

(Faro), (Don Samuel Porteiro): (1487).

\$20,000-30,000

FIRST BOOK PRINTED IN PORTUGAL IN ANY LANGUAGE

This edition of Targum Onkelos was printed around the time of Porteiro's Faro Pentateuch of 1487, which is stated as being the first book printed in any language in Portugal (- of which a single copy survives, printed on vellum, in the British Library, London). It is likely however that the text of that Pentateuch was printed after this Targum Commentary. Indeed, there are two pointers in favor of this edition taking "first title." One, the Pentateuch is vocalized, whereas the Onkelos is not - it is logical that printers would begin with the simpler challenge. Secondly, precedents exist for commmentaries being printed before the main text of the Pentateuch. Garton and Alkabetz's Rashi and also the early Roman Rashi are cases in point. (See Wineman Cat. 55). See also M. Marx, On the Date of Appearance of the First Printed Hebrew Books in: Alexander Marx Jubilee Volume (1950) pp. 482-3; Joshua Bloch, Early Hebrew Printing in Spain and Portugal in: Charles Berlin (ed.) Hebrew Printing and Bibliography (1976) pp. 28, 30; A. J. Karp, Library of Congress Catalogue, From the Ends of the Earth (1991) p. 15.

While there is much discussion in the bibliographic literature whether the press in Faro was owned by Don Samuel Porteiro or by Don Samuel Gacon, one is inclined to accept Bloch's suggestion that Gacon was the maecenas behind the press, while the actual work of printing was done by Porteiro, member of a family of professional printers. Bloch, op. cit., pp. 29-33.

Lot 55

MOSES BEN NACHMAN (NACHMANIDES. RaMBa"N). Commentary to the Pentateuch.

SECOND EDITION. Two volumes. Volume I: Genesis-Exodus. * Volume II: Leviticus-Deuteronomy. Double columns. Initial word of Books of Numbers and Deuteronomy ("Sepher") within woodcut floral borders. Initial words in square type; texts in semi-cursive Sephardi "Rashi" letters.

ff. 278 (of 300). Missing 11 leaves at beginning and 11 leaves at end. Vol. I: ff.12-152. Vol. II: ff.154-288, 296 (loose). Wormed with several paper repairs with loss of text. Modern calf-backed fleur-de-lis boards. Folio.

[Vinograd, Lisbon 3; Goff 87; Goldstein 91; Offenberg 97; Steinschneider, p. 1960, no. 6532-49; Thes. B18; Wineman Cat. 56].

Lisbon, Eliezer (Toledano): 1489.

\$15,000-20,000

THE FIRST BOOK PRINTED IN LISBON

It is safe to say, the fact that there are three incunabule editions (two within a year of one another) of Nachmanides' Commentary to the Pentateuch, attests to the immense popularity of the work. All three editions, Rome, 1469-72; Lisbon, 1489; and Naples, 1490 are all represented in the Wineman Collection (see also Lots 4 and 38).

Lot 56

ABUDRAHAM, DAVID BEN JOSEPH. Abudraham [Commentary to the Prayer Book].

FIRST EDITION. Double columns. On f.1v first letter "beith" richly floriated and entire page within historiated metalcut border by Alfonso de Cordoba. On ff. 23r.-24v. diagrams of the Temple altar in Jerusalem. On ff.134r.,137, 139v.-140r. calendric tables of "Moladoth." Inserted between ff.136-7 a variant of the calendric table. Scholarly marginalia. On f.118r. portions of Aleinu prayer censored. ff. (170). f.144 misbound between ff.147-8. Order of ff. 167-8 reversed. ff. 128-9; 167-17 laid to size; some text missing on f.169. Several ff. paper repaired (ff. 43v., 71, 88). Dampstained. Modern calf. Folio. [Vinograd, Lisbon 4; Goff 36; Goldstein 92; Offenberg 1; Steinschneider, p. 859, no. 4784, 1; Thes. B19; Wineman Cat. 57. Not in Cambridge University].

Lisbon, Eliezer (Toledano): 1489.

\$70,000-90,000

* THE SECOND BOOK PRINTED IN LISBON. A WIDE-MARGINED COPY

David Abudraham composed his work on the prayer book in Seville in 1340. Unfortunately, there is a paucity of biographical data concerning the author. Though utilizing earlier works of Spanish, Provencal, French, and German origins, the work abounds in original and thought-provoking interpretations of the prayers and Torah readings also including astronomical and calendrical tables. The section on the Passover Hagadah has been included in several collections.

Lot 57

(LITURGY). Prayer Book (Sephardi Rite). UNICUM.

Text with vocalization (nikud); initial words of each prayer in large unvocalized type. ff. (52 of ?). Composition: ff.33 Daily Prayers; ff.4 Passover; ff.1 Sabbath; ff.14 Kinoth. Browned, a few defective corners. On final blank, incorrectly inserted a facsimilie of the colophon of the Siddur printed by Joshua Soncino in Naples. Modern calf ("Naples, 1491" incorrectly tooled on spine). 8vo. [Thes. 44 or 47; Wineman Cat. 58. Not in Goff, Goldstein, Offenberg, Steinschneider, et al].

(Lisbon, Eliezer (Toledano): 1490-2).

\$40,000-50,000

MONLY COPY EXTANT. ONLY HEBREW PRAYER BOOK PRINTED IN THE IBERIAN PENINSULA.

Extraordinarily, this is the only known prayer book printed in the Iberian Peninsula. (Technically speaking, Maimonides includes in his Mishneh Torah, a rudimentary Seder Tefiloth Kol ha-Shanah two editions of which were printed in Spain (Thesaurus B32, B36; Offenberg, 89, 90) - yet one can hardly imagine the common man praying from a Ramba" m! It strikes one as odd that the siddur should place so low on the list of priorities of these early Jewish printers. This question must be asked not only of the Iberian Jewish printers but of their Italian co-religionists as well. Offenberg observes that less than 10% of the Hebrew incunabula fall into the category of Liturgy. He qualifies his remarks by saying, "in categories such as liturgy and almanacs there is a very real risk that editions may have disappeared without trace precisely because they were so heavily used, so here again, caution is called for" (A.K. Offenberg, Hebrew Incunabula in Public Collections, Introduction, p. xxix). The "shelf life" of a prayer book is clearly much shorter than that of a scholarly work, yet why there should be such a paucity of prayer books from this era which produced in rapid succession no less than three editions of Rabbi David Kimchi's biblical lexicon, Sepher ha-Shorashim? In the latter case, one might argue that the Sepher ha-Shorashim was immensely popular with Christian Hebraists, whereas the Siddur was restricted to a Jewish market. As regards Iberia per se, one must not minimize that after the Expulsion from Spain in 1492 and from Portugal in 1497, the Inquisition would systematically liquidate Jewish prayer books, whereas Hebrew books of a scholarly nature would still be of some use to Churchmen. Finally, it is possible the needs of the Spanish-Portuguese Jewish community were supplied by the Italian printing establishments (cf. Offenberg 109).

There exist most interesting aspects within this prayer-book itself: The "nineteenth benediction" of the Amidah, the prayer against sectarians (birkath ha-minim), begins here with the word "La-Meshumadim" (apostates), which was the original wording of this prayer. This has been replaced with the censored version, "La-Malshinim" (informers). The original version beginning with the word "La-Meshumadim" has been preserved in Ms. Huntington 80 of Maimonides, Mishneh Torah, Seder Tefiloth (at end of Sepher Ahavah), which was penned during the author's lifetime, and to whose fidelity he attested with his signature. (The manuscript is in the possession of the Bodleian Library, Oxford.) Going back in time, the original "La-Meshumadim" version was unearthed in a Genizah fragment of the Palestinian "seder" (or siddur). See Solomon Schechter, "Genizah Specimens," Jewish Quarterly Review, Old Series, Vol. X (1898), pp. 657, 659; Jacob Mann, "Genizah Fragments of the Palestinian Order of Service, Hebrew Union College Annual, Vol. II (1925), p. 306; Lawrence H. Schiffman, "At the Crossroads: Tannaitic Perspectives on the Jewish-Christian Schism" in Sanders, Baumgarten and Mendelson eds., Jewish and Christian Self-Definition (1981), pp. 150-151. The shift in wording was discussed by I. Baer, Avodath Israel (Roedelheim, 1868), pp. 93-94.

At the conclusion of the Amidah printed here, there is a remarkable mystical practice. Under the rubric of "Seventy-Two Verses," there appears what is to the uninitiated a random collection of verses from Psalms. There follows a "Yehi Ratzon" supplication that the recitation of Psalms be accepted "on this day." At this point, the reader is to insert the day of the week: Sunday, whose sign is Leo, whose angel is Raphael, and whose heavenly body is the Sun; Tuesday, whose sign is Cancer, whose angel is Gabriel, and whose heavenly body is Mars; Wednesday, whose sign is Ares and Scorpio, whose angel is Samaël, and whose heavenly body is Mercury; Thursday, whose sign is Sagittarius and Pisces, whose angel is Tzadkiel, and whose heavenly body is Jupiter; Friday, whose sign is Taurus and Libra, whose angel is Anaël, and whose heavenly body is Venus; Saturday, whose sign is Capricorn and Aquarius, whose angel is Kaptziel, and

whose heavenly body is Saturn." The seventy-two verses quite obviously correspond to the seventy-two letters of the Divine Name. Centuries later, Twentieth-century researchers of the crypto-Jews of Belmonte, the last Marrano community in Portugal, discovered that these isolated remnants of Portuguese Jewry had preserved the tradition of a seventy-two letter name of God, which they would invoke in their much garbled prayers.

A UNIQUE AND ALTOGETHER EXTRAORDINARY LITURGICAL TEXT.

Lot 58

(BIBLE). Pentateuch. With Targum Onkelos and commentary of Rash"i. Vol. I: Genesis and Exodus (only).

Texts of Chumash and Onkelos face-à-face in center of page; Rashi at top and bottom of page. Chumash with nikud (vocalization) and te'amim (cantillation). *ff. 206 (of 216). Lacking first 4 and last 5 leaves and f.109. Leaves laid to size with loss of text in places. Modern morocco. Sm.folio.*

[Vinograd, Lisbon 5; Goff 20; Goldstein 94; Offenberg 17; Steinschneider, p. 2, no. 10; Thes. B20; Wineman Cat. 59. Not in Cambridge University].

Lisbon, Eliezer (Toledano): 1491.

\$30,000-40,000

№ A peculiarity of this edition is that not only does the text of the Chumash provide cantillation, but so does the text of Onkelos. This is evidence that as late as the final years of Iberian Jewry, it was still customary to chant the Aramaic translation of the Pentateuch as accompaniment to the public Torah reading in the synagogue. Today this ancient practice is continued only in a few Yemenite congregations. The reason the practice fell into disuse is simply the fact that Aramaic, once the common spoken language, is no longer comprehensible to the majority of Jews. See C. D. Ginsburg, Introduction to the Massoretico-Critical Edition of the Hebrew Bible, London, 1897, pp. 836-47. He states that this edition is "of peculiar importance to textual criticism."

בשלח

תנל עלתם אינתה ופחד אינתה על הרתקים ופחד עד מקרונים כעוץ שליור את אשר חופש אאת ני ישר פוף יוכטבי עד עםר בתרפיני קטת: אבטת יושאר אינות כחפן הקפי בוינים יקרים שאשכעל מאדם תמאיון 'נתנפא יושה של יניש להרץ של אינר תפאפו י יופן לשפך ייקדים של יופה יופון כינו ייקדים שר יועלה שפעלת שליור כיא בעד יודום ופיורי ייקדים מטעם על ווקף נוול לשפריו יומבת השם של אחרו י

תפל עליהם אים הי ופחד בגדלורנעך ירטו כאבן ער עבר עבר יהור עביעבר עם זו קעת: הבצמו ותטעמו בבר נחלתור מכון לשבתר פעלת יחור מקרש אדני כונו ערייך: יחור מוס פרעה ברבנו ובפרשו מוס פרעה ברבנו ובפרשו בוסוישב יהור עלהם ארו מי רוס ארו מי רוס ארו מי רוס

הפיל עליהון איטתא ודחלהא
בסני חוקפך ישחקון כאבנא
עד ריעיברעפך ישיית ארטנא
עד ריעיברעפן ישיית ארטנא
רפרקהא ית ירדעא
תעילעון ותשרעון בשורא
בערת אתקינהא שבינת אתקינהא
פקרשאיי אתקינהא שבינת אתקינהא
בלכותיה לעלטולעלפי עלפיא
בלכותיה לעלטולעלפי עלפיא
ובפרשהי ביםא ואתיב
ושראל רדלים בבשהא
ישראל רדלים בבשהא
ישראל רדלים בבשהא

Ð

Ð

המקום אשר טעו ירך יה שקעולם נכיא כד אחר שלמנד אף ידי יחדה ארץ ומקדם בשת ידים ואמים יבוה גזמן שיא ינילוך לעולשוע ועד לשן שלמני הוא ומואו ם יחד לשכך חוא פינוח אנם מדע נעד שהאו ם שימים שימים יינילוך לעולשוע ועד לשן שלמני הוא ותוח מידי העברה מיד נינולה בשהיא אחות אחרן קודשי יינים אימרה עתודה אימה שתלבן וכל ביאידל בחושה יכד אחר אימת אחרן שמהר נעו שלח בכנטענים שרא בער שימי את הוצף בל של מידי ומואר יינים ובמיחות היו בקשת שלוח המור שהקבם ששם לבי שימי את הוצף בל של מיד ומוע לבי מידי מוני את הוצף בל של מידי יינים אמרים יינים ומואר שירם לשים מואר הוא מור שהקבם ששם למור ומונים אמרים שיבן לשים יונים אמרים שרק לשים יונים אמרים שיבן לשים יונים אמרים שיבן לשים יונים אמרים שיבן לשים יונים אמרים שרק לשים יונים אומרים שיבן לשים יונים אומרים שיבן לשים יונים אומרים של אומרים של אומרים של אומרים שיבים לוצים אומרים של אומרים של אומרים שיבים לוצים אומרים של אומרים אומרים של או

(BIBLE). Isaiah and Jeremiah. With commentary of David Kimchi (Rada"k).

Text in square type with vocalization (nikud) and cantillation (te'amim); commentary of Rada" k in semi-cursive Sephardi (Rash" i) type. ff. 136 (of 248). Isaiah: ff. 130 (of 134) lacking ff. 1, 2, most of 3, part of 132-4; Jeremiah: ff. 6 (of 114). First pages of Isaiah and Jeremiah supplied in facsimile. Several leaves from smaller copies. In Jeremiah, leaves laid to size and some loss of text. Stained. Modern calf. Folio.

[Vinograd, Lisbon 7; Goff 25; Goldstein 95; Offenberg 32; Steinschneider, p. 3, no. 13; Thesaurus B21; Wineman Cat. 60].

Lisbon, Eliezer (Toledano): 1492.

\$20,000-25,000

* FIRST IBERIAN EDITION OF BOOKS OF ISAIAH AND JEREMIAH.

It appears Isaiah and Jeremiah was intended as a companion volume to the magificent Pentateuch issued by Rabbi Eliezer Toledano the previous year of 1491 (see Lot 59).

The surname "Toledano" is never mentioned in any of the books from the Lisbon press, only the first name "Eliezer." As his name would indicate, Rabbi Eliezer was a native of Toledo, who after relocating to Lisbon, founded there a Hebrew press that has been classed as "typographically, the best equipped" of all the Hebrew printing presses that flourished in the Iberian peninsula. It is known that Eliezer was assisted in his work by Don Judah Leon Gedaliah, who eventually took the types to Constantinople. See J. Bloch, Early Hebrew Printing in Spain and Portugal in: C. Berlin, Hebrew Printing and Bibliography (1976) pp. 34-37.

The Wineman Copy compares most favorably with that of JNUL, which is but a fragment of 12 leaves. See Peretz Tishby, The Hebrew Incunabula in Israel, Kiryat Sefer 59:4 (1984), p. 956, no. 90.

Lot 60

(BIBLE). Proverbs (Mishlei). With commentary Kav VeNaki by David ben Solomon Ibn Yachya.

FIRST EDITION OF COMMENTARY. Text in large square print with nekudoth and accents. Commentary in fine Spanish cursive characters. *ff.19* (of 62). Commences with Chapter VI. Many leaves repaired, some loss. First leaf in facsimile. Modern vellum-backed patterned boards. Folio.

[Vinograd Lisbon 2 (apparently did not see a copy and does not provide a collation); Goff 35; Goldstein 96 (lists only one copy in the Brtish Isles in Cambridge University which according to Offenberg is also incomplete); Marx 19; Tishby 94; Wineman Cat. 61; Offenberg 44 (lists only five complete copies and five fragmentary) - Not in JNUL].

Lisbon, Eliezer (Toledano): (1492).

\$10,000-15,000

▶ The author (ca. 1440-1524) served as the Rabbi of Lisbon. However, as a result of his efforts on behalf of his fellow Spanish refugees in Portugal, he was denounced to the Portuguese king as a traitor. Ibn Yachya succeeded to escape to Naples, but the French, the new rulers of Naples, stripped him of his possessions and exiled him to Corfu. He finally settled in Constantinople where he published some of his other halachic and grammatical works (Hilchoth Treifoth and Leshon Lemudim).

Lot 61

(BIBLE). Former Prophets (Nevi'im Rishonim). With Targum Jonathan and commentaries by David Kimchi (Rada"k) and Levi ben Gershom (Ralba"g or Gersonides).

* Accompanied by: Two-leaf fragment of Joshua (15:42-63; 17:15-18) ON VELLUM. FIRST EDITION OF TARGUM JONATHAN AND GERSONIDES. Three volumes. Texts of Bible and Targum Jonathan with vocalization (nikud) and cantillation (te'amim or "trope"). Vol. I (Joshua and Judges): ff. 104 (of 170). * Vol. II (Samuel): ff. 206 (of 231). 2 pp. in manuscript (pp. 175, 189). Final leaf provided in facsimile. * Vol. III (KIngs): ff. 219 (Complete). In total: ff. 529 (of 600). Several leaves laid to size, variously stained. Vol. III lleaves taped, some worming in text. 19th-century half calf. Folio. [Vinograd 6; Goff 23; Goldstein 99; Offenberg 28; Steinschneider, p. 4, no. 18; Thesaurus B27; Wineman Cat. leaves 62a-b; Not in Cambridge University; HUC: Judges and Samuel only].

Leiria, Dom Samuel de Ortas and Sons: 1494.

\$50,000-60,000

№ ONE OF THE LAST HEBREW BOOKS PRINTED BEFORE THE PORTUGUESE EXILE OF 1497. IT IS THE MOST VOLUMINOUS OF ALL HEBREW INCUNABLES.

With the Expulsion of the Jews from Spain in 1492, neighboring Portugal took its place as the center of Hebrew printing in the Iberian peninsula. Thus the fortified town of Leiria, less than a hundred miles North-East of Lisbon, now became a source of Hebrew books. Between the years 1492-96, Samuel de Ortas, a native of Orthez, France, together with his three sons, produced a total of seven Hebrew titles. But de Ortas' most famous creation would be in Gothic letters. That would be the Latin version of the Spanish Jew Abraham Zacuto's astronomical table, Almanach Perpetuum, which it is said guided Christopher Columbus on his monumental voyage to America. See J. Bloch pp. 36-40; M. Terry, Jewes in America, New York Public Library (2004) p. 2, no. 3: (Abraham Zacuto, Almanach Perpetuum Celestium Motuum [Leiria: Abraham D'Ortas, 1496]).

וקש זכר שטונעבע יוקל כלה יחד ער שכנר יכולק בנסור לחרים כינו שכוכר פב" וזכר אחר זה שכנר נהרעמו יווה להושעו אינרו ל יורוע נונת לו שלם עורל אחר וחבל יחר וחם עם רבער יושר ער כה ברכם אלי ולכן יותם שתוקה ורעם יוחר כוה קיום ער שלא תעלם הארן שנטלם לפים בעולם וקופ יתעלר אולון רעיים יקויופפר קכוסר ברשת שעבות שכבר קיו זיתר יניוסה באובן ושינשן ובוק עופיים יוק שאילר יעקבאפרים – ויופרד כריוכן וקיושן יקוניפון שכיוריו פוקייור יעררוא ובראו ותתקשת ויהון לב יא ירע כער יתוחלב תצאתו כו יחר נוכל יוונכל תוריש את הכנעני כי התרכון ית כנועאי חותו פיונוניתב שלויתכן לנסיי ארי רחיבון רשרולא עקלר קיעוק פוריום פוריו חוק חואי לחון איי סקקון טיער קאדו שעבר והשינוסף dass וכריותי וליים יקוסע מנק בריוני רקניקט לפסי שתשישום וקח שפון נולפי בעצות יתבן פס להרויכנטלי חרו רבשבחקו וישות שיוש ניסיוב וקדו (ך תנותו בתרשית קננעם (מ שחם שנבר קתוא קיק ישר נחונ ויוף יכרתו קשנים אזר עם דעידן יחד יוהזפים כדיף פסם ם טיתק פי פיש ושר אולפי שיש פיר טחוק גיו וחופים לריכולת וישרים ווחל קפריוי וקרפטים קפיווכים לכם וילחמו פצוריקם וירש ארנם אם לויסניק לום קר אפרום עם יערוי שרשות יחשית עשונים בערום שוח ושומ ועץ כט יוקה לויסשק לפוקקר עם יערו יופנדן ניקקון (נו בפישן קרע שאינרעלש לפוף עם לפרוו וקרפוים קום נים של פרכנברול נפי קבנעם קושב פירן רושוק לוד נפתאקושוניתולאד בשקיורשא והשיכלי יחושע מש שיות נפרב אום ום נחל לך יונד קרטי יושר יותה שתרכם יפור ולוק שוח יוטיר שיות שניוע לך חינון עורר ציות ווה פקר יחיה לך תום להרחב את נטלך כו כי יער הוא וכריתו וחקינינים שיתכן לך בשות יובר שוקד שם רבושים לך שר שביות ההר החוא ותרקוב נסלך יוהבד קתוחם יערים יתרכועם יער כד מנחל ומיושים שנו לו יתכן לחלקר יושיר השפים לני שכב כחל לוחוק שא יר אישתישאום שי נחלאשום נחל לרי וקפ וכר "

JACOB BEN ASHER OF TOLEDO. Tur, Orach Chaim.

One leaf (Siman 574) of 285. Repaired with loss. Modern boards. Folio. [Vinograd Leiria 7; Goff 53; Goldstein 100; Offenberg 68; Wineman Cat. 63. Not in Cambridge University, BM, Bodleian nor HUC].

Leiria, Samuel d'Ortas: 1495. **\$3000-5000**

The last book printed in this Portugese town before the Expulsion of the Jews. Only five copies extant. JNUL copy incomplete.

Lot 63

MOSES BEN MAIMON (MAIMONIDES. RaMBa"M). Mishneh Torah [Code of Law].

Two slim volumes. Vol. I: f.1, Hil. Tefillin 4:26 - Hil. Mezuzah 6:2; f.2, Hil. Sepher Torah 8:4; ff.3-8, Hil. Berachoth 8:14-15:16, Hil. Milah 1:12; f.9, Hil. Milah 2:6-3:9. * Vol. II: Single leaf of Hil. Berachoth 11:3-15. Vol. II: ff.9, plus minute fragments. Vol. II: single leaf. 30 lines per page. All leaves incomplete. Second booklet, duplicate of leaf in first booklet. Modern vellum-backed boards. 29 x 20 cm. Folio.

[Goff 79,1; Goldstein 103 (listing only one copy in the British Isles - the present, Wineman copy); Offenberg 90; Thes. B36; Wineman Cat. 64. Not in Vinograd or Steinschneider. Not in HUC; Cambridge with fragment of one leaf; JNUL with fragment of 2 leaves; JTS with fragment of 10 leaves. Offenberg records a further five libraries with fragments only (none larger than 10 leaves)].

(Iberian Peninsula), Printer Unknown: circa 1480.

\$25,000-35,000

* FRAGMENTS OF UNKNOWN EDITION OF MAIMONIDES' MISHNEH TORAH

There are only 23 leaf fragments known to exist worldwide and one of our leaves (f.1) is a unicum. The printer of this book is believed to have printed at least five other texts in Spain including Alfasi's Halachoth. As such, Offenberg classifies this book as a Spanish incunable with no place or date.

Professor Elazar Hurvitz has been tempted to attribute this book and others similar, to Juan de Lucena. According to Inquisitorial records it is clear that the Marrano Juan de Lucena and his daughters printed a variety of Hebrew works from around 1475 to 1479, making de Lucena the first Hebrew printer in Spain and very nearly the first printer of any type in the Iberian Peninsula. The relatively simplistic layout here certainly suggests an early date. Similarly, two other pioneers of printing, Alkabetz of Guadalajara and Garton of Reggio, printed their books in a single column without pagination. One recalls that Obadiah and partners' Roman books are also strikingly simple in layout. A novice printer would utilize the most basic method possible before attempting more adventurous layouts. See Bloch pp. 11-18, 52-54.

These fragments in the Wineman Collection stem from the binding of a Yemenite book. The imprint of some Yemenite writing is visible on one of the leaves (f.1) and legible when held in a mirror. Other fragments of this edition of Mishneh Torah were discovered in the Cairo Genizah and are presently found in the Taylor-Schechter Genizah Unit in Cambridge.

Lot 64

65

JACOB BEN ASHER OF TOLEDO. Arba'ah Turim [Code of Law].

Four parts in two volumes. Vol I: ff. 186. * Vol. II. ff. 204. In total ff. 390 (of 408), lacking first eleven leaves (seven index leaves and first four leaves, of which nine leaves are provided in facsimile), final two leaves (provided in facsimile), and blanks. Section Orach Chaim of first volume remargined with traces of worming, first fifteen leaves restored with portions of text supplied in facsimile. Marginal notes on ff. 136,140, 248 b. Modern calf. Folio.

[Vinograd Constantinople 1;Yaari, Constantinople, 1; Goff 49 (5 copies of which 3 are imperfect); Goldstein 104; Offenberg 63; Steinschneider p 1182, No. 5500.3; Thes. C 1; Wineman Cat. 65; Mehlman, Genuzot Sepharim, p.104. Not in Cambridge University].

Constantinople, David and Samuel ibn Nachmias: 1493.

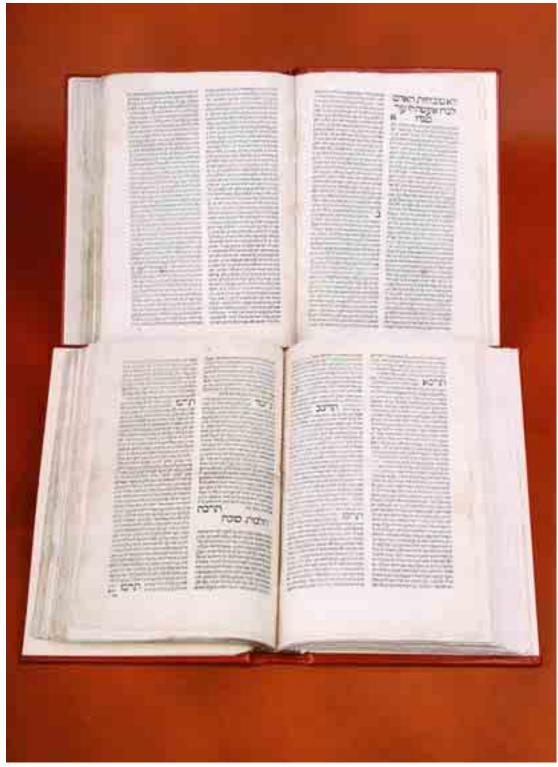
\$60,000-80,000

THE FIRST BOOK TO BE PRINTED IN ANY LANGUAGE IN SOUTHEAST EUROPE AND THE NEAR EAST. THE ONLY INCUNABLE IN ANY LANGUAGE TO BE PRINTED IN CONSTANTINOPLE.

The dating of this book has provoked intense debate among leading Hebrew bibliographers for nearly two centuries. Although the colophon here clearly notes the Arba'ah Turim was printed on Friday, 4th Teveth 5254 (=1493), de Rossi emphatically stated that this date was wrong - as did Steinschneider and Lazarus Goldschmidt who, in his polemical booklet, Hebrew Incunables (1948) p. 2) writes, in his usual caustic manner, "All bibliograhers and scholars agree ... that the date is wrong...[fifty] is a printer's error and that [sixty] must be read instead..." However, Alexander Marx judiciously states "Such mistakes in date are not uncommon in Latin incunabula where .. the omission of an 'X' ... is responsible for the error. Here, however, such an explanation is impossible and it seems a little hazardous to assume that the printer would spell "fifty" for "sixty". The day of the week and date curiously fit both years." (A. Marx, Notes on the Use of Hebrew Type, Studies in Jewish History and Booklore, p. 297). The issue was finally resolved in 1969 by A. K. Offenberg, in his impressive technical study The First Printed Book Produced at Constantinople in: Studia Rosenthaliana, Vol. III, pp. 96-112. Offenberg proves that this Arba'ah Turim is undoubtedly an incunable and "was indeed printed in 1493." He proves this by a detailed and meticulous examination of the type of paper, watermarks, and the Rashi type used in this work. Curiously, Yaari in his Bibliography of Hebrew Printing at Constantinople, no. 1, also records the latter date. However, J. Hacker, in his article of additions, clarifications and corrections to Yaari's work (Areshet, V pp.457-493) refers the reader to Offenberg's article - "which proves the correctness of the [earlier] date." Vinograd follows suit dating it as 1493.

As an aside, Offenberg writes(p. 99) "The copy of the Arba'ah Turim that has been purchased for the Bibliotheca Rosenthaliana is incomplete like other copies of this rare book." According to the renowned scholar and antique bookdealer, David Frankel - except for the copy that he offered for sale - "The Bodleian copy is apparently the only complete copy known" (see his Catalogue, Hebrew Incunables, No. 80, item 38).

END OF SALE

Lot 65

AARON HAKOHEN OF LUNEL	45
ABUDRAHAM, DAVID BEN JOSEPH	57
ADRET, SOLOMON BEN ABRAHAM	2
ALBO, JOSEPH	20
AVICENNA	41
Bachia ben Asher ben Hlava	42
Bachia ben Joseph ibn Pakuda	36
BEDERSI, YEDAI'AH BEN ABRAHAM (HA-PENINI)	16
Bible	14, 18, 19, 31, 32
	33, 47, 48, 54, 55
	59, 60, 61, 62
DAVID BEN SOLOMON IBN YACHYA	61
IBN Ezra, Abraham	34
IBN GABIROL, SOLOMON	15
IMMANUEL (BEN SOLOMON) OF ROME	32, 46
JACOB BEN ASHER OF TOLEDO	9, 12, 30, 50, 51,
	52, 63, 65
Joseph Ben Gorion	10
KALONYMOS BEN KALONYMOS (MAESTRO CALO)	35
KIMCHI, DAVID BEN JOSEPH	
	39, 43, 60, 62
LANDAU, JACOB BEN JUDAH	40
LEVI BEN GERSHOM (GERSONIDES)	11, 13, 33, 62
LITURGY	
Mishnah	44
Moses ben Jacob of Coucy	5, 28
Moses ben Maimon (Maimonides)	6, 7, 17, 29, 64
Moses ben Nachman (Nachmanides)	
NATHAN BEN YECHIEL OF ROME	
SOLOMON BEN ISAAC OF TROYES (RASH"I)	8, 22
TALMUD	

— Index of Printing Locations —

Bologna	
Brescia	
Casal Maggiore	21
Constantinople	65
FARO	55
Ferrara	11, 12, 13
Guadalajara	50, 51, 52
HIJAR	53, 54
IBERIAN PENINSULA	64
ITALY	7, 45
Leiria	62, 63
LISBON	56-61
Mantua	10-12
Naples	31- 44
PIOVE DI SACCO	9
REGGIO DI CALABRIA	8
R оме	1-6
Soncino	15-30

—— CONCORDANCE OF GOFF AND OFFENBERG NUMBERS —— WITH CORRESPONDING LOT NUMBER

Goff	Offenberg	Lот	Goff	Offenberg	Lот
1	56	34	65	79	10
4	6	41	66	102	35
6	8	42	67	81	45
7	9	36	68	82	40
10	12	48	69	50	11
19	16	54	70	51	13
20	17	59	73	83	21
22	27	18	76	87	7
23	28	62	77	88	29
24	29	19	79	90	64
25	32	60	80	86	6
26	46	33	82	92	44
28	34	14	83	93	17
29	35	31	84	94	5
34	43	32	85	95	28
35	44	61	86	96	4
36	1	57	87	97	56
38	104	1	88	98	38
39	105	39	89	99	37
43	58	46	90	100	3
45	55	2	93	112	8
47	61	9	98	57	
48	62	30	100	116	24
49	63	65	101	117	25
51	65	53	106	123	23
53		63	109	126	26
55	70	12	115	131	27
57	71	50	Unrecori	DED114	22
58	73	52	Unrecori	DED22	47
61	76		Unrecori	DEDUNRECORDEI	D55
64	3	20	Unrecori	DEDUNRECORDEI	D58

אבודרהם, דוד בן יוסף אבודרהם. ליסבון, ר"ן. 57 אבן בוחן, קלונימוס בן קלונימוס. נפולי, רמייט. 35 ספר אגור, יעקב בן יהודה לנדא. נפולי, רנ״א. 40 ארבעה טורים, יעקב בן אשר. קושטא, רנ״ד. 65 ארבעה טורים, יעקב בן אשר. שונצינו, ר"ן. 30 בחינת עולם, ידעיה בן אברהם פניני הבדרשי. שונצינו, רמ״ה. 16 ביאור על התורה, בחיי בן אשר בן חלאוה. נפולי, רנ"ב. 42 ספר הערוך, נתן בן יחיאל מרומא. רומא, רכ״ט. 3 הקאנון, אלחסין בן עבדאללה אבן סינא. נפולי, רנ"ב. 41 ספר השרשים, דוד בן יוסף קמחי. רומא, רכ"ט. 1 ספר השרשים, רדייק. נפולי, ריין. 39 ספר השרשים, רד"ק. נפולי, רנ"א. 43 חובות הלבבות, בחיי בן יוסף פקודה. נפולי, ר"ן. 36 טור אבן העזר, יעקב בן אשר. ואדאל חיגארה, רלייט. 52 טור אורח חיים, יעקב בן אשר. אישאר, רמייה. 53 טור אורח חיים, יעקב בן אשר. ליריאה, רנייה. 63 טור אורח חיים, יעקב בן אשר. פייבא די שקו. רלייה. 9 טור חשן משפט, יעקב בן אשר. ואדאל חיגארה, ריים. 51 טור יורה דעה, יעקב בן אשר. ואדאל חיגארה, רלייט. 50 טור יורה דעה, יעקב בן אשר. מנטובה, רל"ז. 12 יוסיפון, יוסף בן גוריון. מנטובה, רל"ד. 10 כל בו, אהרון בן הכהן מלונאל. איטליה, ר"ן. 45 מבחר הפנינים, שלמה אבן גבירול. שונצינו, רמ״ד. 15 מורה נבוכים, רמב"ם. רומא, רכ"ט. 6 מחברות, עמנואל בן שלמה הרומי. ברישה. רנייב. 46 משנה – נפולי, רנ״ב. 44 משנה תורה, רמב"ם. ספרד! רל"ה. 64 משנה תורה, רמביים. רומא, רלייב־רלייט. 7 משנה תורה, רמביים. שונצינו, ריין. 29 ספר מצוות גדול, משה בן יעקב מקוצי. רומא, רכ״ט. 5 ספר מצוות גדול, משה בן יעקב מקוצי. שונצינו, רמייט. 28 ספר עיקרים, יוסף אלבו. שונצינו, רמ"ו. 20 פירוש התורה, אברהם אבן עזרא. נפולי, רמ״ח. 34

פירוש התורה, רמב"ן. ליסבון, רמ"ט. 56 פירוש התורה, רמב"ן. נפולי, ר"ן. 38 פירוש התורה, רמב"ן. רומא, רכ"ט. 4 פירוש לספר איוב, רלבייג. פיררה, רלייז. 13 פירוש על התורה, רלב"ג. מנטובה, רל"ה. 11 פירוש עמנואל בן שלמה הרומי על משלי. נפולי, רמ"ז. 32 פירוש קו ונקי על משלי, דוד בן שלמה אבן יחיה. ליסבון, רמ״ב. 61 פירוש רד"ק על ישעיהו וירמיהו. ליסבון, רנ"ב. 60 פירוש רד"ק על נביאים אחרונים. שונצינו, רמ"ו. 19 פירוש רד"ק על נביאים ראשונים. שונצינו, רמ"ו. 18 פירוש רד"ק על תהלים. בולוניה, רל"ז. 14 פירוש רד"ק על תהלים. נפולי, רמ"ז. 31 פירוש רלב"ג על איוב. נפולי, רמ"ז. 33 פירוש רמב"ם על מסכת אבות. שונצינו, רמ"ד. 17 פירוש רש"י על התורה. רגייו דב קלבריה, רל"ה. 8 פירוש רש"י על התורה. שונצינו, רמ"ז. 22 פירושי רד"ק ורמב"ן על נביאים ראשונים. ליריאה, רנ"ד. 62 שאלות ותשובות הרשב"א. רומא, רכ"ט. 2 שער הגמול, רמביין. נפולי, ריין. 37 תלמוד – שונצינו, רמ״ח־רמ״ט. 23-27 תפילה – ליסבון, ריינ־רנייב. 58 תפילה – שונצינו, רמ״ו. 21

— ABSENTEE BID FORM —

KESTENBAUM & COMPANY 12 West 27th Street New York, NY 10001

Tel: 212 366-1197 • Fax: 212 366-1368

I desire to place the following bid(s) toward Kestenbaum & Company Auction Sale Number Twenty Six, Exceptional Printed Books, Sixty-five Hebrew Incunabula: The Elkan Nathan Adler, Wineman Family Collection, to be held November 22nd, 2004. These bids are made subject to the Conditions of Sale and Advice to Prospective Purchasers printed in the catalogue. I understand that if my bid is successful a premium of 18% will be added to the hammer price.

First Word	\$BID (EXCLUDING PREMIUM)
	FIRST WORD

EN IN ORDER TO AVOID DELAYS BUYERS ARE ADVISED TO MAKE ARRANGEMENTS BEFORE THE SALE FOR PAYMENT. IF SUCH ARRANGEMENTS ARE NOT MADE, CHECKS WILL BE CLEARED BEFORE PURCHASES ARE RELEASED.

^{*} TRADE REFERENCE OR 25% DEPOSIT REQUIRED IF BIDDER IS NOT KNOWN TO KESTENBAUM & COMPANY.

Lot Number	First Word	\$BID (EXCLUDING PREMIUM)
	I	l

^	C	
 CONDITIONS OF	SALE	

Property is offered for sale by Kestenbaum & Company as agent for the Consignor. By bidding at auction, the buyer agrees to be bound by these conditions of sale.

- 1. All property is sold "as is," and any representation or statement in the auction catalogue or elsewhere as to authorship, attribution, origin, date, age, provenance, condition or estimated selling price is a statement of opinion only. All interested parties should exercise their own judgement as to such matters, Kestenbaum & Company shall not bear responsibility for the correctness of such opinions.
- 2. Notwithstanding the previous condition, property may be returned by the purchaser should such property prove to be defective, incomplete or not genuine (provided such defects are not indicated in the catalogue or at the sale). Written notice of the cause for return must be received by Kestenbaum & Company within fourteen (14) days from the date of the sale of the property, and the property must be returned to Kestenbaum & Company in the same condition as it was at the time of sale. Any lot containing three or more items will be sold "as is" and is not subject to return.
- 3. The highest bidder acknowledged by the Auctioneer shall be the buyer. The Auctioneer has the right to reject any bid and to advance the bidding at his absolute discretion and, in the event of any dispute between bidders, to determine the successful bidder or to reoffer and resell the article in dispute. Should there be any dispute after the sale, the Auctioneer's record of final sale shall be conclusive. On the fall of the Auctioneer's hammer, title to the offered lot shall pass to the buyer, who shall forthwith assume full risk and responsibility for the lot and may be required to sign confirmation of purchase, supply his/her name and address and pay the full purchase price or any part thereof. If the buyer fails to comply with any such requirement, the lot may at the Auctioneer's discretion, be put up again and sold.
- **4.** Kestenbaum & Company reserves the absolute right to withdraw any property at any time before its actual final sale.
- **5.** All lots in this catalogue are subject to a reserve, which is the confidential minimum price acceptable to the Consignor. No reserve will exceed the low presale estimate stated in the catalogue.
- **6.** The purchase price paid by the purchaser shall be the sum of the final bid and a buyer's premium of 18% of the first \$100,000 of the final bid on each lot, and 12% of the final bid price above \$100,000, plus all applicable sales tax.
- 7. All property must be paid for and removed from our premises by the purchaser at his expense not later than ten days following its sale. If not so removed, storage charges may be charged of \$5.00 per lot per day. In addition, a late charge of 1½% per month of the total purchase price may be imposed if payment is not made.
- 8. Kestenbaum & Company accepts no responsibility for errors relating to the execution of commission bids.

— Advice to Prospective Purchasers —

- 1. Prospective purchasers are encouraged to inspect property prior to the sale. We would be pleased to answer all queries and describe items in greater detail.
- 2. Those unable to attend the sale, Kestenbaum & Company will execute bids on the buyer's behalf with care and discretion at the lowest possible price as allowed by other bids and any reserves. Commission bids must be received no less than two hours before the auction commences. Successful bidder will be notified and invoiced following the sale.
- **3.** Bidding may also be placed via telephone. The number of telephone bidding lines is limited, therefore all such arrangements must be made 24 hours before the sale commences.
- **4.** In order to avoid delays, buyers are advised to make arrangements before the sale for payment. If such arrangements are not made, checks will be cleared before purchases are released. Invoice details cannot be changed once issued.
- **5.** We have made arrangements with an independent shipping company to provide service. Please inquire should this be required.

es es es

Kestenbaum & Company undertakes Collection Appraisals for insurance, estate tax, charitable and other purposes. Relevant fees will be refunded should items be subsequently consigned for sale.

es es es

We are currently accepting consignments for future auctions. Terms are highly attractive and payment timely.

To discuss a consignment, please contact:

Daniel E. Kestenbaum Tel: 212 366-1197 • Fax: 212-366-1368

FORTHCOMING AUCTIONS OF FINE JUDAICA —— 2004-2005 SEASON

Thursday, December 16, 2004

Fine Judaica: An Extensive Collection of Autographed Letters and Manuscripts With the Remaining Graphic & Ceremonial Art from the Collection of Daniel M. Friedenberg

Tuesday, February 8, 2005

The Library of the late Professor Abraham J. Karp

Tuesday, April 5, 2005

Hebrew Printed Books & Manuscripts, The Property of a College Library

Tuesday, June 7, 2005

Fine Judaica: Hebrew Printed Books, Manuscripts, Graphic & Ceremonial Art

Detailed illustrated Catalogues are available 3-4 weeks prior to each sale and may be purchased individually or at a special subscription rate.

NOTES

KESTENBAUM & COMPANY